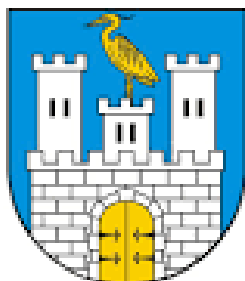

BURMISTRZ CZAPLINKA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY CZAPLINEK

Załącznik Nr 1
do uchwały Nr/...../.....
Rady Miejskiej w Czaplinku
z dnia

CZAPLINEK
- MAJ, 2020 -

Spis treści

I. Wstęp	5
1. <i>Przedmiot i cel opracowania</i>	5
2. <i>Podstawa prawna</i>	6
II. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego	6
1. <i>Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenów.....</i>	6
1.1. <i>Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu</i>	6
1.2. <i>Użytkowanie terenów</i>	7
1.3. <i>Sytuacja planistyczna.....</i>	9
2. <i>Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony</i>	9
3. <i>Stan środowiska przyrodniczego, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego</i>	10
3.1. <i>Ukształtowanie terenu.....</i>	10
3.2. <i>Budowa geologiczna.</i>	12
3.3. <i>Klimat.</i>	14
3.4. <i>Gleby.</i>	14
3.5. <i>Zasoby przyrodnicze gminy Czaplinek.</i>	15
3.5.1. <i>Szata roślinna.</i>	15
3.5.2. <i>Świat zwierzęcy.</i>	16
3.5.3. <i>Zasoby wód powierzchniowych.</i>	17
3.6. <i>Obiekty i obszary chronione.....</i>	20
3.6.1. <i>Rezerваты przyrody.....</i>	20
3.6.2. <i>Park krajobrazowy.....</i>	21
3.6.3. <i>Obszar chronionego krajobrazu</i>	23
3.6.4. <i>Obszary Natura 2000.....</i>	24
3.6.5. <i>Pomniki przyrody.....</i>	26
3.7. <i>System powiązań przyrodniczych gminy.....</i>	32
3.8. <i>Rolnicza przestrzeń produkcyjna</i>	33
3.9. <i>Leśna przestrzeń produkcyjna</i>	38
4. <i>Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....</i>	38
4.1. <i>Krótki rys historyczny (Czaplinek, Stare Drawsko).....</i>	38
4.2. <i>Charakterystyka przestrzenna i noty historyczne wybranych wsi</i>	43
4.3. <i>Obiekty i obszary chronione.....</i>	49

4.3.1. Wykaz obiektów i obszarów chronionych w mieście Czaplinku	49
4.3.2. Wykaz obiektów i obszarów chronionych na terenie gminy Czaplinek	52
4.3.3. Wykaz założeń pałacowo-dworskich (parkowych) w gminie Czaplinek	55
4.3.4. Wykaz zabytkowych cmentarzy w gminie Czaplinek	56
4.3.5. Wykaz stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na terenie miasta i gminy Czaplinek	59
4.4. Struktura przestrzenna gminy, sieć osadnicza, walory krajobrazu kulturowego	65
5. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym określone przez audyt krajobrazowy granice krajobrazów priorytetowych	68
6. Warunki i jakość życia mieszkańców	68
6.1. Demografia	70
6.2. Rynek pracy	80
6.3. Mieszkalnictwo	84
6.4. Usługi	87
7. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	90
8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	90
8.1. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z analizy środowiskowej	90
8.2. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z analizy społecznej i prognoz demograficznych	91
8.3. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z analizy ekonomicznej i możliwości finansowych	93
8.4. Uwarunkowania wynikające z bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę	94
8.4.1. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę	94
8.4.2. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej	97
8.4.3. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę	101
8.4.4. Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością terenów wyznaczonych w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	105
9. Stan prawny gruntów	109
10. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych	109
11. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych	110
12. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla	110
13. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych	111

<i>14. Stan systemu komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno - ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.....</i>	<i>112</i>
<i>14.1. Stan systemu komunikacji.....</i>	<i>112</i>
<i>14.1.1. Komunikacja drogowa.....</i>	<i>112</i>
<i>14.1.2. Komunikacja kolejowa</i>	<i>114</i>
<i>14.1.3. Komunikacja autobusowa.....</i>	<i>114</i>
<i>14.1.4. Szlaki turystyczne</i>	<i>115</i>
<i>14. 2. Stan systemu infrastruktury technicznej</i>	<i>116</i>
<i>14.2.1. Woda</i>	<i>116</i>
<i>14.2.2. Kanalizacja</i>	<i>118</i>
<i>14.2.3. Gospodarka ściekowa.....</i>	<i>118</i>
<i>14.2.3. Energia elektryczna</i>	<i>119</i>
<i>14.2.4. Gaz.....</i>	<i>120</i>
<i>14.2.5. Gospodarka odpadami</i>	<i>121</i>
<i>15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.....</i>	<i>122</i>
<i>16. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej.....</i>	<i>122</i>
<i>17. Spis tabel.....</i>	<i>123</i>
<i>18. Spis rycin.....</i>	<i>125</i>

I. Wstęp

1. Przedmiot i cel opracowania

Przedmiotem Studium jest, zgodnie z uchwałą Nr XXXI/285/17 Rady Miejskiej w Czaplinku z dnia 30 marca 2017r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, cały obszar gminy w jej granicach administracyjnych.

Podjęcie uchwały wynikało z konieczności dostosowania obowiązującego dokumentu Studium do wymogów obecnie obowiązujących przepisów prawnych o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz Rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie zakresu Studium, a także dostosowania do nowych potrzeb kształtowania polityki przestrzennej gminy. Obecnie obowiązujące Studium zostało sporządzone w oparciu o ustawę z 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1994r. Nr 89, poz. 415). Studium było co prawda kilkakrotnie aktualizowane, jednakże ilość aktualizacji spowodowała, że jego treść stała się nieczytelna i niezrozumiała dla odbiorcy.

Na podstawie przeprowadzonej oceny aktualności Studium, przyjętej Uchwałą Nr VI/28/15 Rady Miejskiej w Czaplinku z dnia 26 lutego 2015 r., stwierdzono potrzebę zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czaplinek w zakresie uwzględnienia zmiany przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, konieczności weryfikacji i uaktualnienia obszarów inwestycyjnych (ich ilości w szczególności w aspekcie sporządzania nowych planów miejscowych oraz aktualnie procedowanych) oraz korekty ustaleń dla terenów rozwojowych wraz z korektą granic poszczególnych obszarów.

W tym celu konieczna stała się aktualizacja zapisów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, co w dalszej perspektywie umożliwi sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z zachowaniem ładu przestrzennego oraz potrzeb ochrony najcenniejszych walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

W myśl art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 293) sporządzającym Studium jest Burmistrz Miasta Czaplinek. Studium przyjmowane jest uchwałą Rady Miasta i podlega nadzorowi Wojewody w zakresie jego zgodności z obowiązującym prawem. Studium składa się z części tekstowej i graficznej obejmującej plansze: „Uwarunkowania rozwoju gminy” oraz „Kierunki rozwoju gminy” wykonane w skali 1:10 000.

Studium jest podstawowym narzędziem kształtowania polityki przestrzennej na terenie gminy. Jest ono dokumentem o charakterze planistycznym, w którym samorząd przyjmuje określoną wizję i cel rozwoju przestrzennego gminy. Drogą do ich osiągnięcia jest przestrzeganie przyjętych zasad oraz ukierunkowanie koniecznych i pożądaných zmian w polityce przestrzennej. Głównym zadaniem Studium jest określenie polityki przestrzennej gminy wpisanej w politykę przestrzenną państwa i województwa oraz ogólnych kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy.

Podstawowym zadaniem Studium jest także identyfikacja lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, dzięki czemu staje się ono dokumentem wyznaczającym ogólną politykę przestrzenną i jednocześnie zawiera wytyczne do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2. Podstawa prawna

Podstawę prawną opracowania stanowią:

- uchwała Nr XXXI/285/17 Rady Miejskiej w Czaplinku z dnia 30 marca 2017r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czaplinek
- ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2020 poz. 293),
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

II. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego

1. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenów

1.1. Dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu

Gmina Czaplinek jest gminą miejsko-wiejską, położoną w środkowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie drawskim. Graniczy od północy z gminami Połczyn-Zdrój, Barwice, od wschodu z gminą Borne Sulinowo, od południa z gminami Wierzchowo, Wałcz, Jastrowie oraz od zachodu z gminami Ostrowice i Złocieniec. Powierzchnia gminy wynosi ok. 36 484 ha, co stanowi ok. 20,68% powierzchni powiatu drawskiego oraz ok. 1,59% powierzchni województwa zachodniopomorskiego. Zabudowa gminy Czaplinek skupia się przede wszystkim wokół głównych jednostek osadniczych w układzie pasmowo – węzłowym. Głównym ośrodkiem gminy jest miasto Czaplinek. Tu znajduje się siedziba Urzędu Miejskiego. Miasto to jest ważnym ośrodkiem o funkcjach ponadlokalnych i społeczno-gospodarczych. Wiodącymi funkcjami w mieście są: mieszkalnictwo, administracja, usługi, w szczególności związane z obsługą turystyki oraz handel i przemysł. W skład gminy Czaplinek wchodzi 38 obrębów ewidencyjnych, z których 9 składa się na miasto Czaplinek, a pozostałe 29 obrębów ewidencyjnych stanowią: Broczyno, Brzezinka, Czarne Małe, Czarne Wielkie, Głębocek, Kluczewo, Kołomąt, Kuźnica Drawska, Łazice, Łysinin, Machliny,

Motarzewo, Niwka, Nowe Drawsko, Ostroróg, Pławno, Piaseczno, Prosinko, Prosino, Psie Głowy, Rzepowo, Siemczyno, Sikory, Stare Gonne, Stare Drawsko, Sulibórz, Trzciniec, Żeliszewie, Żerdno.

Ważniejszymi drogami na terenie gminy są przecinające się w Czaplinku droga krajowa nr 20 relacji Stargard Szczeciński – Gdynia i droga wojewódzka nr 163 relacji Kołobrzeg – Wałcz. Dodatkowo przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 210 relacji Chojnice – Runowo Pomorskie przez Szczecinek, Drawsko Pomorskie.

Obszar gminy leży na Pojezierzu Drawskim – jednej z największych jednostek fizjograficznych Pojezierza Zachodniopomorskiego. Tutaj także przebiega granica Drawskiego Parku Krajobrazowego, do którego włączono najciekawsze elementy krajobrazu, fauny i flory.

Gmina Czaplinek jest największym i najatrakcyjniejszym ośrodkiem turystycznym na Pojezierzu Drawskim. Oprócz turystyki podstawowymi funkcjami miasta i gminy jest przemysł i rolnictwo.

1.2. Użytkowanie terenów

Gmina Czaplinek zajmuje obszar 36 363 hektarów. Teren miasta obejmuje powierzchnię 1 363 ha (tj. ok 3,7% pow. gminy), pozostałą część obszaru stanowią tereny wiejskie. Największy odsetek terenu, bo aż 44%, stanowią użytki rolne zajmujące powierzchnię ok. 15 971 ha. Nieco mniejszą powierzchnię, tj. 42% gminy, obejmują lasy i grunty leśne zajmujące ok. 15 313 ha. Specyfiką gminy, jak i całego regionu pomorskiego, jest znaczny udział wód stojących i płynących – sięgający w gminie ok 9%. Grunty zabudowane i zurbanizowane wynoszą nieco ponad 3%, zaś tylko 2% stanowią grunty pozostałe. Strukturę użytkowania terenów na obszarze gminy przedstawiają Tab.1 oraz Ryc.1.

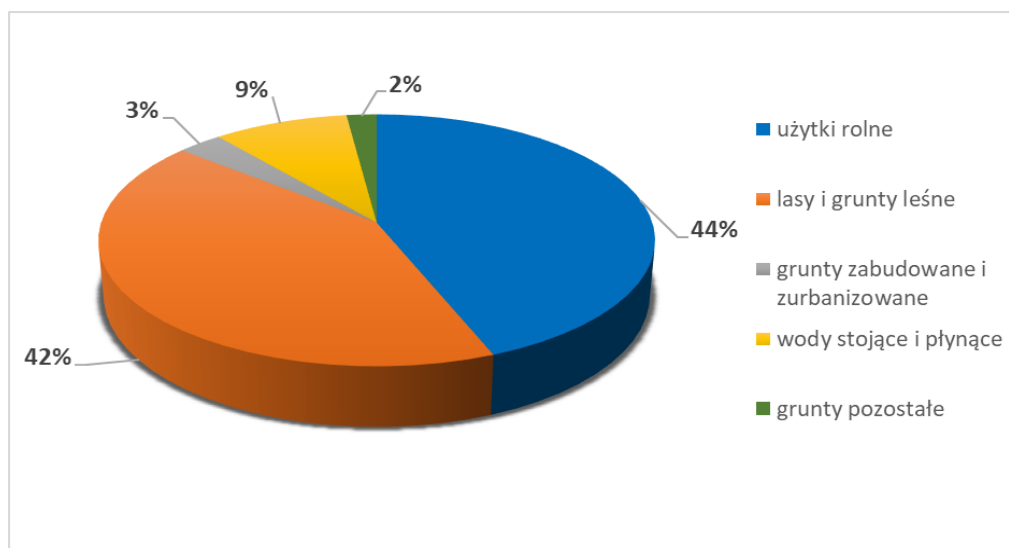
Tab. 1 Struktura użytkowania terenów w gminie Czaplinek na dzień 1 stycznia 2018 r.

	Gmina Czaplinek		Wieś		Miasto	
powierzchnia ogólna	36 363 ha	100%	35 000 ha	100%	1 363 ha	100%
użytki rolne	15 971 ha	44%	15 504 ha	44%	467 ha	34%
las i grunty leśne	15 313 ha	42%	15 247 ha	44%	66 ha	5%
grunty zabudowane i zurbanizowane	1 129 ha	3%	862 ha	2%	267 ha	20%
wody stojące i płynące	3 400 ha	9%	2 837 ha	8%	563 ha	41%
grunty pozostałe	550 ha	2%	550 ha	2%	0	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim

Ryc. 1 Struktura użytkowania terenów w gminie Czaplinek na dzień 1 stycznia 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim

Jak wynika z danych uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim w gminie Czaplinek wśród użytków rolnych dominują grunty orne rozprzestrzeniające się na obszarze ok. 12 042 ha. Tereny te stanowią aż 75,4% wszystkich użytków rolnych. Zdecydowanie mniejszy odsetek terenów zajmują: łąki trwałe (ok. 1 109 ha), nieużytki (ok. 982 ha), pastwiska trwałe (ok. 752 ha), czy też grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych (ok. 674 ha) stanowiące kolejno 6,9%, 6,1%, 4,7% i 4,2% wszystkich użytków rolnych. Niewielką powierzchnię terenu gminy obejmują natomiast: grunty rolne zabudowane, grunty pod rowami, sady oraz grunty pod stawami.

Tab. 2 Struktura użytków rolnych w gminie Czaplinek na dzień 1 stycznia 2018 r.

	Gmina Czaplinek		Wieś		Miasto	
pow. ogólna	15 971 ha	100%	15 504 ha	100%	467 ha	100%
grunty orne	12 042 ha	75,4%	11 643 ha	75,1%	399 ha	85,4%
sady	47 ha	0,3%	46 ha	0,3%	1 ha	0,2%
łąki trwałe	1 109 ha	6,9%	1 100 ha	7,1%	9 ha	1,9%
pastwiska trwałe	752 ha	4,7%	746 ha	4,8%	6 ha	1,3%
grunty rolne zabudowane	264 ha	1,7%	255 ha	1,6%	9 ha	1,9%
grunty pod stawami	7 ha	0,0%	6 ha	0,0%	1 ha	0,2%
grunty pod rowami	94 ha	0,6%	93 ha	0,6%	1 ha	0,2%
grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	674 ha	4,2%	645 ha	4,2%	29 ha	6,2%
nieużytki	982 ha	6,1%	970 ha	6,3%	12 ha	2,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim

1.3. Sytuacja planistyczna

Studium

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czaplinek zatwierdzone uchwałą Nr XXVII/194/2001 Rady Miejskiej w Czaplinku z dnia 28.09.2001 r. które obowiązują do chwili uchwalenia niniejszego studium, zostało zmienione uchwałami:

Tab. 3. Wykaz zmian SUIKZP Gminy Czaplinek.

Uchwała	Przedmiot zmiany
XLIII/371/09 Rady Miejskiej w Czaplinku z dnia 18 września 2009 r.	Zmiana ustaleń dla lokalizacji farmy elektrowni wiatrowych (6 obrębów)
XLIII/372/09 Rady Miejskiej w Czaplinku z dnia 18 września 2009 r.	Aktualizacja zapisów (z wyłączeniem pięciu i części szóstego obrębu).
XVII/241/16 Rady Miejskiej w Czaplinku z dnia 24 listopada 2016 r.	Zmiana dotyczyła wyłącznie kilku niewielkich obszarów.

Źródło: Opracowanie własne

Plany miejscowe

Na terenie gminy Czaplinek obowiązuje 29 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym 1 uchwalony w 1996 r., sporządzony na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym i pozostałe 27 na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Łączna powierzchnia gminy objęta planami miejscowymi to ok. 6003 ha, co stanowi 16,45 % jej powierzchni. Planami są objęte całe miasto Czaplinek oraz niektóre obszary sołectw lub ich części, uznane na podstawie polityki przestrzennej za tereny strategiczne dla rozwoju gminy. Są to niemal cały obręb ew. Sulibórz oraz cały obręb ew. Ostroróg, obejmujący tereny rozwoju funkcji zabudowy rezydencjonalnej, rekreacyjnej i turystycznej oraz głównie lasy; fragmenty obrębu Piaseczno z terenami UT (usługi turystyki), MNr czy ML (tereny zabudowy rezydencjonalnej i rekreacji indywidualnej) oraz obszar po byłym lotnisku w Broczynie, obszar parku elektrowni wiatrowych (w obrębach Broczyno, Machliny, Łazice, Pławno, Psie Głowy i Trzciniec).

Poza obszarami objętymi planami miejscowymi polityka przestrzenna jest realizowana poprzez wydawanie decyzji o warunkach zabudowy, co prowadzi do częściowej dezaktualizacji ustaleń Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego w zakresie terenów otwartych nie przeznaczonych pod zabudowę.

2. Stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Według ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 293) pod pojęciem „ład przestrzenny” należy rozumieć „takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych

relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno – gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne”.

Po analizie uwarunkowań gminy, w tym inwentaryzacji struktury funkcjonalno - przestrzennej można stwierdzić, iż na ład przestrzenny nakłada się wiele czynników. Przede wszystkim są to kompleksowe opracowania planistyczne, które gwarantują zachowanie ładu przestrzennego oraz przestrzeganie zasad polityki przestrzennej w gminie.

Podstawą do kształtowania ładu przestrzennego jest zrównoważony rozwój w przestrzeni. Równowaga między terenami o wysokich walorach przyrodniczo - krajobrazowym, a terenami zurbanizowanymi zapewnia jego ochronę. Na strukturę gminy Czaplinek niewątpliwie mają duży wpływ jeziora oraz obszary chronione tj. obszary chronionego krajobrazu, oraz Natura 2000, które warunkują i ograniczają zarazem możliwości inwestycyjne. Jednocześnie stanowią atrakcyjne położenie gminy w strukturze przyrodniczej, sprzyjającej rozwojowi funkcji turystycznych. Tereny najbardziej zainwestowane kumulują się w Czaplinku, a także przy akwenach oraz wzdłuż istniejących szlaków komunikacyjnych. Pozostały obszar gminy zajmują użytki rolne z licznymi rozproszonymi gospodarstwami - siedliskami.

3. Stan środowiska przyrodniczego, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

3.1. Ukształtowanie terenu

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego (2002) gmina Czaplinek zlokalizowana jest w granicach: prowincji Niż Środkowoeuropejski (31), podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie (314-316), makroregionu Pojezierze Południowopomorskie (314.6-7), mezoregionów: Pojezierze Szczecińskie (314.66), Równina Wałecka (314.65), Pojezierze Drawskie (314.45) (Ryc. 2).

Pojezierze Drawskie stanowi przedłużenie moren Pojezierza Ińskiego (dorzecza Regi i Parsęty) oraz dorzecza Warty-Noteci, do której płyną Drawa i Gwda. Od północy Pojezierze Drawskie sąsiaduje z Wysoczyzną Lobeską, Równiną Białogardzką i Wysoczyzną Polanowską, od wschodu z Pojezierzem Bytowskim, od południa z sandrowymi równinami: Drawską i Wałecką. Te ostatnie mezoregiony mają swą reprezentację w południowo-wschodnich częściach gminy Czaplinek. W obrębie Pojezierza Drawskiego wyróżnia się trzy ciągi moren czołowych fazy pomorskiej oraz zaznaczające się między nimi zagłębienia wytopiskowe po martwym lodzie. Pojezierze Szczecińskie stanowi wysoczyznę morenową położoną na zewnątrz moren czołowych fazy pomorskiej, która na obszar gminy Czaplinek wcina się ostrym klinem od strony wschodniej. Równina Wałecka obejmuje sandr w dorzeczach

prawych dopływów Gwdy. W jej zasięgu, na terenie gminy Czaplinek, położona jest wieś Dobrzyca. Równina jest prawie w całości zalesiona i pozbawiona większych miejscowości.

Ryc. 2 Położenie gminy Czaplinek na tle regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego (2002)

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych <http://bazagis.pgi.gov.pl/>

Dominującym typem krajobrazu na obszarze całej gminy Czaplinek jest krajobraz młodoglacjalny, pagórkowaty pojezierny, poprzecinany dolinami i równinami akumulacyjnymi (den dolinnych). Dominują tu formy plejstoceńskie - moreny denne. Natomiast z holocenu pochodzą formy subarealne, kształtujące dna dolin i niższe terasy rzeczne.

Decydującą rolę w kształtowaniu współczesnej rzeźby terenu oraz przypowierzchniowej budowy geologicznej gminy Czaplinek odegrał lądolód ostatniego zlodowacenia północnopolskiego. Z zasięgiem lądolodu związane są wszystkie formy terenu występujące na obszarze gminy. Wzgórza czołowo morenowe zbudowane są z piasków ze żwirem, żwirów i glin. Poszczególne wzniesienia osiągają wysokość kilkunastu metrów. Ze strefą moren czołowych związane jest występowanie piasków i żwirów polodowcowych. Osady glacialne w południowo-wschodniej części gminy reprezentuje rozległy pokład gliny zwałowej o kilkumetrowej miąższości, w wielu miejscach erozyjnie zniszczony działalnością wód roztopowych topniejącego lądolodu.

Pierwotna rzeźba glacialna została zmodyfikowana w holocenie, głównie poprzez procesy denudacyjne, fluwialne oraz osadzanie się utworów biogenicznych w dolinach rzecznych, rynnach subglacialnych i zagłębieniach wytopiskowych. Dominującą formą rzeźby terenu jest równina sandrowa. Stanowi ona około 68,8% powierzchni omawianego obszaru.

Część północną gminy zajmuje pas moren czołowych przebiegających łukowato z zachodu na wschód, składający się z szeregu wzgórz i pagórków. Deniwelacje terenu dochodzą do 80 metrów. Najbardziej wyniesionym obszarem są wzgórza położone na północ od jezior Żerdno i Komorze, z kulminacjami: Spyczyna Góra (203 m n.p.m.) k. Starego Drawska i Kukówka (206,2 m n.p.m.) k. Czarne Wielkie. Najniższym położonym miejscem jest dolina rzeki Dobrzycy w południowej części gminy (ok. 118 m n.p.m.). Oprócz jednolitych ciągów wzniesień występuje tu szereg wyniosłości, poprzecinanych zagłębieniami i dolinami z dość licznymi i zróżnicowanymi pod względem wielkości jeziorami. Prócz moren czołowych występują również moreny denne. Charakteryzują się one występowaniem łagodnych wzniesień terenowych z dużą ilością małych jeziorek.¹

3.2. Budowa geologiczna.

Obszar gminy Czaplinek należy do geostrukturalnej jednostki o nazwie Wał Pomorski, wchodzącej w skład antyklinorium środkowopolskiego. W południowej części gminy dominują piaski i żwiry sandrowe zlodowacenia północnopolskiego. Natomiast w części północnej występują gliny zwałowe, ich zwietrzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe ww. zlodowacenia (Ryc. 3).

Utwory holocenu zajmują niewielki odsetek ogólnej powierzchni terenu gminy. Występują one w obniżeniach dolinnych Dobrzycy oraz wypełniają obniżenia rynien jeziornych. Są to torfy, namuły, piaski i żwiry rzeczne oraz mułki, piaski, gytie i kredy jeziorne.

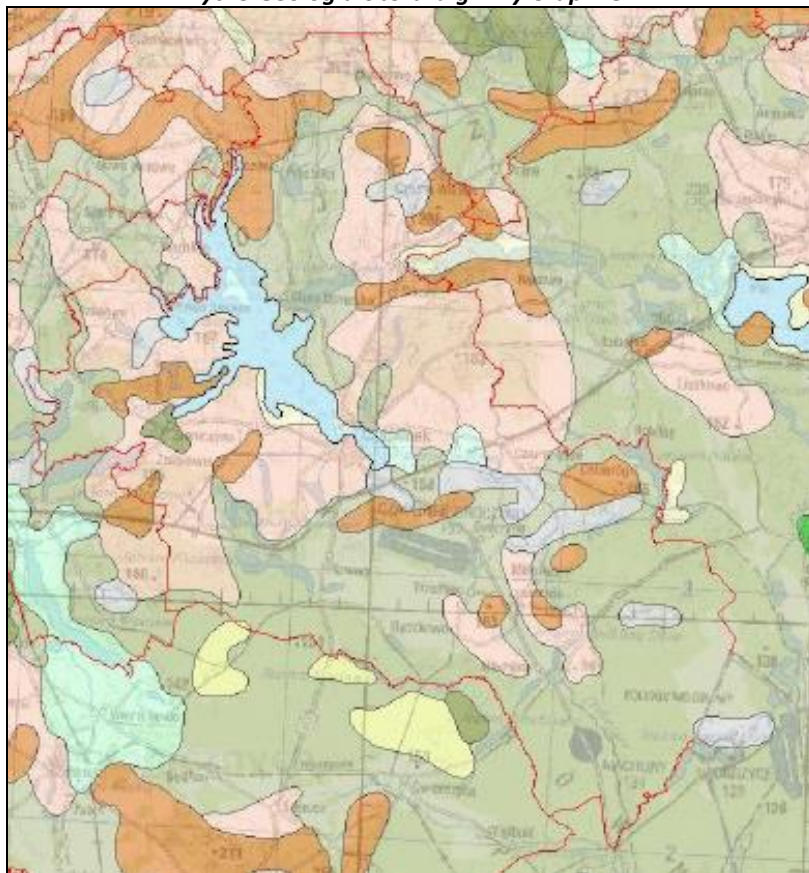
W środkowej części gminy, na zachód od Czaplinka, występują liczne kemy, które zbudowane są głównie z piasków, ilów i mułków. Kemy osiągają wysokość około kilkunastu metrów w stosunku do otaczającej powierzchni.²

¹ www.czaplinek.bip.net.pl - Ogólna charakterystyka przyrodnicza - Gmina Czaplinek

² www.czaplinek.bip.net.pl - Ogólna charakterystyka przyrodnicza - Gmina Czaplinek

Ryc. 3 Geologia obszaru gminy Czaplinek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych
<http://bazagis.pgi.gov.pl/>

Tab. 4 Litologia i stratygrafia gminy Czaplinek

Oznaczenie	Litologia	Stratygrafia
	Gliny zwałowe, ich zwietrzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe	złodowacenie północnopolskie
	Żwiry, piaski, głazy i gliny moren czołowych	złodowacenie północnopolskie
	Piaski i mułki kemów	złodowacenie północnopolskie
	Piaski i żwiry sandrowe	złodowacenie północnopolskie
	Piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły	holocen
	Piaski, mułki, ły i gytie jeziorne	holocen
	Piaski, żwiry i mułki jeziorne	złodowacenie północnopolskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Centralnej Bazy Danych Geologicznych
<http://bazagis.pgi.gov.pl/>

3.3. Klimat.

Gmina Czaplinek położona jest w strefie charakteryzującej się cechami przejściowymi pomiędzy klimatem oceanicznym, a kontynentalnym. Pogodę kształtują głównie masy powietrza polarno-morskiego i polarno-kontynentalnego, a w minimalnym stopniu powietrze arktyczne i zwrotnikowe. Według regionalizacji klimatycznej R. Gumińskiego analizowany rejon zalicza się do dzielnicy klimatycznej IV zwanej Pomorską

Charakterystyka warunków klimatycznych:

- dni z pogodą ciepłą, komfortową i chłodną bez stanów parności i opadów codziennych - 283,6 dni (średnia wieloletnia),
- dni o optymalnych warunkach pojawia się najwięcej w czerwcu, najmniej - w lutym,
- pogoda niekorzystna (całodzienne opady i zamglenia) występuje ok. 46 dni w roku, najwięcej w listopadzie, grudniu,
- okres wegetacyjny trwa 208-215 dni, ze średnią temperaturą powyżej 5°C,
- dni gorące 18-22 w roku - temperatura powyżej 25°C,
- charakterystyczna dla tego typu klimatu jest łagodna amplituda temperatur,
- średnia roczna temperatura to 7°C,
- średnia roczna wielkość opadów wynosi ok. 600 mm,
- przeważają wiatry zachodnie, dominujące w okresie lata i jesieni.³

3.4. Gleby.

Gleby na terenie gminy Czaplinek powstały głównie z osadów pozostawionych przez lodowiec i jego wody roztopowe. Mają one niewielką wartość produkcyjną. Przeważają gleby bielcowe wytworzone z piasków luźnych i słabo gliniastych, a także z glin zwałowych oraz piasków naglinowych i miłowych. Są to gleby wiekowo młode, które nie przeszły jednolitego procesu glebotwórczego i wykazują ścisłą zależność jakościową od skał podłoża.

Południowa część gminy, zwłaszcza tereny leżące na południe od Czaplinka, zajmują rozległe obszary sandrowe powstałe ze żwirów i piasków naniesionych przez wody spływające z topniejącego lodowca. Tereny te o wyjątkowo słabo urodzajnych glebach nie są opłacalne w użytkowaniu rolnym. Charakterystycznymi typami gleb w północnej części gminy są: gleby brunatne, bielcowe i pseudobielcowe, powstałe na glinach zwałowych, piaskach słabo gliniastych i gliniastych.

Słaba jakość gleb bielcowych determinuje ich rolnicze wykorzystanie. Bielice piaskowe rozwinięte z piasków gliniastych zaliczane do IV i V klasy bonitacyjnej, nadają się pod uprawę

³ Program ochrony środowiska dla Gminy Czaplinek na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011

ziemniaków i żyta. Natomiast gleby bielicowe nagliniaste i glinowe zaliczane są do III lub IV klasy bonitacyjnej. Nadają się one pod uprawę żyta, owsa i ziemniaków. Po zastosowaniu odpowiednich zabiegów agrotechnicznych można uprawiać na ich także pozostałe zboża, okopowe i rośliny pastewne.

Mady wyściełają dolinę Drawy oraz pas wokół jeziora Drawsko. Są to gleby związane z osadami wodnymi powstającymi podczas okresowych wezbrań Drawy czy zmian poziomu wód wymienionych zbiorników. Odnaczają się warstwowym ułożeniem namułów, iłów, piasków odkładanych w czasie każdego wylewu. Gleby brunatne, wytworzone z glin zwałowych i piasków naglinowych występują marginalnie na południe oraz północ od jeziora Drawsko w okolicy Kluczewa. Cechą charakterystyczną tych gleb jest powleczenie ich cząstek ciekłą warstwą związków żelaza, co nadaje im rdzawobrunatne zabarwienie. Gleby te posiadają zazwyczaj nieco wyższą wartość użytkową niż gleby bielicowe.⁴

3.5. Zasoby przyrodnicze gminy Czaplinek.

3.5.1. Szata roślinna.

Zgodnie z „Regionalizacją geobotaniczną Polski” J. M. Matuszkiewicza (2008) obszar opracowania położony jest w obrębie Działu Pomorskiego, w Krainie Pojezierzy Środkowopomorskich, w Okręgu Drawsko-Szczecińskim. Głównymi typami roślinności tej strefy geobotanicznej są kontynentalne bory sosnowe *Dicrano-Pinion*, lasy liściaste z klasy *Querc-Fagetea* oraz acidofilne dąbrowy typu atlantyckiego z klasy *Quercetum roboripetraeae*. Potencjalną roślinność naturalną stanowią przede wszystkim kompleksy boru świeżego *Leucobryo-Pinetum*, boru suchego *Cladonio-Pinetum*, boru mieszanego *Pino-Quercetum* oraz siedliska lasów zachodniopomorskiej odmiany kwaśnej dąbrowy *Calamagrostio-Quercetum petraeae*.

Aktualna roślinność rzeczywista obszaru gminy uformowana została w warunkach silnej antropopresji. Naturalne zbiorowiska leśne zostały na dużych powierzchniach przekształcone w zbiorowiska upraw rolniczych. Obszarami najsilniej przekształconymi są krajobrazy osadniczo — polne opanowane przez roślinność ruderalną i segetalną. Na obszarach rolniczych przeważają uprawy kukurydzy i żyta. Na obszarach wiejskich występują zbiorowiska ruderalne oraz uprawy ogrodowe. W kompleksach leśnych znajdujących się na terenie gminy, głównie w typie siedliskowym lasu świeżego i boru świeżego, dominującym gatunkiem jest sosna i buk.

Gmina Czaplinek należy do rejonów o szacie roślinnej stosunkowo dobrze rozpoznanej pod względem geobotanicznym, z uwagi na liczne opracowania, jakie zostały wykonane dla Drawskiego Parku Krajobrazowego, który stanowi dużą część badanego terenu.

⁴ www.czaplinek.bip.net.pl - Ogólna charakterystyka przyrodnicza - Gmina Czaplinek

Roślinność gminy Czaplinek jest typowa dla obszarów Działu Pomorskiego. Cechy naturalnej roślinności (w dużej mierze dzisiaj już tylko potencjalnej) zasadniczo wynikają z usytuowania gminy w dwóch krainach geobotanicznych - Pojezierzy Środkowopomorskich oraz Sandrowych Przedpoli Pojezierzy Środkowopomorskich. Te dwie regionalne jednostki mają różne charakterystyki fizjograficzne - geologię, geomorfologię, sieć hydrograficzną i gleby, a każda z nich jest ponadto obszarem mocno biotopowo zróżnicowanym. W wyniku inwentaryzacji przeprowadzonej w 2002 roku na obszarze gminy stwierdzono 722 gatunków flory naczyniowej. Na liście przeważają taksony częste (11 do 50 stanowisk) i pospolite (> 50 stanowisk). Wśród zanotowanych było 76 bardzo rzadkich, mających w gminie do 3 stanowisk, co stanowi 10,5 % flory ogólnej. Do rzadko notowanych - co najwyżej 10 razy, zaliczono natomiast 12 gatunków (około 2 % całości). Łącznie zanotowano 53 gatunki prawnie chronione -38 ściśle, 15 częściowo. Liczne były gatunki zagrożone wymarciem na Pomorzu Zachodnim (52 gatunki).

Duże zróżnicowanie siedliskowe obszaru gminy Czaplinek ma wyraz w bogactwie flory naczyniowej. Reprezentowane są wszystkie typy roślin, od psammofitów, rozwijających się na skrajnie jałowych i suchych glebach oligotroficznym, po taksony wybitnie przywiązane do siedlisk przeżyźnionych i mokrych, jak terofity namulne.⁵

3.5.2. Świat zwierzęcy.

W obrębie gminy Czaplinek istnieją wybitne warunki dla bytowania wszystkich nizinnych gatunków płazów. Dotyczy to przede wszystkim małych śródpolnych i śródleśnych zbiorników wodnych, na ogół bezimiennych o powierzchni kilku — kilkunastu arów, maksymalnie do 1 ha, położonych w zagłębieniach wyniesień morenowych. Stwierdzona na terenie gminy liczba stanowisk kumaka, grzebiuszki, ropuch zielonych i szarych, rzekotek jest, pod względem zagęszczenia na 1 km², jedną z wyższych w województwie zachodniopomorskim.

Wody powierzchniowe występujące na terenie gminy są ważnym siedliskiem dla ryb. Jest to obszar szczególnie obfitujący w tej części kraju w gatunki ryb o różnym spektrum występowania i warunkach życia. Rzadka awifauna jest głównie związana z większymi zbiornikami wodnymi.

Spośród ssaków na obszarze gminy zarejestrowano obecność wydry, bobra, borsuka oraz nietoperzy. Kompleksy leśne położone w gminie Czaplinek są miejscem bytowania zwierzyny łownej oraz kilkudziesięciu innych gatunków chronionych prawnie. Są także miejscem rozrodu gatunków z czerwonych list i ksiąg, a także określanych jako chronione strefowo.⁶

⁵ Program ochrony środowiska dla Gminy Czaplinek na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011

⁶ Program ochrony środowiska dla Gminy Czaplinek na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011

3.5.3. Zasoby wód powierzchniowych.

Jeziora

Gmina Czaplinek charakteryzuje się wysoką jeziornością. Na terenie gminy znajdują się wszystkie typy zbiorników wodnych, zróżnicowane pod względem wielkości, głębokości i linii brzegowej. Ich występowanie jest uwarunkowane morfogenezą glacialną, związaną z najmłodszym zlodowaceniem. Część z tych jezior wykorzystywana jest jako kąpieliska, m.in. jezioro: Drawsko, Czaplino, Żerdno.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 310) podstawową jednostką gospodarki wodnej są jednolite części wód. Jednolitą częścią wód powierzchniowych (JCWP) jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, a także morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Obecnie przedmiotem badań monitoringowych jakości wód powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCW).

Wybrane jeziora wraz z przypisanym kodem JCWP gminy Czaplinek, przedstawia poniższa tabela.

Tab. 5 Ważniejsze jeziora gminy Czaplinek

Lp.	Nazwa	Kod JCWP	Pow. ⁷ [ha]	Krótką charakterystyka ⁸	Stan ⁹ JCWP
1.	Drawsko	LW10684	1782	Jezioro Drawsko jest największym jeziorem Pojezierza Drawskiego. Nad jego brzegami leży Czaplinek oraz kilka wsi letniskowych. Jezioro charakteryzuje się rozbudowaną linią brzegową, posiada liczne zatoki, półwyspy oraz wyspy. Akwen ten jest dobrze zagospodarowany turystycznie. Turyści spotkają tu bogatą i różnorodną bazę noclegową, zaplecze gastronomiczne, urządzone i strzeżone kąpieliska, przystanie żeglarskie oraz wypożyczalnie sprzętu wodnego.	zły
2.	Żerdno	LW10682	205	Dzięki wybitnie czystej wodzie zwane również Srebrnym. Sąsiadujące z Drawskiem, z którym połączone jest za pośrednictwem krótkiego odcinka rzeki Drawy. Przesmyk między jeziorami stanowi miejscowość Stare Drawsko o bogatych atrakcjach historycznych. Okolice jeziora słyną z malowniczych krajobrazów, jak i sporym zagęszczeniem gospodarstw agroturystycznych. W odróżnieniu od innych akwenów, Żerdno wydaje się być ostoją spokoju, a najliczniejszą grupę turystów stanowią tu wędkarze.	dobry
3.	Krosino	LW10694	177	Położone jest na terenie gminy Czaplinek oraz gminy Złocieniec. Zbiornik ten ma charakter rynnowy, swoim kształtem przypomina odwróconą literę L. Jezioro Krosino leży na szlaku kajakowym rzeki Drawy, jednym z najpiękniejszych i najpopularniejszych szlaków spływowych w Polsce. Akwen	-

⁷ dane - geobaza aPGW - <http://apgw.gov.pl/pl/II-cykl-materialy-do-pobrania>

⁸ <http://lot.czaplinek.pl/index.php/jezioro-drawsko/>, Strategia Rozwoju Gminy Czaplinek na lata 2014-2020, <http://www.pojezierzedrawskie.info/jezioro-zerdno/>, <https://pomorzechodnie.travel/Poznawaj-Przyroda-Jeziora>

⁹ Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie zachodniopomorskim za 2015 rok, Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie zachodniopomorskim w latach 2010-2012

				ma bardzo czyste i przejrzyste wody, doceniają to wędkarze jak i plażowicze.	
4.	Niewlino	LW10597	153	Zwane także Nobliny. Jest to jezioro rynnowe, charakteryzujące się wieloma zarośniętymi płycznami, podwodnymi wzniesieniami i kamienistymi rafami. Brzegi zbiornika są często porośnięte trzcinami, a nawet mają charakter bagnisty. Tam, gdzie jezioro sąsiaduje z lasami, brzegi są strome, a dno szybko pada, by osiągnąć znaczne głębokości. Jezioro jest czyste i bogate w ryby - ten aspekt doceniają wędkarze.	-
5.	Krzemno	LW10606	139	Jest to kolejny atrakcyjny akwen położony w pobliżu Czaplinka. Jego wyjątkowość bierze się z walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Jezioro ma wiele zatok i dużo półwyspów, głęboko wrzynających się w toń zbiornika. Mniej więcej w środkowej części jeziora dwa półwyspy ułożone naprzeciw siebie, praktycznie dzielą jezioro na dwie części. Akwen ten jest zaliczanych do tzw. jezior lobeliowych. Są to rzadko spotykane zbiorniki, w których występuje lobelia jeziorna, kwitnąca na biało, roślina spotykana tylko w najczystszych wodach.	-
6.	Czaplino	LW10689	108	Czaplino niemal w całości otoczone jest stromymi klifowymi brzegami, w większości porośnięte drzewami liściastymi. Połączone jest z jeziorem Drawsko niewielką rzeczką - Czaplinecką Struga. Obecnie zbiornik ten jest w niewielkim stopniu wykorzystywany turystycznie. W południowo-zachodniej części znajduje się wyraźny półwysep, nad którym urządzone jest strzeżone kąpielisko miejskie.	-
7.	Kaleński e	LW10605	106	Jest to zbiornik o dość nietypowym, rozwidlonym kształcie, otoczony prawie na całej długości linii brzegowej przez lasy. Głęboka toń, urozmaicone dno i duża przejrzystość wody to główne atuty Jeziora Kaleńskiego. Należy ono do zbiorników lobeliowych, bardzo czystych i jednocześnie ubogich pod względem różnorodności gatunkowej. Nad jeziorem znajduje się przystań wodna z plażą, pomostem i kąpieliskiem, wchodzącymi w skład tutejszego Ośrodka Sportu i Rekreacji.	-
8.	Prosino	LW10681	61	Jezioro Prosino to nieduży, ale cenny przyrodniczo akwen Pojezierza Drawskiego. Od 1988 jezioro objęte jest ochroną, ponieważ jego wody wraz z przyległymi szuwarami i fragmentami z zarośli weszły w skład rezerwatu przyrody. Jest to rezerwat ornitologiczny, utworzony w celu ochrony miejsc lęgowych i bytowych rzadkich ptaków wodnych i błotnych.	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie m.in. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2016 poz. 1967)

Rzeki

Teren gminy Czaplinek położony jest na obszarze dorzecza Odry, w większości w regionie wodnym Warty oraz w regionie wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego w północno-wschodniej części gminy. Głównymi rzekami przepływającymi przez omawiany obszar są: Drawa i Dobrzyca, fragmentarycznie w pobliżu granicy administracyjnej znajdują się rzeki: Piława oraz Dębica.

Tab. 6 Ważniejsze rzeki gminy Czaplinek

	Nazwa	Kod JCWP	Dł. ¹⁰ [km]	Krótką charakterystyka ¹¹	Stan ¹² JCWP
1.	Drawa	RW6000251888513	192	Rzeka Drawa ma swój początek w rynnowej dolinie polodowcowej, tzw. Dolinie Pięciu Jezior, położonej pomiędzy Połczynem Zdrojem a Kluczewem. Jest drugim co do wielkości dopływem Noteci. Obszar wzdłuż rzeki Drawy charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, która jest dziełem lądolodu skandynawskiego. Malownicze wzgórza morenowe dochodzą do wysokości 219 m n.p.m. Drawa swoją wyjątkowość zawdzięcza także roślinności jaka ją otacza. U jej brzegów, wśród typowej roślinności przybrzeżnej, rośnie wiele gatunków chronionych roślin, które trudno spotkać na innych terenach. Między innymi, dzięki temu powstał na obszarze otaczającym rzekę Drawieński Park Narodowy. Największą atrakcją związaną z Drawą to niewątpliwie spływ szlakiem kajakowym im. ks. kard. Karola Wojtyły. Trasa wynosi ok. 173 km i szacuje się, iż przepłynięcie go zajmuje od 8 do 10 dni.	zły
2.	Dobrzyca	RW6000181886687 1	73	Rzeka Dobrzyca swój bieg rozpoczyna w okolicy wsi Łubowo (na wschód od miejscowości Czaplinek), a kończy wpadając do Pilawy (będąc jednocześnie jej prawym dopływem), na północ od miasta Piła. Jej bieg jest określany mianem rzeki górskiej, silnie meandrującej i skrywającej wiele wyzwań. Dzięki swoim wyjątkowym walorom krajobrazowym i stopniom trudności, jest doceniana przez kajakarzy.	zły

Źródło: Opracowanie własne na podstawie m.in. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2016 poz. 1967)

Melioracje

Na obszarze gminy występują:

- śródlądowe powierzchniowe wody płynące, które są odbiornikami dla odpływów z gruntów zmeliorowanych;
- zewidencjonowane urządzenia melioracji wodnych szczegółowych w postaci rowów otwartych, rurociągów oraz podziemnej sieci drenarskiej.

Urządzenia melioracji wodnych oraz wody płynące podlegają ochronie na mocy przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 310).

¹⁰ dane - geobaza aPGW - <http://apgw.gov.pl/pl/II-cykl-materialy-do-pobrania>

¹¹ https://pomorzachodnie.travel/Poznawaj-Przyroda-Rzeki_i_kanal, <http://www.czaplinek.pl/katalog/e-turystyka/atrakcje-turystyczne/rzeka-drawa>, <http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/17263,czaplinek-splyw-kajakowy-drawa.html>

¹² Ocena jakości wód powierzchniowych w województwie zachodniopomorskim za 2015 rok

3.6. Obiekty i obszary chronione

Na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 55) formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy Czaplinek:

- rezerваты przyrody:
 - Brunatna Gleba
 - Brzozowe Bagno koło Czaplinka
 - Jezioro Prosino
- park krajobrazowy:
 - Drawski Park Krajobrazowy:
- obszar chronionego krajobrazu:
 - Obszar chronionego krajobrazu Pojezierze Drawskie
- obszary Natura 2000:
 - Obszar Natura 2000 PLB320019 - Ostoja Drawska
 - Obszar Natura 2000 PLH320019 - Jeziora Czaplineckie
- pomniki przyrody.

3.6.1. Rezerваты przyrody

Na terenie gminy Czaplinek występują trzy rezerваты przyrody:

1) Rezerwat przyrody „Brunatna Gleba”

Powstał na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 10 grudnia 1971 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Obecnie podstawą prawną funkcjonowania rezerwatu jest Zarządzenie Nr 20/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 7 września 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Brunatna Gleba" (Dz. Urz. z 2012 r. poz. 2459). Obejmuje fragment działki ewidencyjnej nr 431/2 obręb Brzezinka, o łącznej powierzchni 1 1000 ha. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych typowo wykształconej leśnej gleby brunatnej z wyraźnymi poziomami genetycznymi, porośniętej drzewostanem reprezentowanym przez zbiorowiska leśne: żyznej buczyny niżowej *Galio odorati-Fagetum*, wilgotnej buczyny niżowej *Fagus sylvatica-Mercurialis perennis*, subatlantyckiego grądu pomorskiego *Stellario holostear-Carpinetum*, a także ochrona występujących w rezerwacie stanowisk chronionych roślin nasiennych - mrzonki wonnej *Asperula odorata*, konwalii majowej *Convallaria*

majalis, przylaszczki pospolitej *Hepatica nobilis*, podkolana białego *Platanthera bifolia* i mchu - widłoząbu miotłowego *Dicarnum scoparium*.

Dla rezerwatu przyrody obowiązuje plan ochrony zatwierdzony Rozporządzeniem Nr 70/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 29 października 2007 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Brunatna Gleba" (Dz. Urz. z 2007 r. Nr 108, poz. 1871 ze zm.).¹³

2) Rezerwat przyrody „Jezioro Prosino”

Powstał na mocy Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 17 listopada 1988r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Obecnie podstawą prawną funkcjonowania rezerwatu jest Rozporządzenie Nr 89/2007 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Jezioro Prosino" (Dz. Urz. z 2008 r. Nr. 1, poz. 1 ze zm.). Rezerwat obejmuje obszar jeziora Prosino z pasem roślinności nadbrzeżnej o łącznej powierzchni 86,00 ha. Celem ochrony w rezerwacie są gatunki ptaków wodno-błotnych oraz zajmowane przez nie siedliska.

Dla rezerwatu przyrody obowiązuje plan ochrony zatwierdzony Rozporządzenie Nr 22/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 13 maja 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Jezioro Prosino" (Dz. Urz. z 2008 r. Nr 53, poz. 1159).¹⁴

3) Rezerwat przyrody „Brzozowe Bagno koło Czaplinka”

Powstał na mocy Zarządzenia nr 13/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 31 marca 2010 r. (Dz. Urz. z 2010 r. Nr 70, poz. 1291 ze zm.). Położony jest w obrębie ewidencyjnym Niwka, na terenie otuliny Drawskiego Parku Krajobrazowego i zajmuje powierzchnię 58,13 ha. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie unikalnych zespołów roślinnych związanych z torfowiskiem wysokim typu bałtyckiego oraz borami i lasami bagiennymi wraz z rzadkimi, zagrożonymi i chronionymi gatunkami roślin.

Dla rezerwatu przyrody obowiązują zadania ochronne - Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2016 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Brzozowe Bagno koło Czaplinka".¹⁵

3.6.2. Park krajobrazowy.

Drawski Park Krajobrazowy (DPK) został utworzony 24 kwietnia 1979 roku, w celu ochrony najcenniejszego pod względem przyrodniczym, kulturowym, historycznym i krajobrazowym fragmentu Pojezierza Drawskiego. Obowiązującym aktem prawa dla przedmiotowego terenu jest uchwała nr XXXVII/499/14 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 czerwca 2014 r.

¹³ <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewfop.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.RP.1285>

¹⁴ <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewfop.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.RP.544>

¹⁵ <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewfop.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.RP.1287>

w sprawie Drawskiego Parku Krajobrazowego (Dz. U. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 2919). Powierzchnia Parku przekracza 38 tys. ha, zaś otulina zajmuje ponad 23 tys. ha. Położony jest on na obszarze sześciu gmin, pomiędzy miejscowościami: Połczyn Zdrój, Łubowo, Czaplinek i Złocieniec.

Najbardziej istotnym elementem wpływającym na krajobraz Parku jest ukształtowanie terenu, będące wynikiem działalności lodowca, głównie zlodowacenia bałtyckiego. W północnej części DPK występują wały moreny czołowej, często poprzecinane licznymi jarami, zaś południowa część odznacza się łagodniejszą konfiguracją i obfituje w jeziora. Na walory przyrodnicze DPK składają się ponadto: występowanie wielu jezior, licznych rzek, małych potoków, źródlisk, mokradeł, torfowisk i lasów, bogactwo ekosystemów w niewielkim stopniu przekształconych przez człowieka oraz występowanie wielu rzadko spotkanych gatunków roślin i zwierząt.

Obszar DPK położony jest w przeważającej części w zlewni rzeki Drawy. Niewielki obszar zlewni jeziora Komorze poprzez Piławkę posiada odpływ do rzeki Gwdy, będącej dopływem Noteci. Północna i północno-wschodnia część Parku leży w zlewni rzeki Dębnicy, odprowadzającej wody poprzez Parsętę do Morza Bałtyckiego. Górne biegi rzek, mających swe źródła w rejonie wzniesień morenowych, mają często charakter górskich potoków.

Wielką atrakcją Parku są jeziora. W granicach DPK zlokalizowanych jest ich 47, zaś w otulinie 30. Największym spośród nich i drugim co do głębokości w Polsce, jest jezioro Drawsko (powierzchnia 1871 ha, maksymalna głębokość 79,7 m). Do większych jezior Parku należą także: Siecino, Komorze, Wilczkowo, Żerdno i Krosino. Najbardziej cennymi pod względem przyrodniczym są jeziora lobeliowe, charakteryzujące się występowaniem reliktovej roślinności i bardzo czystymi wodami. Należą do nich: Czarnówek, Kapka i Łęka.

Park odznacza się także bogactwem szaty roślinnej i świata zwierzęcego. W jego florze spotyka się gatunki charakterystyczne dla roślinności atlantyckiej, arktycznej, borealnej, górskiej i południowej. Stwierdzono występowanie ponad 40 gatunków objętych ochroną prawną, m. in.: wawrzynka wilczelyko, rosiczki okrągłolistnej, pośredniej i długolistnej, storczyka plamistego, krwistego, szerokolistnego i Traunsteinera, paprotki zwyczajnej, wiciokrzewu pomorskiego, lilii złotogłów i kopytnika pospolitego. Duże zróżnicowanie biotopów Parku stwarza dogodne warunki dla wielu gatunków zwierząt. W jeziorach i rzekach występuje przeszło 30 gatunków ryb. Obszary wodne i przywodne sprzyjają bytowaniu i gnieźdzeniu się wielu gatunków ptaków, szczególnie wodno-błotnych. Spotyka się tu często: łabędzie, perkozy, kaczki, żurawie, czaple i kormorany. Rozległe kompleksy leśne są ostoją dla ptaków drapieżnych, m. in. bielika, kani rudej i orlika krzykliwego. Spośród ssaków, na terenie DPK licznie występuje bóbr.

Na terenie DPK znajduje się około 300 pomników przyrody. Są to najczęściej, odznaczające się sędziwym wiekiem i pięknym pokrojem: dęby, buki, lipy, klony i graby. Największy z nich to buk

o obwodzie ok. 9 m znajdujący się na wyspie Bielawie położonej na jeziorze Drawsko. Pomniki przyrody nieożywionej to najczęściej głazy pozostawione przez cofający się lodowiec. Największy, zlokalizowany w otulinie DPK, posiada obwód około 19 m i wysokość 3,5 m.¹⁶

3.6.3. Obszar chronionego krajobrazu

Obszar chroniony został powołany w 1975 r. w celu ochrony krajobrazu i naturalnych walorów środowiska przyrodniczego Pojezierza Drawskiego. Aktualnie obowiązującym aktem prawnym w stosunku do tego obszaru jest uchwała nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. U. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 1637 ze zm.). Jego łączna powierzchnia wynosi 345 286 ha i w całości położony jest na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Obszar ma na celu czynną ochronę ekosystemów, charakteryzuje się następującymi wartościami przyrodniczymi i krajobrazowymi:

1. Jezioro Drawsko z licznymi zatokami o mocno wyniesionych przybrzeżnych skarpach, porośniętych starodrzewiami, głównie buczyn *Deschampsio Flexuosae-Fagetum*, z wieloma niewielkimi wysepkami i dużą wyspą Bielawą;
2. Dolina rz. Drawy z mocno zróżnicowaną roślinnością wodną z *Potametea* i szuwarową *Phragmitetea*;
3. bogactwo nie przeżyźnionych jezior - liczne zbiorniki dystroficzne i oligotroficzne, w tym lobeliowe jezioro Łęka;
4. duże kompleksy siedlisk olsowych i łęgowych z towarzyszącą im roślinnością źródliskową, szuwarową i ziołoroślową typu okrajkowego;
5. rozległy kompleks eu- i mezotroficznych lasów liściastych w strefie pagórów morenowych na północy gminy (Nadl. Połczyn Zdrój), z przewagą siedlisk *Melico-Fagetum* i *Deschampsio-Fagetum*, z dużym udziałem starodrzewi skupiających leśne gatunki z rzędu *Fagetalia*;
6. wyjątkowe bogactwo śródleśnych i śródpolnych oczek wytopiskowych z roślinnością torfowiskową, na terenie całego obszaru;
7. ok. 45 gatunków chronionych oraz blisko 55 regionalnie zagrożonych wymarciem;
8. około 30 nieczynnych cmentarzy ewangelickich, w obrębie, których swe stanowiska mają liczne gatunki prawnie chronione; są miejscem występowania pomników przyrody, nierzadko też placówkami starodrzewi, jak również regeneracyjno-degeneracyjnych postaci grądów *Stellario-Carpinetum*, dużo rzadziej kwaśnej dąbrowy trzcinnikowej *Calamagrostio arundinaceae-Quercetum*;

¹⁶ <http://www.zpkwz.pl/parki-krajobrazowe/drawski-park-krajobrazowy/>

9. parki podworskie ze starodrzewiami między innymi w: Drahimku, Kaleńsku Nowym, Pławnie, Rzepowie oraz pałacowy w Siemczynie;
10. wyjątkowa ilość, jak na pomorskie gminy, ustanowionych pomników przyrody;
11. 35 użytków ekologicznych przewidzianych do ochrony, w Planie ochrony DPK, mających chronić głównie biotopy bagienne - kilka użytków z bogatymi populacjami storczyków;
12. dwa kolejne przewidziane do ochrony użytki ekologiczne UE-1 i UE-2 - jeden ze stanowiskiem regionalnie bardzo rzadkiego ostrożenia łąkowego *Cirsium rivulare*, reprezentującego element górski na niżu;
13. siedlisko bytowania wielu cennych gatunków ryb, płazów, gadów i ssaków;
14. kilkadziesiąt alei przydrożnych drzew pełniących funkcje liniowych korytarzy ekologicznych.¹⁷

3.6.4. Obszary Natura 2000

Na terenie gminy Czaplinek występują dwa obszary objęte Europejską Siecią Ekologiczną Natura 2000:

1) Obszar Natura 2000 Jeziora Czaplineckie PLH320039

Zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej z dnia 12 grudnia 2008 r. Obszar obejmuje najcenniejszy przyrodniczo i krajobrazowo fragment Pojezierza Drawskiego, które zostało ukształtowane w wyniku działalności lądolodu, podczas ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Śladami tego okresu są między innymi: wały moreny czołowej, ozy, jary, doliny rzek, jeziora rynnowe i wytopiskowe. Na terenie ostoi znajduje się 47 jezior (ok. 10% powierzchni terenu), będących przedstawicielami większość typów jezior wyróżnianych w Polsce. Jeziora te charakteryzują się urozmaiconą linią brzegową. Na niektórych spotykamy wyspy. Brzegi są wysokie, porośnięte lasem (łęgami, buczyną) lub niskie, z pasem roślinności przybrzeżnej. W obszarze znajduje się największe jezioro Pojezierza - Drawsko (powierzchnia 1872 ha, maksymalna głębokość 79,7 m). Jest to drugie pod względem głębokości jezioro w Polsce. Stanowi ono główny węzeł ekologiczny ostoi. Oprócz największej rzeki obszaru, Drawy, swój początek biorą tutaj także: Dębnica, Wogra, Piławka, Kokna i Rakon. Ponad 35% terenu porasta las (ponad połowę stanowią tzw. lasy ochronne). Blisko 50% obszaru ostoi jest użytkowana rolniczo.

Ze względu przyrodniczego, cenna jest dolina Drawy, która wraz z dopływami odgrywa bardzo ważną rolę łącznika między obszarami koncentracji cennej flory. W rezerwacie Dolina Pięciu Jezior Drawa bierze swoje źródło. Ponieważ wody tych jezior są bogate w wapń na dnie zbiorników odkłada się kreda jeziorna. Podściela ona również zławodowiaste odcinki doliny pomiędzy kolejnymi jeziorami. Dna jezior porastają łąki ramienicowe. Ciekawostką obszaru są dobrze zachowane jeziora lobeliowe.

¹⁷ <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewfop.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.OCHK.9>

Oprócz tego możemy tu podziwiać również torfowiska (wysokie, występujące na wododziałach) oraz torfowiska przejściowe. Łącznie stwierdzono tu występowanie 18 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Charakterystyczne dla ostoi jest bogactwo i różnorodność flory i fauny. Występuje tu prawie 750 gatunków roślin naczyniowych (w tym 28 objętych całkowitą ochroną gatunkową, a 14 ochroną częściową). Można spotkać tu gatunki charakterystyczne dla roślinności atlantyckiej, arktycznej, borealnej, górskiej oraz ciepłolubne. Bardzo bogata jest też flora mchów, reprezentowana aż przez 274 gatunki, z których 30 uznano za zagrożone w Polsce. W wodach żyje 36 gatunków ryb i 1 gatunek kręgloustnych, w tym 5 gatunków objętych ochroną prawną. Występuje tu 12 gatunków płazów i 5 gadów oraz 41 gatunków ssaków, W tym 9 gatunków roślin i zwierząt znajduje się Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Awifauna liczy 148 gatunków lęgowych. Z gatunków zagrożonych wyginięciem gniazdują tu: bielik, orlik krzykliwy, kania ruda, bociana czarny i bocian biały. Jest to ważna ptasia ostoja o randze krajowej K011.

Dla specjalnego obszaru ochrony Jeziora Czaplineckie PLH320039 obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony zarządzeniem RDOŚ w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. (Dz. U. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 1920).¹⁸

2) Obszar Natura 2000 Ostoja Drawska PLB320019

Został ustanowiony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 października 2008 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Aktualnie obowiązującą podstawą prawną jest rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133 ze zm.).

Obszar ten to jedna z największych w kraju ostoi ptaków obejmująca głównie siedliska leśne oraz dużą liczbę zbiorników wodnych. Jej zasadniczy obszar obejmuje najcenniejsze przyrodnicze i krajobrazowe fragmenty Pojezierza Drawskiego. Stanowi ona jedno z ważniejszych w kraju miejsc lęgowych żurawia, bielika, orlika krzykliwego, kani rudej, puchacza i derkacza.¹⁹

Dla obszaru specjalnej ochrony ptaków Ostoja Drawska PLB320019 obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony zarządzeniem RDOŚ w Szczecinie z dnia 24 czerwca 2014 r. (Dz. U. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 2674 ze zm.).

¹⁸ <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewfop.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH320039.H>

¹⁹ <http://ostojeptakow.pl/iba/ksiazkapdf/16osto.pdf>

3.6.5. Pomniki przyrody

Na terenie gminy tę formą ochrony objęto liczne obiekty, grupy drzew i aleje oraz głązy narzutowe. Na mocy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r. poz. 2081 ze zm.), podstawowymi zadaniami Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska jest m.in. prowadzenie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody. Na podstawie tych danych opracowano poniższą tabelę.

Tab. 7 Pomniki przyrody występujące na terenie gminy Czaplinek

Lp.	Typ pomnika	Lokalizacja	Opis
			Kod
1.	pojedynczy	Działka nr 11/3, obręb ewidencyjny 03 Czaplinek (park przy ul. Wałęckiej)	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) o obwodzie 356 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.156
2.	skupisko	Działka nr 157/2, obręb ewidencyjny 03 Czaplinek (przy wejściu na nowy cmentarz od strony ul. Szczecineckiej)	Grupa dwóch lip drobnolistnych (<i>Tilia cordata</i>) o obwodach: 390 i 440 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.157
3.	pojedynczy	Działka nr 462/249, obręb ewidencyjny Sulibórz (las prywatny). Drahimek, park	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) o obwodzie 345 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.161
4.	pojedynczy	Działka nr 462/249, obręb ewidencyjny Sulibórz (las prywatny). Drahimek, park	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) o obwodzie 390 cm.
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.162
5.	pojedynczy	Działka nr 55, obręb ewidencyjny Żeliszewie. Kaleńsko Stare, po prawej stronie drogi do Siemczyna, N-ctwo Świerczyna, L-ctwo Wilczkowo, oddz. 56c	Klon zwyczajny (<i>Acer platanoides</i>) (dwa pnie) o obwodzie: 315 i 150 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.163
6.	pojedynczy	działka nr 1, obręb ewidencyjny Kluczewo (droga woj. nr 163, w miejscowości Kluczewo ok. 100 m od skrzyżowania na Barwice)	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i>) o obwodzie 416 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.164
7.	pojedynczy	Działka nr 423/1, obręb ewidencyjny Stare Gonne, Nadleśnictwo Połczyn, Leśnictwo Kluczewo, oddział 423h	Buk zwyczajny - zrosnięte dwa pnie (<i>Fagus sylvatica</i>) o obwodzie 620 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.165
8.	skupisko	Ul. Orła Białego 44/48	w 2015 r. powołano ponownie 1 drzewo (początkowo grupa 2 lip, ale druga jest w złym stanie zdrowotnym), w terenie pomierzono 2 lipy
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.166
9.	pojedynczy	Działka nr 71/6, obręb ewidencyjny Kołomąt. Przy drodze Szczecinek-Czaplinek.	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) o obwodzie 560 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.169

10.	pojedynczy	Niwka, obok kapliczki, na skrzyżowaniu dróg	Lipa szerokolistna - <i>Tilia platyphyllos</i> o pieśnicy 124 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.170
11.	pojedynczy	Działka nr 174/1, obręb ewidencyjny Piaseczno. Na wschodnim brzegu jeziora Piasecznik Wielki, oddz. 174 j	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>) o obwodzie pnia 347 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.171
12.	pojedynczy	1,5 km na wschód od Piaseczna, na nieużytku, 200 m od brzegu jez. Drawskiego, 400 m od zabudowań p. Brzozowskiego	w 2015 r. powołano ponownie 1 wierzbę (początkowo grupa 4 wierzb, ale 2 się spaliły, a 1 utraciła koronę), w terenie pomierzono 4 drzewa
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.173
13.	skupisko	Działka nr 167/2, obręb ewidencyjny Piaseczno. Na brzegu Półwys. Sierżawa, nad jeziorem Drawsko, N-ctwo Czaplinek, L-ctwo Piaseczno, oddz. 167 Aj	Grupa 2 buków zwyczajnych (<i>Fagus sylvatica</i>) o obwodach: 352 i 331 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.175
14.	pojedynczy	Piaseczno 18	drzewo złamane, kora spróchniała, zagraża bezpieczeństwu
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.176
15.	skupisko	Działka nr 174/1, obręb ewidencyjny Piaseczno. Cmentarz Ewangelicki, po prawej stronie drogi Siemczyno - Piaseczno, L-ctwo Piaseczno, oddz. 174 c	Grupa 2 bluszczu pospolitych - forma kwitnąca (<i>Hedera helix</i>) o obwodach: 10 i 16 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.177
16.	skupisko	Działka nr 158, obręb ewidencyjny Piaseczno (droga gminna- przy kościele)	Aleja 28 lip drobnolistnych (<i>Tilia cordata</i>) o obwodach: 163, 290, 280, 269, 200, 243, 151, 276, 280, 347, 233, 250, 245, 266, 256, 215, 259, 278, 337, 199, 221, 194, 310, 275, 228, 320, 219, 321 cm. W trakcie inwentaryzacji w 2015 roku w terenie odnaleziono 27 drzew + 1 zniszczone
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.179
17.	skupisko	Przy drodze dojazdowej do wsi Prosinko	grupa 5 drzew: 1 brzoza, 4 klony; w akcie z 2015 r. powołano ponownie pomnik w tej postaci (początkowo 1 klon więcej, ale drzewo uległo złamaniu). Uchwałą nr XV/128/15 zniesiono ochronę z brzozy brodawkowatej o obwodzie 256 cm rosnącej na terenie działki nr 326 obrab Kluczewo.
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.180
18.	pojedynczy	W parku wiejskim obok kościoła	Klon pospolity (Klon zwyczajny) - <i>Acer platanoides</i> o pierśnicy 121 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.181
19.	pojedynczy	Działka nr 113/1, obręb ewidencyjny Rzepowo (w pobliżu kościoła)	"Bartek" - Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) o obwodzie 463 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.182
20.	skupisko	Działka nr 165, obręb ewidencyjny Siemczyno. 50m od brzegu Zatoki Henrykowskiej, N-ctwo Czaplinek, L-ctwo Piaseczno, oddz. 165 g	Grupa 2 wiązów szypułkowych (<i>Ulmus laevis</i>), drzewa o obwodach: 254 i 333 cm

			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.183
21.	skupisko	Działka nr 171, obręb ewidencyjny Piaseczno. Nad brzegiem Zatoki Henrykowskiej, N-ctwo Czaplinek, L-ctwo Piaseczno, oddz. 171 c	Grupa 2 buków zwyczajnych (<i>Fagus sylvatica</i>) o obwodzie: 520 i 465 cm. W czasie inwentaryzacji w 2015 roku w terenie pomierzono 1 drzewo, 1 obiektu nie odnaleziono.
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.184
22.	pojedynczy	Nadleśnictwo Czaplinek oddz. 165 b. na granicy lasu. Nad brzegiem zatoki Henrykowskiej jez.Drawskiego,	zaatakowany przez zgniliznę, ryzyko złamania, stwarza zagrożenie
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.185
23.	pojedynczy	Działka nr 173/1, obręb ewidencyjny Piaseczno. Nadleśnictwo Czaplinek oddz. 173 d, nad brzegiem jez. Piasecznik	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>) o obwodzie 399 cm. 5 pni zrosnięte u podstawy
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.186
24.	pojedynczy	Działka nr 169, obręb ewidencyjny Piaseczno. Na brzegu skarpy wśród starodrzewia, N-ctwo Czaplinek, L-ctwo Piaseczno, oddz. 169 f	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>) o obwodzie 465 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.187
25.	pojedynczy	Działka nr 15, obręb ewidencyjny Siemczyno. Nadleśnictwo Świerczyna, Leśnictwo Wilczkowo, pododdział 15I.	Dąb bezszypułkowy (<i>Quercus petraea</i>) o obwodzie 545 cm. Wiek ok. 400 lat
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.189
26.	pojedynczy	Nad brzegiem zatoki Henrykowskiej jez. Drawskiego, Nadleśnictwo Czaplinek oddz. 165 b	zaatakowany przez zgniliznę, ryzyko złamania, stwarza zagrożenie
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.190
27.	pojedynczy	Działka nr 171, obręb ewidencyjny Piaseczno. Nad brzegiem zatoki Henrykowskiej, N-ctwo Czaplinek, L-ctwo Piaseczno, oddz. 171 I	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obwodzie 397 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.191
28.	pojedynczy	Działka nr 171, obręb ewidencyjny Piaseczno. Nad brzegiem zatoki Henrykowskiej. Nadleśnictwo Czaplinek, oddz. 171 I	Sosna zwyczajna (<i>Pinus sylvestris</i>) o obwodzie 344 cm. Jedna kłoda ułamana u podstawy
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.192
29.	pojedynczy	Działka nr 167/1, obręb ewidencyjny Piaseczno. Ok. 50 m od brzegu zatoki Rekawica. N-ctwo Czaplinek, L-ctwo Piaseczno, oddz. 167 i	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obwodzie 392 cm.
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.193
30.	pojedynczy	Działka nr 196/1, obręb ewidencyjny Siemczyno (grunty prywatne). 700 m na południe od wsi, w zadrzewieniu śródpolnym	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obwodzie 460 cm.
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.194
31.	skupisko	Działki nr 71 i 72 obręb ewidencyjny Siemczyno. Cmentarz Ewangelicki, po lewej stronie drogi do Piaseczna	Grupa 9 drzew: 6 lip drobnolistnych (<i>Tilia cordata</i>) o obwodach: 373, 380, 425, 354, 446, 335, 543 cm; 2 klony zwyczajne (<i>Acer platanoides</i>) o obwodach: 280 i 368 cm; 1 jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) o obwodzie 395 cm.
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.195

32.	pojedynczy	Cmentarz Ewangelicki, ok. 1km na wschód od wsi	grupa 5 bluszczu - w 2015 r. pomnik powołany ponownie w tej postaci (początkowo mowa o 10 okazach, 5 prawdopodobnie zniszczonych) w terenie pomierzono 1 obiekt
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.197
33.	pojedynczy	Działka nr 106/1, obręb ewidencyjny Stare Drawsko. N-ctwo Czaplinek, L-ctwo Sikory, oddz. 106a	Dąb bezszypułkowy (<i>Quercus petraea</i>) o obwodzie 455 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.199
34.	pojedynczy	Działka nr 35, obręb ewidencyjny Stare Drawsko. Nieczynny Cmentarz Ewangelicki w pd-wschodniej części wsi	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obwodzie 360 cm. W 2015 r. powołano ponownie w pomniku sam dąb (początkowo grupa 4 obiektów - dąb i 3 bluszcze, ale drzewa na których rosły bluszcze złamały się, a bluszcze się zniszczyły) - potwierdzono w terenie 1 dąb, bluszczy brak.
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.202
35.	pojedynczy	Działka nr 179, obręb ewidencyjny Żeliszawie (teren prywatny na przeciwko posesji nr 8, przy budynku pałacu)	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) o obwodzie 373 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.204
36.	pojedynczy	Działka nr 128, obręb ewidencyjny Żeliszawie. Po prawej str drogi w stronę przejazdu kolejowego.	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>) o obwodzie 324 cm. (W trakcie prac inwentaryzacyjnych projektu pomnikowego 2015 pozyskano informacje z gminy, iż drzewo jest złamane i zagraża bezpieczeństwu).
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.205
37.	pojedynczy	Działka nr 17, obręb ewidencyjny Żeliszawie (teren prywatny park przy budynku pałacu)	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) o obwodzie 605 cm, (3 kłody wyrastają z jednego pnia)
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.207
38.	pojedynczy	Działka nr 17, obręb ewidencyjny Żeliszawie (teren prywatny, park przy budynku pałacu)	Działka nr 17, obręb ewidencyjny Żeliszawie (teren prywatny, park przy budynku pałacu)
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.208
39.	pojedynczy	Żeliszawie, przy drodze polnej do lasu, ok. 700 m od przejazdu kolejowego w kier pld-zach	wg informacji z gminy uległ wywróceniu
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.209
40.	pojedynczy	Działka nr 17, obręb ewidencyjny Żeliszawie (teren prywatny, park przy budynku pałacu).	Klonu zwyczajny (<i>Acer platanoides</i>) o obwodzie 338 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.212
41.	pojedynczy	Działka nr 17, obręb ewidencyjny Żeliszawie. Park przy dworku, między torami kolejowymi a drogą w kier. Stare Kaleńsko	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) o obwodzie 620 cm, (4 kłody wyrastają z jednego pnia)
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.213
42.	pojedynczy	Działka nr 128, obręb ewidencyjny Żeliszawie. Po prawej str drogi gminnej, w stronę przejazdu	Klon zwyczajny (<i>Acer platanoides</i>) o obwodzie 322 cm

		kolejowego (50 m)	PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.214
43.	pojedynczy	Działka nr 17, obręb ewidencyjny Siemczyno. Nadleśnictwo Świerczyna, Leśnictwo Wilczkowo, pododdział 17b	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>) o obwodzie 370 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.215
44.	pojedynczy	Działka nr 299, obręb ewidencyjny 03 Czaplinek, rynek naprzeciwko dużego kościoła	Głaz narzutowy o obwodzie 6,9 m, wysokości 1,8 m z tablicą okolicznościową "700 lat Czaplinka 1286-1986"
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2414
45.	pojedynczy	Działka nr 109/11, obręb ewidencyjny Stare Drawsko. Na posesji prywatnej p. Maleszy nad jez. Drawsko	Głaz narzutowy o obwodzie 10 m, wysokości 1,5 m
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2416
46.	pojedynczy	Działka nr 52/1, obręb ewidencyjny Niwka. Nad brzegiem jez. Łąka, N-ctwo Świerczyna, L-ctwo Wilczkowo, oddz. 52g	Głaz narzutowy o obwodzie 11 m, wysokości 1,6 m (szary granit)
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2418
47.	pojedynczy	Działka nr 167/1, obręb ewidencyjny Piaseczno. Leśnictwo Piaseczno oddz. 167a	Głaz narzutowy o obwodzie 6,0 m, wysokości 1,2 m ponad ziemią. Wg inwentaryzacji z 2015 roku granitognejs.
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2420
48.	pojedynczy	Działka nr 163/1, obręb ewidencyjny Siemczyno. Leśnictwo Piaseczno oddz. 163a, w lesie, nad brzegiem jez. Drawskiego	Głaz narzutowy o obwodzie 7,0 m i wysokości ponad ziemią 0,6 m (granit)
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2421
49.	pojedynczy	Działka nr 165, obręb ewidencyjny Siemczyno. Leśnictwo Piaseczno oddz. 165b, w lesie, nad brzegiem zatoki Henrykowskiej jez. Drawskiego	Głaz narzutowy o obwodzie 7,3 m i wysokości 0,8 m ponad ziemią (granit)
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2422
50.	pojedynczy	Działka nr 58/1, obręb ewidencyjny Żeliszewie. N- ctwo Świerczyna, L-ctwo Wilczkowo oddz. 58b, na granicy lasu, 70 m od drogi z Czaplinka do jez. Krzemno	Szary granit (wg inwentaryzacji z roku 2015 granitognejs) z wyrytym napisem "Tempelburg 1858" o obwodzie 19 m i wysokości 3,5 m
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2423
51.	pojedynczy	Działka nr 26/1, obręb ewidencyjny Kołomąt. Nadleśnictwo Czaplinek, Leśnictwo Łubowo, pododdział 26d	Głaz narzutowy z wyrytym napisem "TEMPELBURG" o obwodzie 13 m i wysokości ponad ziemią 2 m.
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2424
52.	pojedynczy	Działka nr 57/2, obręb ewidencyjny Kołomąt. Leśnictwo Sikory oddz. 57 a	"Diabelski Kamień" Granit o obwodzie 6,0 m i wysokości 1,0 m
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2426
53.	pojedynczy	Działka nr 42, obręb ewidencyjny Kołomąt (nad brzegiem jez. Dołgie Wielkie), Nadleśnictwo Czaplinek, Leśnictwo Sikory, oddział 42c	Głaz narzutowy o obwodzie 7,0 m, wysokości 1,8 m (Gnejs).
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2427
54.	pojedynczy	oddział 407, pododdział g, Leśnictwo Kluczewo, Nadleśnictwo Połczyn	Świerk pospolity - <i>Picea abies</i> o pierśnicy 106 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2670

55.	pojedynczy	N-ctwo Czaplinek, L-ctwo Sikory, oddz. 71b, przy przy drodze Czaplinek- Szczecinek	Modrzew europejski (<i>Larix decidua</i>) o obwodzie 347 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2988
56.	pojedynczy	W wodzie na działce nr 146/1, obręb ewidencyjny Stare Drawsko (jez. Drawsko) przy działce nr 167/2 obr. ewidencyjny Piaseczno	Głaz narzutowy o obwodzie 6,0 m, wysokości 1,2 m. Wg inwentaryzacji z 2015 roku granit.
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.2994
57.	pojedynczy	Działka nr 9/2, obręb ewidencyjny Siemczyno. Nadleśnictwo Świerczyna L-ctwo Wilczkowo, oddz. 9n, przy drodze leśnej.	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obwodzie 420 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203013.318
58.	pojedynczy	Działka nr 117/6, obręb ewidencyjny Niwka. W odl. 100m od jez. Łąka na obrzeżu pól uprawnych. N-ctwo Świerczyna, L-ctwo Wilczkowo, oddz. 52g. UWAGA: położenie pomnika w granicach działki ewidencyjnej wymaga weryfikacji!	Głaz narzutowy o obwodzie 7,2 m i wysokości 1,2 m
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3195
59.	pojedynczy	Działka nr 461, obręb ewidencyjny Sulibórz. Nadleśnictwo Połczyn, oddział 461d, nad brzegiem jeziora Drawsko. UWAGA: położenie obiektu w granicach działki wymaga weryfikacji!	Głaz narzutowy o obwodzie 10,50 m i wysokości 1,60 m
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3196
60.	pojedynczy	Działka nr 42, obręb ewidencyjny Kołomąt (nad brzegiem jez. Dołgie Wielkie), Nadleśnictwo Czaplinek, Leśnictwo Sikory, oddział 42a	Głaz narzutowy o obwodzie 7,5 m, wysokości 1,0 m.
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3197
61.	pojedynczy	Działka nr 167/1, obręb ewidencyjny Piaseczno. Leśnictwo Piaseczno oddz. 167a	Głaz narzutowy o obwodzie 6,0 m i wysokości 0,7 m ponad ziemią.
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3198
62.	pojedynczy	Działka nr 167/2, obręb ewidencyjny Piaseczno. Leśnictwo Piaseczno oddz. 167Aa	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>) o obwodzie 450 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3199
63.	skupisko	Działka nr 170, obręb ewidencyjny Piaseczno. Nadleśnictwo Czaplinek, Leśnictwo Piaseczno, oddział 170a.	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus laevis</i>) o obwodzie 277 cm i buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>) o obwodzie 395 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3200
64.	pojedynczy	Działka nr 12, obręb ewidencyjny Sikory. Nadleśnictwo Czaplinek, Leśnictwo Polne, oddział 318g.	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>) o obwodzie 420 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3201
65.	pojedynczy	Działka nr 163/1, obręb ewidencyjny Siemczyno. Nadleśnictwo Czaplinek, Leśnictwo Piaseczno, oddział 163a	Głaz narzutowy o obwodzie 6,0 m, wysokości ponad ziemią 0,9 m
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3202
66.	skupisko	Działka nr 170, obręb ewidencyjny Piaseczno. Nadleśnictwo Czaplinek, Leśnictwo Piaseczno, oddział 170b	Dwa głazy narzutowe o obwodach: 6,0 i 6,0 m, wysokości 0,5 i 0,8 m, oddalone od siebie o 80 m
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3203
67.	pojedynczy	Działka nr 70, obręb ewidencyjny Prosino, przy polnej drodze do Prosina (dr gminna dz. nr 64/9 obr. Prosino)	Dwa bluszcze pospolite (<i>Hedera helix</i>) o obwodach: 17 cm na brzozie i 30 cm na świerku

			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3204
68.	pojedynczy	Działka nr 43/2, obręb ewidencyjny Żeliszewie (teren prywatny przy małym stawku)	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o obwodzie 502 cm
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3205
69.	pojedynczy	działka nr 9/1 obręb ewidencyjny Siemczyno (oddział 9, pododdział a, Leśnictwo Wilczkowo, Nadleśnictwo Świerczyna - według Planu Urządzenia Lasu na lata 2009-2018);	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - obwód 348 cm, wysokość 29 m, wiek 260 lat
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3214
70.	pojedynczy	Działka nr 38/6 obręb ewidencyjny Żeliszewie (oddział 38, pododdział x, Leśnictwo Wilczkowo, Nadleśnictwo Świerczyna - według Planu Urządzenia Lasu na lata 2009-2018);	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - obwód 458 cm, wysokość 28 m, wiek 130 lat
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3215
71.	pojedynczy	Działka nr 77/1 obręb ewidencyjny Pławno (oddział 77, pododdział g, Leśnictwo Wilczkowo, Nadleśnictwo Świerczyna - według Planu Urządzenia Lasu na lata 2009-2018)	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>) - obwód 350 cm, wysokość 29 m, wiek 160 lat
			PL.ZIPOP.1393.PP.3203015.3216

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody - crfop.gdos.gov.pl

3.7. System powiązań przyrodniczych gminy

Uwarunkowania przyrodnicze gminy Czaplinek tj. duża lesistość, jeziorność determinują występowanie korytarzy ekologicznych. Zgodnie z definicją w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 55) korytarz ekologiczny to obszar umożliwiający migrację roślin, zwierząt lub grzybów.

W Polsce opracowano kilka projektów korytarzy ekologicznych na poziomie krajowym. Pierwszym z nich był projekt Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET-PL (Liro A. 1995. Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET - Polska. Fundacja IUCN Poland, Warszawa), stanowiący część Europejskiej Sieci Ekologicznej ECONET. Sieć ECONET-PL składała się z obszarów węzłowych i korytarzy ekologicznych wytypowanych na podstawie analizy występowania wybranych gatunków roślin i zwierząt. Nawiązaniem do projektu ECONET-PL była propozycja wykorzystująca dodatkowo Krajowy System Obszarów Chronionych. Projekt ten skupiał się przede wszystkim na zapewnieniu łączności siedlisk dużych ssaków lądowych. W roku 2005 opracowany został, na zlecenie Ministerstwa Środowiska, projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000 w Polsce, rozwinięty następnie w 2011 roku (Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011)²⁰.

²⁰ <http://przyroda.katowice.pl/pl/ochrona-przyrody/korytarze-ekologiczne>

Ryc. 4 Korytarze ekologiczne na tle gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie baz danych udostępnionych przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska

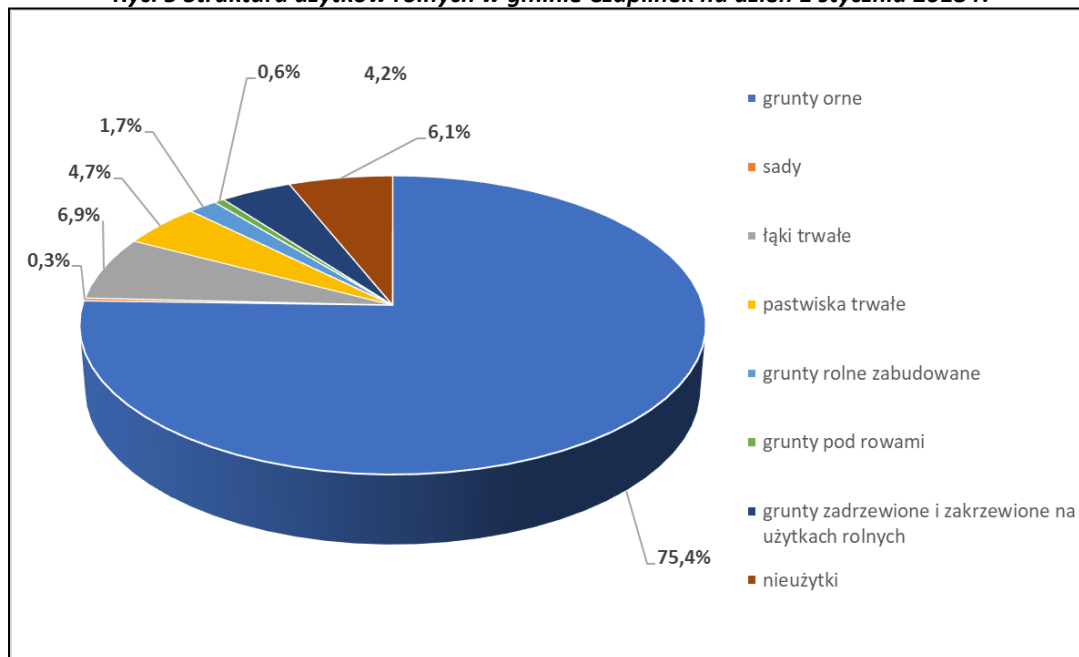
Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska na terenie gminy Czaplinek występują dwa korytarze ekologiczne - Dolina Parsęty Południowy oraz Pojezierze Wałeckie - Pojezierze Drawskie (Ryc. 4). Mają znaczenie ponadlokalne i przyczyniają się do wymiany genetycznej organizmów żywych.

3.8. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Gmina Czaplinek zajmuje obszar 36 363 hektarów, z czego użytki rolne zajmują ok. 15.971 ha powierzchni, co stanowi 44% ogólnej powierzchni gminy. Nieco mniejszą powierzchnię gminy stanowią lasy i grunty leśne - 42 %. Niewielki odsetek obszaru gminy stanowią akweny – 9 %, tereny zabudowane i zurbanizowane – 3% oraz grunty pozostałe – 9%.

Ryc. 5 Struktura użytków rolnych w gminie Czaplinek na dzień 1 stycznia 2018 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Starostwa Powiatowego w Drawsku Pomorskim

W strukturze użytków rolnych w gminie Czaplinek dominują grunty rolne, stanowiące nieco ponad 75%. Porównywalną powierzchnię zajmują łąki trwałe oraz nieużytki, wynoszącą około 6% wszystkich użytków. Podobny obszar, ponad 4% wszystkich użytków rolnych, stanowią pastwiska trwałe oraz grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych. Niecałe 2% powierzchni użytków rolnych zajmują grunty rolne zabudowane.

Analogicznie do struktury użytków rolnych w gminie Czaplinek, z niewielkimi różnicami wartości, przedstawia się sytuacja na terenach wiejskich gminy. Istotnymi różnicami w porównaniu wartości dla gminy i terenów wiejskich a miasta Czaplinka jest większy udział o ok. 10 % powierzchni gruntów rolnych oraz o ok. 2% gruntów zadrzewionych i zakrzewionych na użytkach rolnych. Mniejszy natomiast jest udział łąk trwałych o ok. 5%, pastwisk trwałych o ok. 3% oraz nieużytków o ok. 4 %. Sady, grunty pod stawami oraz grunty pod rowami stanowią mniej niż 1% w strukturze użytków rolnych zarówno na terenie gminy, terenów wiejskich oraz miasta Czaplinek.

Tab. 8 Liczba gospodarstw rolnych według powierzchni w gminie Czaplinek w latach 2016 – 2018

	2016		2017		2018	
0,0 – 0,49 ha	1 273	50,44%	1 321	50,44%	1 333	51,45%
0,5 – 0,99 ha	263	10,42%	263	10,42%	265	10,23%
1,0 – 1,49ha	206	8,16%	211	8,16%	209	8,07%
1,5 – 1,99 ha	113	4,48%	106	4,48%	105	4,05%
2,0 – 2,99ha	148	5,86%	154	5,86%	156	6,02%
3,0 – 4,99 ha	145	5,74%	149	5,74%	143	5,52%
5,0 – 6,99ha	52	2,06%	60	2,06%	61	2,35%
7,0 – 9,99 ha	84	3,33%	83	3,33%	81	3,13%
10,0 – 14,99 ha	82	3,25%	78	3,25%	80	3,09%

15,0 – 19,99 ha	37	1,47%	35	1,47%	35	1,35%
20,0 – 29,99 ha	49	1,94%	52	1,94%	51	1,97%
30,0 – 49,99ha	26	1,03%	26	1,03%	27	1,04%
50,0 – 99,99 ha	26	1,03%	25	1,03%	25	0,96%
100,0 ha i więcej	20	0,79%	20	0,79%	20	0,77%
Suma gospodarstw rolnych	2524	100%	2583	100%	2591	100%
Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego	4,79 ha		4,7 ha		4,71 ha	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Czaplinku.

Wielkość gospodarstw rolnych na terenie gminy Czaplinek na przestrzeni trzech ostatnich lat nie uległa znaczącym zmianom. Największą różnicę zauważyć można w liczbie gospodarstw rolnych o powierzchni do 0,49 ha, która to wzrosła o 60 gospodarstw. W innych kategoriach wielkościowych zauważyć można jedynie nieznaczny jej wzrost lub spadek. W związku z powyższym ogólna liczba gospodarstw wzrosła o 67 (z 2 524 w 2016 r. do 2 591 w 2018 r.).

Rolnictwo w gminie należy do bardzo rozdrobnionych. Prawie 51,5% wszystkich gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa o powierzchni nie przekraczającej 0,5 ha, zaś ponad 33% ma powierzchnię 0,5 - 4,99 ha. Oznacza to, że jedynie ok. 15% wszystkich gospodarstw ma powierzchnię przekraczającą 5 ha. Najmniej jest gospodarstw z przedziału 50,0 - 99,99 ha oraz 100 ha i więcej, ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw nie przekracza 1%.

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego nieznacznie zmalała z 4,79 ha do 4,71 ha. Związane jest to ze wzrostem liczby gospodarstw rolnych o powierzchni do 0,499 ha. (Tab. 8)

Tab. 9 Liczba gospodarstw rolnych według powierzchni w gminie Czaplinek w latach 2016 – 2018

Rodzaj	III	IIIa	IIIb	Razem (ha)
Br-Ł	0,0376			0,0376
Br-Ps	0,2643			0,2643
Br-R		0,1799	3,4827	3,6626
Lz-Ps	0,0500			0,0500
Lzr-Ł	0,8038			0,8038
Lzr-P	3,0932			3,0932
Lzr-R			7,4460	7,4460
Ł	138,5756			138,5756
Ps	39,7934			39,7934
R		17,7148	586,2928	604,0076
S-Ps	0,2500			0,2500
S-R		0,2600	0,1700	0,4300
W-Ł	2,3290			2,3290
W-Ps	0,1531			0,1531
W-R		0,0576	0,9223	0,9799
Wsr-Ł	1,6476			1,6476
Razem (ha)	186,9976	18,2123	598,3138	803,5237

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Czaplinku.

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161) grunty rolne klasy I-III podlegają szczególnej ochronie. Na terenie gminy nie znajdują się grunty klas I i II. Wśród klas chronionych występują jedynie grunty klasy III. Największą powierzchnię mają grunty klasy IIb zajmujące obszar 598,3138 ha. Grunty klasy III zajmują areał równy 186,9976 ha, natomiast klasy IIIa obejmują obszar 18,2123 ha. (Tab. 9)

Na obszarze gminy tereny byłych PGR-ów przekształciły się w następujące spółki pracownicze:

- „POLA POMORSKIE” – Pracownicza Spółka z o.o. w Miłkowie,
- „AGRO – AZOTY” Przedsiębiorstwo Rolne Włocławek Spółka w Łące,
- „Prima” Spółka z o.o. w Czaplinku,
- „AGROFREZZE” – Spółka Akcyjna w Kołomącie,
- Gospodarstwo Administracyjno – Handlowe Wełnica,

lub tereny wydzierżawione osobom fizycznym, takie jak PGR w Prosinie.

Podstawową obsługę rolnictwa w gminie zapewnia Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Czaplinku oraz pięć lecznic weterynaryjnych.

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej gmina Czaplinek charakteryzuje duże zróżnicowanie, o przewadze gruntów słabych kl. IVb, V i VI. Wskaźnik bonitacji gleb wynosi 0,86.

Tab. 10 Powierzchnia zasiewów zbóż w gminie Czaplinek w 2017 r. [ha]

Uprawy	Powierzchnia
jęczmień jary	49,59
owies	242,92
owies zwyczajny	0,21
pszenica jara	117,22
pszenica zwyczajna jara	5,7
pszenica orkisz ozimy	72,67
pszenica ozima	243,91
pszenica zwyczajna ozima	196
pszenżyto jare	50,1
pszenżyto ozime	488,25
mieszanka zbożowa	35,06
żyto jare	2,3
żyto ozime	917,96
Razem	2421,89

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ARiMR.

Gmina Czaplinek charakteryzuje się nie najlepszymi glebami. Blisko 36% gospodarstw indywidualnych na wsi posiada grunty o wskaźniku bonitacji poniżej 0,4 a dalsze 43% - o wskaźniku od 0,4 – 0,7.

Wśród upraw zbóż dominuje żyto ozime, którego powierzchnia stanowi 38% wszystkich upraw. Stosunkowo duży obszar zajmują również uprawy takich zbóż jak: pszenżyto ozime – 20% oraz pszenica ozima i owies po 10% (Tab. 10).

Tab. 11 Powierzchnia upraw w gminie Czaplinek w 2017 r. [ha]

Uprawy	Powierzchnia	Uprawy	Powierzchnia
Aronia	1,42	Marchew	0,03
Borówka	0,74	Nostrzyk	0,33
Czarnuszka siewna	5,68	Ogórek	0,23
Czosnek	2,71	Ostropest plamisty	1,41
Facelia	21,13	Porzeczka	0,20
Gorczyca biała	11,79	Poziomka	1,30
Groch	22,94	Proso	4,54
Gryka	336,47	Rzepik ozimy	9,10
Jabłoń	2,07	Seradela uprawna	7,69
Jeżyna	7,69	Szkółka	19,97
Kapusta rzepak jary	12,09	Trawy na gruntach ornych	308,45
Kapusta rzepak-ozimy	373,44	Ugór	143,08
Kapusta warzywna	0,12	Uprawa mieszana jara	9,53
Koniczyna	78,71	Ziemniak	50,34
Kukurydza	711,95	Łubin	396,36
Lucerna	14,39	Śliwa	6,30
Razem		2 562,20	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ARiMR.

Wśród pozostałych upraw należy wymienić przede wszystkim kukurydzę – 27%, łubin – 15,5%, kapustę rzepak – ozimy 14,5%, gryka – 13% oraz wszelkiego rodzaju trawy, owoce i warzywa. Ogólna powierzchnia pozostałych upraw jest większa od powierzchni zasiewu zbóż. (Tab.11)

Tab. 12 Pogłowie zwierząt gospodarskich w gospodarstwach w gminie Czaplinek w 2017 r.

BYDŁO		OWCE		KOZY		ŚWINIE	
Liczba zwierząt	Liczba stad	Liczba zwierząt	Liczba stad	Liczba zwierząt	Liczba stad	Liczba zwierząt	Liczba stad
1 596	76	53	6	43	2	21 635	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ARiMR.

Jak wynika z danych z ARiMR w gminie Czaplinek najwięcej hodzi się trzody chlewnej. Ogólna liczebność zwierząt w gminie wynosi 21 635 sztuk, co w przeliczeniu na 23 stada daje średni wynik równy 940 sztuk/stado. Nieco inaczej przedstawia się sytuacja w liczebności bydła. Pomimo większej o ponad trzy razy liczbie stad bydła, liczba ich sztuk nie jest większa od liczby świń. Średnio w jednym

stadzie jest 21 sztuk bydła. Jeżeli chodzi o kozy to średnio na jedno stado przypada 21,5 sztuki, zaś owiec 8,8 sztuk. (Tab.12)

3.9. Leśna przestrzeń produkcyjna

Gmina Czaplinek charakteryzuje się wysokim udziałem lasów, głównie siedlisk borowych (bory świeże, bory mieszane świeże, lasy mieszane) i buczyn (głównie kwaśnej buczyny niżowej). Powierzchnia lasów na terenie gminy przekracza 14 858 ha z czego ok. 9831 leży w zasięgu Drawskiego Parku Krajobrazowego.

W lasach Nadleśnictwa Czaplinek występuje 16 gatunków drzew. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, występująca na 61,48% powierzchni lasów w gminie. Poza sosną występują buki – 16,11%, brzozy – 10,74%, olchy – 4,40%, świerki – 3,97% i dęby – 1,96%. Pozostałe gatunki występują sporadycznie, na niewielkich powierzchniach. Udział poszczególnych gatunków jest różny w zależności od obrębu. Mniej zróżnicowany jest obręb Piława, gdzie drzewostany z panującą sosną zajmują 70,51% powierzchni, przy udziale 10,36% drzewostanów bukowych, 9,35% drzewostanów brzozowych, 3,82% drzewostanów olchowych, 3,27% drzewostanów świerkowych i 1,39% drzewostanów dębowych. Bardziej zróżnicowany jest obręb Czaplinek. Drzewostany sosnowe występują tu na 43,72%, a drugie pod względem udziału drzewostany bukowe zajmują – 27,45%, następne pod względem zajmowanej powierzchni są drzewostany brzozowe – 13,45%, olchowe – 5,54%, świerkowe – 5,34% i dębowe – 3,07%.

4. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

4.1. Krótki rys historyczny (Czaplinek, Stare Drawsko)

Osadnictwo w rejonie Czaplinka rozpoczęło się stosunkowo później niż w innych częściach Polski, bo dopiero po ustąpieniu ostatniego zlodowacenia – lodowca skandynawskiego, a więc ok. 10 000 lat p.n.e. W okresie mezolitu (epoka kamienna – 8000 – 4200 lat p.n.e.) już w znacznie większym stopniu rozwijało się osadnictwo ludów zbieracko – myśliwskich, czego ślady odnaleziono art. na Wyspie Bielawie. W młodszej epoce kamiennej – neolicie (4200 – 1700 lat p.n.e.) nastąpił dynamiczniejszy rozwój osadnictwa różnych grup ludzkich trudniących się już budownictwem, hodowlą, pasterstwem i w niewielkim stopniu uprawą. W epoce brązu (1700 – 650 lat p.n.e.) wyodrębniła się kultura łużycka, której ludy stały się przodkami Słowian. Ludy te zajmowały się rolnictwem, hodowlą i budownictwem, posiadały technologię metalurgii, garncarstwa, budownictwa drewnianego. Około VII – VI w. p.n.e. zaczęto budować grody warowne, którego głównym przykładem był gród w starym Drawsku. Z kultury łużyckiej w latach 500 – 125 p.n.e. wyodrębniła się kultura pomorska. Do przełomu ery kształtowała się kultura wczesnostowiańska, która w dalszych czterech wiekach

podlegała wpływom cesarstwa rzymskiego – kupcy rzymscy przemierzali te ziemie szlakiem nad Morze Bałtyckie. We wczesnym średniowieczu wykształciły się wyraźnie dwa zespoły plemienne Wielkopolan i Pomorzan, a ziemia czaplinecka stanowiła obszar graniczny.

W VII w. zaczęło się w rejonie Czaplinka osadnictwo grodowe i typu wiejskiego (otwarte), a najdynamiczniejszy rozwój osadnictwa nastąpił w IX – XII w. Wyraźne skupisko osad ujawniono w okolicach Starego Drawsko, Czaplinka, Rakowa, Łubowa – 7 grodzisk i 20 osad otwartych. Rozwijające się organizacje plemienne zaczęły tworzyć wspólnoty terytorialne. Geograf Bawarski określił lokalizację w rejonie Czaplinka słowiańskiego plemienia (Słowian Pomorskich) nazwanego Thafnezi, określanego przez współczesnych historyków jako Drawianie.

Ze względu na uwarunkowania geomorfologiczne (sprzyjające obronności), czyli położenie na przesmyku między jeziorami (Drawsko i Żerdno) ośrodkiem politycznym stał się gród w Drahimiu (Starym Drawsku). Niedaleko (ok. 800 m) od tego grodu zlokalizowano drugi znacznie rozleglejszy, mający charakter pomocniczy bądź służebny. Gród w Drahimiu funkcjonował od końca VII do połowy XII w, kiedy został spalony podczas walk Bolesława Krzywoustego o przyłączenie Pomorza Zachodniego do Polski. Od tego czasu ziemia czaplinecka weszła w obręb Wielkopolski i stała się pasem granicznym z Pomorzem. W owym czasie rozwinął się ruch kupiecki, którego ważny szlak z południa Europy na północ prowadził przez Czaplinek i Drahim tzw. Szlak solny.

Za panowania Mieszka I omawiany obszar został włączony do państwa polskiego. Po śmierci Mieszka II, ziemie te, na krótko zostały oderwane od państwa, by za panowania Kazimierza Odnowiciela znów do nich powrócić. Ze względu na graniczne położenie ziemie te podlegały licznym wyniszczeniom w związku z walkami sąsiadujących organizacji terytorialnych. Rozbicie dzielnicowe osłabiło w znacznym stopniu państwo Polskie, co doprowadziło do usamodzielnienia i oderwania Pomorza Zachodniego, ale pozostawienia w ramach Wielkopolski Czaplinka i Drahimia, które tym bardziej stanowiło północną rubież państwa.

U schyłku XIII w ziemia czaplinecka wyodrębniła się z ziemi wałeckiej i została nadana przez księcia Przemysła II zakonowi Templariuszy, którzy byli zobowiązani bronić północno zachodnich rubieży Polski przed agresją Brandenburczyków. Siedzibą swojej komandorii Templariusze ustanowili Czaplinek, nadając w 1292 r. osadzie magdeburskie prawa miejskie. Osada założona została podobnie jak gród w Drahimiu na przesmyku pomiędzy jeziorami Drawsko i Czaplinek. Znany geograf H. Munch podaje, że Czaplinek był wówczas osadą targową. Templariusze już prawdopodobnie w 1291 r. zbudowali zamek obronny – o drewnianej konstrukcji ryglowej, na kamiennej podbudowie, otoczony drewnianą palisadą, wzmocnioną wałem ziemnym – zlokalizowany w miejscu obecnego kościołka p.w. św. Trójcy.

Po lokacji miasta i wzniesieniu zamku założono tradycyjny układ miejski z rynkiem o wymiarach 65 x 80 m, przy którym wzniesiono kościół i który otaczała zwarta zabudowa mieszkalna. Miasto ze względu na położenie między jeziorami i mokradłami nigdy nie posiadało murów obronnych.

W XIII i XIV w. mieszkańcy Czaplinka zajmowali się rolnictwem, hodowlą oraz rzemiosłem – ciesiówką, kowalstwem, szewstwem, tkactwem, gospodarką leśną i handlem. Ok. 1300 r. Ziemia czaplinecka wraz z ziemią wałęcką przeszła pod władanie Brandenburgii. Templariusze władali tą ziemią nadal do 1312 r., kiedy to decyzją papieża Klemensa V, zakon został zlikwidowany. Majątek Templariuszy przejął także rycerski Zakon Joannitów. W połowie XIV w. zbudowano dwa obronne zamki w Drahimiu i na południu w Machlinach w celu zapewnienia obrony komandorii joannickiej w Czaplinku – budowniczym był komendant joannicki Gerhard von Bortfelde. Ok. roku 1376 r. zamek w Czaplinku został zniszczony w wyniku walk między księciem szczecińskim Świętoborem I i wojewodą Czarnkowskim z Człopy. Joannici przenieśli swoją siedzibę do nowej fortecy w Drahimiu. Do 1360 r. stosunki Joannitów z Polską układały się znacznie lepiej niż z książętami zachodniopomorskimi, w związku z czym znacznie bardziej umocnili zamek w Drahimiu niż w Machlinach. W drugiej połowie XIV i w XV w. sytuacja polityczna na tych ziemiach znacznie się skomplikowała co objawiło się wyraźnym pogorszeniem stosunków Joannitów z państwem polskim. Joannici osadzili wówczas w tym rejonie potężny ród Golców, który szybko przejął znaczną część dawnych ziem zakonu – zamek i wieś Machliny, wsie Piaseczno, Miłkowo i Broczyno. Za czasów panowania Kazimierza Wielkiego, dzięki sprzymierzeniu się z Pomorzem Zachodnim przeciwko Brandenburgii i tarapatom finansowym Zakonu Joannitów, król w 1365 r. odkupił zamki w Czaplinku i Drahimiu. Na mocy układu drawskiego z 1368 r. oba zamki wraz z całą ziemią czaplinecką i joannitami (jako lennikami) przeszły pod władanie króla Kazimierza Wielkiego. Przerwało to pomost pomiędzy Brandenburgią i państwem krzyżackim i uczyniło atrakcyjniejszym szlak handlowy na Pomorze Zachodnie o ożywienie handlu. Joannici wkrótce zdradzili układ drawski, sprzymierzając się ponownie z Brandenburgią, a ponadto Krzyżacy w 1402 r. nabyli Nową Marchię co spowodowało ponowne oddzielenie Pomorza Zachodniego i nacisk na przejęcie ziemi drahimskiej i wałęckiej z zamkami na czele. Joannici próbowali zawłaszczyć zamek, ale udaremniła to słynna odsiecz wojsk Króla Jagiełły w 1407 r. Po zdobyciu zamku joannici zostali z niego usunięci, z dawnej Komandorii Tempelburskiej (czaplineckiej) utworzono starostwo polskie zwane starostwem drahimskim z siedzibą starosty na zamku w Drahimiu. Granice starostwa na znacznej swej długości pokrywały się z granicami państwa polskiego, a Drahim był położony niedaleko zbiegu granic Polski, Nowej Marchii i Pomorza. Położenie miasta Czaplinka i zamku w Drahimiu stanowiły o ich strategicznym znaczeniu dla państwa polskiego, ale wносиły ogromne zagrożenie ze strony Krzyżaków.

W 1442 r. Władysław Warneńczyk oddał zamek drahimski wraz z wałęckim w dzierżawę Janowi Wedlowi spokrewnionemu z rodami Nowej Marchii, co uspokoiło sytuację polityczną z Krzyżakami. Wojna 13 letnia doprowadziła do osłabienia zakonu, skutkiem czego Nowa Marchia została sprzedana Brandenburczykom. Nowa sytuacja także w wyniku zbliżania się kolonizacji obszarów granicznych i zbliżania się zwaśnionych stron, doprowadziła wkrótce do zatargów i sporów zarówno z Brandenburgią i Pomorzem. XVI i XVII w to pasmo nieustannych walk przygranicznych, wzajemnych najazdów i innych konfliktów. Przełomowym dla dziejów ziemi czaplineckiej i Drahimia był potop szwedzki, których najazd wojsk już w 1655 r. doprowadził do spustoszenia miasta i starostwa a także opanowania zamku. Na mocy traktatów w Welawie i w Bydgoszczy z 1657 r. król Jan Kazimierz, będąc zobowiązany do zapłaty za werbunki Brandenburczykom 120 tys. Talarów reńskich, zastawił starostwo drahimskie. W związku z niemożnością uregulowania długu w 1668 r. elektor brandenburski siłą zajął starostwo.

Przez ponad 100 lat Polska starała się odzyskać ziemię starostwa drahimskiego, niestety mimo wielu starań to się nie udało. Początkowo za panowania Brandenburgii miasto miało sporo praw i panował w nim ustrój niemalże demokratyczny, dawne starostwo posiadało sporą autonomię. Mimo panowania brandenburskiego na terenie ziemi Czaplineckiej panowała religia katolicka podległa jeszcze przez długi czas biskupstwu poznańskiemu.

W 1773 r. w wyniku przyłączenia Czaplinka do powiatu szczecineckiego będący częścią Pomorza Zachodniego, wprowadzono obowiązującą w państwie brandenburskim organizację wewnętrzną. Miasto Czaplinek podporządkowano bezpośrednio państwu zaś ziemię dawnego starostwa podporządkowano jednostce administracyjnej zwaną domeną, która podlegała Komerze Wojennej i Domen w Kostrzynie. Przez większość XVIII w. w Czaplinku funkcjonował garnizon wojskowy obsadzony oddziałem huzarów. W XVIII w. w Czaplinku rozwinęło się sukiennictwo dostarczające materiały wojsku i eksportowane do Polski. Czaplinek nie odgrywał większej roli w handlu z rynkami zewnętrznymi, stanowił natomiast lokalny ośrodek handlu. W czasie wojny siedmioletniej (1756-1763) przez Czaplinek przeszły kilkakrotnie wojska carskie i pruskie czyniąc spore spustoszenia. Z końcem wojny zamek w Drahimiu został spalony przez wycofujące się wojska rosyjskie, zaczął odtąd popadać w ruinę i stracił ostatecznie swoje znaczenie.

Domena Drahimska w przeciągu XIX w. systematycznie malała w wyniku regulacji – uwłaszczeniowych oraz osadniczych na rzecz wielkich posiadaczy (junkrów). Po centralistycznym systemie władzy obowiązującym w XVIII w. z początkiem XIX wprowadzono reformy ustrojowe dające większe prawa samorządowi miasta. W XVIII i XIX w. rozwinęło się szkolnictwo elementarne i podstawowe, które było wówczas zadaniem Kościoła. Na końcu XIX w. w wyniku odpływu ludności niemieckiej (Ostflucht i Landflucht) z przyczyn ekonomicznych, relatywnie liczebnemu wzmocnieniu

uległa ludność narodowości polskiej. W tym okresie władze pruskie dopuszczały zatrudnianie polskich pracowników sezonowych, dbając jednak, aby nie mogli oni osiedlać się na tych ziemiach. Był to okres Kulturkampfu, a więc walki z polskością i kościołem katolickim.

Na przełomie wieków nastąpiło znaczne ożywienie gospodarcze związane z akcją budowy dróg i linii kolejowej, budowano także budynki użyteczności publicznej i prowadzono roboty komunalne (drogi i infrastruktura techniczna). Obalenie monarchii Hohenzollernów w wyniku rewolucji w 1918 r. doprowadziło do zmian ustrojowych, polegających na demokratyzacji zarządzania miastem. W okresie międzywojennym znacznemu rozwojowi podlegały usługi turystyczne zapewniające rekreację i wypoczynek mieszkańcom miasta jak i stanowiące wraz z warunkami przyrodniczo – krajobrazowymi, atrakcję turystyczną dla gości z zewnątrz (dostępność dzięki linii kolejowej i nowym drogom). W tym czasie w Czaplinku funkcjonowały 3 tartaki, 3 młyny elektryczne, 1 mleczarnia, 1 garbarnia, 1 cegielnia, 1 wytwórnia cegły piaskowo-wapiennej i jedna wytwórnia elementów betonowych. Oprócz tego dobrze prosperowały dwie większe firmy handlowe (handel hurtowy, składy, sieć sklepów, palarnia kawy), 9 piekarni, 2 wytwórnie wód gazowanych i rozlewnie piwa, 8 małych stacji benzynowych, 3 duże warsztaty stolarskie i 1 kołodziejski.

Okres II wojny światowej nie przyniósł Czaplinkowi istotnych zmian, nie był też szczególnie odczuwalny dla ludności. W samym Czaplinku i okolicach funkcjonowały obozy pracy dla jeńców wojennych. Walki o wyzwolenie Czaplinka prowadzone przez I armię Wojska Polskiego były gwałtowne, ale za to krótkotrwałe i miały miejsce 3 marca 1945 r. Po przejściu frontu władzę w mieście objęła radziecka Komendantura Wojskowa, która powołała polską administrację w postaci Zarządu Miejskiego, a nieco później powołano Zarząd Gminy. Burmistrz i wójt byli podporządkowani władzom powiatowym, początkowo obwodowemu Pełnomocnikowi Rządu R.P., później Staroście Powiatowemu i Powiatowej Radzie Narodowej. Obszar Czaplinka był wówczas znacznie większy niż obecnie, gdyż obejmował szereg przysiółków i zabudowań: Łąka, Kołomąt, Niwka, Zawada, Wełnica, Piekary, Łazice oraz Karsno. W obrębie gminy znalazło się 12 wsi: Rzepowo, Czarne Małe, Kuźnica Drawska, Łysinin, Nowe Drawsko, Piaseczno, Siemczyno, Sikory, Stare Drawsko, Warnięg, Żeliszewie i Żerdno. Pierwszą Miejską Radę Narodową powołano w Czaplinku w październiku 1946 r. Po zakończeniu działań wojennych zaczęła się akcja osadnicza ludności ze środkowej Polski i zza Buga. Jednocześnie prowadzono akcje repatriacyjną mającą na celu przesiedlenie obywateli niemieckich na okupowane ziemie Niemiec.

W 1945 roku ludność Czaplinka liczyła 3459 osób i zbiegiem lat rosła w niewielkim stopniu, czego źródłem był głównie przyrost naturalny, w 1965 Czaplinek liczył 5326 osób, zaś w 1980 ok. 6010 osób. Gospodarka gminy Czaplinek opierała się w sferze przemysłu o bazę międzywojenną, utworzono POM, funkcjonował tartak, uruchamiano tzw. Zakłady przemysłu terenowego. Na końcu lat 60 –tych

założono zakład nowoczesnej technologii w przemyśle elektronicznym. Gospodarka rolna to gospodarstwa indywidualne wspierane całą sferą spółdzielczości oraz PGR założone na dawnych wielkich majątkach ziemskich. W gospodarce rybackiej utworzono Państwowe Gospodarstwa Rybackie. Systematycznie rozwijano sferę usług jak i także tzw. Uspołecznione budownictwo mieszkaniowe. Niestety wg wielu badań socjologicznych warunki życia, a także jakość życia mieszkańców miasta i gminy Czaplinek w okresie PRL –u były w porównaniu z innymi badanymi mało korzystne.

4.2. Charakterystyka przestrzenna i noty historyczne wybranych wsi

1. BRO CZYNO

Duża wieś położona w odległości 6 km na południowy - wschód od Czaplinka, przy szosie Czaplinek – Wałcz. Układ przestrzenny wsi to typowa ulicówka, w środku której nad brzegiem jez. Broczyno położony jest dawny zespół pałacowy z parkiem o powierzchni ok. 2,25 ha. Założenie to powstało prawdopodobnie w pierwszej połowie XIX w. Część północną założenia zajmuje podwórze – dawny dziedziniec folwarku, na którym znajduje się historyczna stodoła i magazyn. Z podwórza prowadzi przed front pałacu droga dojazdowa. Neogotycki pałac posiada rozczłonkowaną niesymetryczną bryłę (II i III kondygnacyjne skrzydła) z charakterystycznymi dwoma wieżami – przybudówkami i bardzo bogatym w formie dachem. Wnętrze pałacu zachowało jedynie stylowy wysoki hall, a pozostałe pomieszczenia zamieniono na mieszkania pracowników leśnych. Park ma charakter założenia krajobrazowego powiązany widokowo i kompozycyjnie z jeziorem Broczyno Duże. Dzieje pałacu i parku oraz jego właściciele przed rokiem 1945 nie są znane. Na skraju wsi stoi klasycystyczny dwór z 1925 r. z dwoma wysuniętymi do przodu skrzydłami i pięterkiem w środkowej części, w której w chwili obecnej mieści się szkoła. Bezpośrednio przy drodze stoi kilka ryglowych chat z XIX w. oraz dwa domy z początku XX w. W centrum wsi stoi interesujący, współczesny (pocz. lat 80-tych) kościół rotundowy, kryty kopułą oblicowany kamieniem polnym.

2. BYSZKOWO

Niewielka rolnicza osada położona ok. 8 km na południowy – wschód od Czaplinka i 4 km na południe od wsi Broczyno. Dojazd drogą asfaltową ze wsi Broczyno i ze wsi Machliny. Zachodnią część osady zajmuje zespół pałacowo dworski zajmujący powierzchnię ok. 9,19 ha. Założenie zabudowane tworzy dwa dziedzińce a założenie parkowe dzieli się także na dwie części Wschodnią i zachodnią.

Byszkowo było dawniej wsią folwarczną, pierwsze o niej wzmianki odnotowano już w 1364 r. W 1509 należała do braci Beskye. Od wieku XVI do 1789 r. dobra Byszkowa były w posiadaniu rodu Goltzów, a później przeszły we władanie rodziny Wedlów, za sprawą Agnieszki z Goltzów Wedlowej, żony Karla von Vedel. W XIX w. właściciele dóbr zmieniali się często. W pierwszej połowie XIX w.

wzniesiono dwór w stylu neoklasycystycznym, prawdopodobnie dla rodziny von Zanthier. Na przełomie XIX/XX w. nastąpiła przebudowa założenia ogrodowo – dworskiego. Przy dworze utworzono niewielką polanę otoczoną grabami, lipami, klonami, wiązami i kasztanowcami. Powstało wówczas rozległe założenie krajobrazowe o cechach naturalistycznych.

3. CZARNE MAŁE

Duża wieś owalnica, o zwartej zabudowie, z centralnym placem ze stawem pośrodku, położona ok. 9 km na południowy wschód od Czaplinka. Wieś powstała w średniowieczu. Zabudowa historyczna to w przewadze domy murowane z cegły z końca XIX i początku XX w. We wschodniej części wsi położony jest neogotycki kościół ceglany z wieżą z końca XX w.

4. CZARNE WIELKIE

Duża wieś widlica o zwartej zabudowie położona ok. 9 km na północny wschód od Czaplinka. Dominuje zabudowa murowana z końca i początku XX w. W centrum wsi położony jest kościółek kamienny w stylu neoromańskim, wybudowany na przełomie XIX i XX w.

5. DOBRZYCA MAŁA

Osada rolna położona w terenie rolniczo – leśnym, ok. 12,5 km (w linii prostej) na południowy wschód od Czaplinka i ok. 3 km od wsi Broczyno. Zasadniczą część osady zajmuje założenie parkowo – dworskie składające się z dziedzińca o wymiarach ok. 55 x 70 m, otoczonego parterowym budynkiem mieszkalnym, murowanym magazynem i dwiema oborami. Założenie zajmuje ok. 4,02 ha. Osada znana już w XVII w. stanowiła własność rodzin von Bonin, a później von Borck. W 1846 r. były w osadzie dwa duże gospodarstwa. W I połowie XIX w. przy południowym dziedzińcu został wzniesiony dwór z elementami architektonicznymi w stylu „Rudbogen”, dwór otoczono małym parkiem krajobrazowym. W późniejszym okresie połączono oba gospodarstwa i już w 1920 r. znajdował się tu znaczny majątek rycerski.

6. DRAHIMEK

Niewielka osada rolnicza położona jest ok. 6 km w kierunku północno – zachodnim od Czaplinka i ok. 1 km od wsi Stare Drawsko. Zabudowania osady leżą ok. 500 m na wschód od Jeziora Drawsko. Zachodnią i południową część osady zajmują tereny parkowo – dworskie o powierzchni ok. 9,33 ha. W granicach założenia znajdują się dwa małe dziedzińce; zachodni, otoczony starymi budynkami – gorzelnią, oborą, magazynem i kilkoma nowymi budynkami.

7. KAMIENNA GÓRA

Niewielka osada rolna położona jest ok. 9 km (w linii prostej) na południowy - wschód od Czaplinka i ok. 1,5 km na zachód od wsi Machliny. Dawne tereny dworskie zajmują ok. 2,15 ha, a w ich skład wchodzi dziedzińiec i park; dziedzińiec od strony północnej otoczony historyczną zabudową (budynek mieszkalny, obora, stodoła) a od południa mało atrakcyjna współczesna

zabudowa gospodarcza. Niewielki folwark powstały w roku 1834, należał początkowo do majątku rycerskiego w Broczynie. W tym okresie powstało założenie dworskie składające się z dziedzińca, dworu i ogrodu użytkowo – ozdobnego. W 1885 r. znajdowały się tu dwa duże domy mieszkalne z 55 mieszkańcami.

8. KLUCZEWO

Bardzo duża wieś o układzie przestrzennym wielodrożnicy o rodowodzie średniowiecznym, o zróżnicowanej i zwartej zabudowie, położona ok. 10 km na północ od Czaplinka. We wsi stosunkowo bardziej okazałe domy z końca XIX i XX w. murowane z cegły. W centrum wsi położony jest ceglano – kamienny kościół neogotycki z 2 połowy XIX w. We wschodniej części wsi zlokalizowany jest cmentarz. Na początku XX wieku we wsi funkcjonowała leśniczówka będąca siedzibą nadleśnictwa, pozostała do dziś, lecz nie reprezentuje większych walorów przestrzennych.

9. ŁAZICE

Dawne założenie folwarczne położone 3,5 km na wschód od Czaplinka powstałe w końcu XIX w. Pozostały tylko dwa budynki gospodarcze, niewielki sad oraz park o zniekształconym układzie kompozycyjnym.

10. MIŁKOWO

Niewielka osada rolna położona ok. 12 km od Czaplinka i ok. 3 km od wsi Broczyno. Południowo – zachodnią część osad zajmują tereny dworskie składające się z dziedzińca, parku i łąki ze stawami o łącznej powierzchni ok. 9,31 ha. Dziedziniec założenia otoczony jest murowanymi budynkami gospodarczymi pochodzącymi z końca XIX w. Osada powstała w XIX w. jako samodzielny majątek ziemski na gruntach wsi Broczyno. W części północnej powstał dwór siedziba właściciela majątku.

11. MOTARZEWO

Niewielka osada rolnicza położona ok. 12 km (w linii prostej) na południowy wschód od Czaplinka i ok. 3 km na wschód od wsi Machliny. Dawne tereny dworskie zajmują północno – zachodnią część osady i obejmują powierzchnię ok. 10,06 ha. Założenie składa się z dziedzińca i parku krajobrazowego. Pierwszym właścicielem dóbr rycerskich w Motarzewie był Heinrich von Goltz, który posiadał tu skromny dwór z muru pruskiego. W XVIII w. Goltzowie wystawili dom myśliwski, nazywany „Villa Wallbruch”. W XIX w. dobra te zmieniały często właścicieli. Dwór zajmował centralne położenie założenia, zbudowany na niewielkim wzniesieniu.

12. OSTRORÓG

Duża wieś ulicówka o zwartej zabudowie, położona przy zachodnim brzegu Jeziora Niewlino (Noblino), 16 km na wschód od Czaplinka. Wieś wzmiankowana przez L.W. Brugemanna posiada metrykę średniowieczną. W XIX w. Powstał tu majątek ziemski należący początkowo do Paula Mullera a przed 1939 r. do Carla Boeck. Założenie dworskie uległo całkowitemu zniszczeniu. Zachowany

kościół ceglany z początku XX w. Został wybudowany na miejscu dawnego drewnianego kościołka. W zachodniej części wsi zachowany niewielki cmentarz. W chwili obecnej wieś przekształca się w letniskową z nową parcelacją i zabudową rekreacyjną pomiędzy historyczną zabudową wsi a jeziorem.

13. PIASECZNO

Nieduża wieś o nieregularnym układzie przestrzennym i dość luźnej zabudowie, położona 2,5 km na północ od Siemczyna, nad Jeziorem Piasecznik Wielki. Zabudowa wiejska murowana pochodzi głównie z końca XIX i początku XX wieku. W centrum wsi usytuowany jest niewielki, prosty kościółek zbudowany w XVII w. A przebudowany w pierwszej połowie XX w. Po jego zachodniej stronie usytuowana jest wolnostojąca dzwonnica. Na krańcu wsi od strony wschodniej stoi ceglany magazyn z początku XX w. Po południowej stronie wsi zlokalizowany jest zabytkowy cmentarz. W XIX w. We wsi znajdował się samodzielny majątek ziemski należący do Teodora Karbe, a później w XX w. Do Anny Ventzke. Założenie dworskie nie zachowało się do dnia dzisiejszego.

14. PIEKARY

Niewielka osada, położona 3 km na wschód od Czaplinka. W XIX w. Powstał tu niewielki majątek ziemski – folwark należący do Czaplinka. Powstało wówczas założenie dworskie z dworem, parkiem i budynkami gospodarczymi, z czego do naszych czasów dotrwały resztki parku i budynków gospodarczych. Na początku XX w. Właścicielem majątku był Karl Ropke.

15. PŁAWNO

Niewielka wieś w układzie ulicówki, położona 4 km na południe od Czaplinka, przy szosie Czaplinek – Mirosławiec. W zachodniej części wsi zlokalizowane są tereny parkowo – dworskie i zajmują ok. 5,91 ha. Założenie składa się z dziedzińca, parku, sadu i pastwisk. Zarys dziedzińca w obecnym czasie tworzą: budynek mieszkalny, obora, budynek gospodarczy i garaż. W środku parku stoi dwór murowany z cegły, założony na planie prostokąta, zwrócony fasadą północno – wschodnią w kierunku dawnego dziedzińca. Majątek ten stanowił już w XVIII w. dobra rycerskie Gut Plagow, a w 1884 r. był to folwark należący do majątku rycerskiego Psie Głowy. Dwór zbudowany na granicy niewielkiego parku krajobrazowego został przebudowany do obecnego kształtu na początku XX w., powstała wówczas gorzelnia, przebudowano budynki gospodarcze. W latach 1920 -1940 nastąpiła rozbudowa osady wzdłuż drogi Czaplinek – Mirosławiec.

16. PROSINO

Nieduża wieś o nieregularnym układzie przestrzennym i luźnej zabudowie, położona ok. 10 km na północ od Czaplinka. W końcu XIX wieku założono tu niewielki majątek ziemski z niewielkim założeniem dworskim, należącym początkowo do rodziny Palmke a później do Ernsta Karstena. Założenie dworskie nie przetrwało do dzisiejszych czasów, a w jego miejsce powstała współczesna

zabudowa dawnego PGR. W obrębie wsi znajduje się grodzisko wczesnośredniowieczne wpisane do rejestru zabytków.

17. PSIE GŁOWY

Atrakcyjna niewielka wieś w układzie przestrzennym ulicówki położona ok. 6 km na południowy wschód od Czaplinka, nad jeziorami Nawskim i Psarskim, z różnorodną zabudową pochodzącą z końca XIX i początku XX w. W południowo wschodniej części wsi zabytkowy cmentarz.

18. RZEPOWO

Nieduża wieś w układzie luźno zabudowanej ulicówki, położona wśród pofalowanych terenów rolniczych, ok. 10 km na północny – zachód (w linii prostej od Czaplinka) i 4,5 km od wsi Siemczyno. W części środkowej wsi na niewielkim wzniesieniu znajduje się murowany z czerwonej cegły neogotycki kościół. Kościół zbudowany w 1863 r. na miejscu poprzedniego, drewnianego, na rzucie prostokąta z wyodrębnionym prezbiterium zakończonym pięciobocznie. Dach nad nawą dwuspadowy, nad prezbiterium pięciopółaciowy, kryty dachówką. Z terenem kościoła sąsiaduje od wschodu założenie parkowo – dworskie, składające się z dziedzińca, parku i sadu, zajmujące ok. 3,44 ha powierzchni.

Wieś Rzepowo zwana dawniej Rzepów, Repow lub Reppow posiada średniowieczną metrykę. W XVI w. wieś należała do rycerskiego rodu von Goltzów. W XVII w. Goltzowie mieli tu swoją siedzibę w dworze szachulcowym na fundamentach z kamienia. W XVII w. zbudowano pierwszy kościół, zburzony w 1862 r. W pierwszej połowie XIX w., na niewielkim wzniesieniu, na wschód od kościoła wybudowano nowy dwór w stylu neoklasycystycznym, który istniał do początku lat 80 – tych XX w. Po stronie wschodniej dworu znajdował się dziedziniec otoczony budynkami gospodarczymi. W 1884 do majątku należała papiernia i krochmalnia, którego właścicielem był wówczas niejaki von Arnim. W tym czasie na terenie wsi było 13 domów i 171 mieszkańców. Na początku XX w. nastąpiła przebudowa zabudowań gospodarczych i powiększenie parku, na początku lat 30 -tych wieś posiadała 70 zabudowań i liczyła 361 mieszkańców. Ostatni właściciele opuścili majątek w 1982 r. i odtąd dwór i zabudowania gospodarcze zostały zdewastowane, a następnie rozebrane do fundamentów.

19. SIEMCZYNO

Wieś położona jest na zachód od Czaplinka, przy drodze do Złocieńca i przy południowo – zachodnim krańcu jeziora Drawsko (Zatoka Henrykowska). W środku wsi po zachodniej stronie drogi stoi neogotycki kościół zbudowany w 1856 r. Dawne tereny dworskie z pałacem i parkiem usytuowane są na wprost kościoła po przeciwnej stronie drogi. Droga do pałacu przechodzi przez wydłużony dziedziniec i prowadzi na podjazd przed zachodnią fasadą pałacu.

Pałac założony jest na planie wydłużonego prostokąta z głębokimi ryzalitami narożnymi przy elewacji ogrodowej. Budynek jest murowany, dwukondygnacyjny, podpiwniczony, przykryty mansardowym, wysokim dachem, krytym dachówką karpiówką. W elewacji ogrodową wkomponowana jest weranda ze schodami tarasowymi. Wnętrze pałacu jeszcze do lat 60 -tych XX w. wyposażone było w malowidła, sztukaterie, kominki, dekoracyjnie rozwiązaną klatkę schodową.

Wieś Siemczyno założona została w XII w. przez Zakon Templariuszy. Po jego rozwiązaniu w 1407 r. przeszła w ręce Zakonu Joannitów. Od 1368 do I rozbioru Polski Siemczyno było w jej obszarze lub pod jej władzą. W 1413 r. wieś kupili bracia von Goltzowie, w rękach ich rodu pozostawała do końca XVIII w. W 1560 r. von Goltzowie ufundowali pierwszy kościół. Pierwszą siedzibę rodową wybudowano w 1640 r. ale do dziś nie pozostał po niej żaden ślad. W latach 1722 – 1726 Henryk Bernard von Goltz wybudował pałac, który stoi po dziś dzień. W XVIII w. Joachim Kazimierz von Goltz wyprzedawał majątek obywatelom Prus. Ostatecznie pałac został sprzedany pruskiemu prawnikowi von Arnim, który w 1796 rozbudował pałac o nowe skrzydło. W późniejszym czasie majątek często zmieniał właścicieli. Po wojnie mieścił się w nim PGR, Szkoła Podstawowa, a w okresie letnim – ośrodek kolonijny. Pałac został opuszczony w 1985 r. Założenie parkowe w stylu ogrodu francuskiego istniało już w drugiej połowie XVIII w. a w XIX nastąpiła jego przebudowa.

20. SIKORY

Nieduża wieś w typie ulicówki o dość zwartej zabudowie, położona ok. 8 km na północ od Czaplinka. W centrum wsi położony jest kościół kamienny w stylu neoromańskim, wybudowany w końcu XIX w. W południowo wschodniej części wsi położony jest zabytkowy cmentarz. W XIX w. istniał tu niewielki majątek ziemski, który należał na początku XX w. kolejno do Waldemara Schwarza i Heleny Jahnke.

21. STARE DRAWSKO

Duża wieś o układzie przestrzennym wielodrożnicy z ruinami średniowiecznego zamku i murowanym kościołem neogotyckim wybudowanym prawdopodobnie w końcu XIX w. Szczegółowo historię wsi przedstawiono w p. 3.1. Wieś obecnie ma charakter turystyczny.

22. TRZCINIEC

Osada rolnicza położona jest w odległości ok. 8 km na południowy – wschód od Czaplinka i ok. 2 km na południe od wsi Broczyno. Posiada luźną i rozproszoną zabudowę. Po południowo – wschodniej stronie skrzyżowania drogi bocznej asfaltowej ze wsi Broczyno drogą brukowaną od szosy Czaplinek – Wałcz, znajdują się dawne tereny pałacowo- parkowe, obecnie teren Salezjańskiego Ośrodka Wychowawczego p.w. św. J. Bosko. Zespół zajmuje powierzchnię ok. 6,6 ha. Pałac jest budowlą piętrową, podpiwniczoną kryty dachem spadzistym.

23. WRZEŚNICA

Niewielka osada położona ok. 2 km na południowy wschód od Siemczyna. W XIX w. powstał tu folwark z dworem, parkiem i budynkami gospodarczymi. Majątek należący ostatnio do H. Maczulaitisa, został zniszczony w czasie wojny. Obecnie na jego miejscu pozostała współczesna zabudowa gospodarcza należąca do dawnego PGR.

24. ŻELISŁAWIE

Niewielka osada położona ok. 6 km na południowy zachód od Czaplinka. W XIX w. powstał tu niewielki majątek ziemski, który na początku XX w. należał do Wilhelma Gobel i Selmy Neitzke, a tuż przed wojną do Hansa Joachima. Powstał wówczas dwór z parkiem i budynkami gospodarczymi. Zachowany park wraz z dworem.

25. ŻERDNO

Niewielka wieś, wielodrożnica o luźnej zabudowie, położona na północnym brzegu Jeziora Żerdno, szereg budynków z końca XIX i pocz. XX w., cenny budynek młyna położony nad rz. Drawą datowany na połowę XIX w.

4.3. Obiekty i obszary chronione

Przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy należy zapewnić ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami. Na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 282), dokonuje się tego poprzez uwzględnienie ochrony zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków oraz innych zabytków nieruchomości znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, a także, w zależności od potrzeb – poprzez ustanowienie stref ochrony konserwatorskiej.

4.3.1. Wykaz obiektów i obszarów chronionych w mieście Czaplinku

A. wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków:

1. Kościół parafialny p.w. Św. Trójcy (murowany), cmentarz przykościelny i dzwonnica z poł. XVIII w., nr rej. 191 z dnia 29.04.1959 r.;
2. Kościół filialny p.w. Podwyższenia Krzyża Św., murowany z 1829-1830 r., nr rej. 436 z dnia 19.03.1965 r.;
3. Ratusz – murowany z 1845 r., nr rej. 439 z dnia 19.03.1965 r.;
4. Średniowieczny układ urbanistyczny starego miasta, nr rej. 438 z dnia 19.03.1965 r.;
5. Budynek d. warsztatowo - mieszkalny ul. Studzienna 2, nr rej. 226 z dnia 29.09.2005 r..

B. wykaz zabytków nieruchomości ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków:

Tab. 13 Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków

Lp.	Obiekt	Adres	Nazwa własna
1.	kamienica	Sikorskiego 11	
2.	kamienica	Rynek 8	
3.	kamienica	Sikorskiego 17	
4.	kamienica	Sikorskiego 19	
5.	budynek Ośrodek Sportów Wodnych	Nadbrzeże Drawski	
6.	kamienica	Rynek 7	
7.	kamienica	Rynek 3	
8.	kamienica	Rynek 1	
9.	budynek mieszkalny	Poznańska 2-2a, 4-4a, 6-6a, 8-8a	
10.	spichlerzy, młyn	Pławieńska 10	
11.	budynek mieszkalny	Moniuszki 1	
12.	cmentarz	Moniuszki	przykościelny
13.	budynek mieszkalny	Młyńska 6	
14.	kamienica	Sikorskiego 31	
15.	budynek mieszkalny	Młyńska 1	
16.	kamienica	Słoneczna 25	
17.	zespół zabudowy d. rzeźni	Leśników 23	
18.	d. kuźnia	Leśników 19	
19.	mleczarnia	Leśników 16	
20.	budynek mieszkalny	Leśników 14	
21.	wieża transformatorowa	Leśników	
22.	budynek mieszkalny	Młyńska 4	
23.	budynek mieszkalny	Szczecinecka 4	
24.	kamienica	Wałęcka 5	
25.	kamienica	Wałęcka 41	
26.	kamienica	Wałęcka 40	
27.	kamienica	Wałęcka 32	
28.	cmentarz		wojenny żołnierzy II wojenny światowej
29.	budynek mieszkalny	Wałęcka 23	
30.	kamienica	Wałęcka 1	
31.	cmentarz	Wałęcka	ewangelicki
32.	kamienica	Sikorskiego 6	
33.	budynek mieszkalny	Szczecinecka 8	
34.	kamienica	Sikorskiego 35	
35.	cmentarz	Szczecinecka	ewangelicki
36.	budynek mieszkalny	Studzienna 3	
37.	kamienica	Słoneczna 5	
38.	budynek mieszkalny	Grunwaldzka 6-6a	
39.	budynek mieszkalny	Sikorskiego 8	
40.	budynek mieszkalny z bud. gosp.	Kościuszki 7	
41.	kamienica	Sikorskiego 39	
42.	kamienica	Sikorskiego 37	
43.	cmentarz	Wałęcka	parafialny
44.	wodociągowa wieża ciśnień – kolejowa		
45.	rezydencja	Drahimska 15	
46.	budynek mieszkalny	Drahimska 14	

47.	budynek mieszkalny	Drahimska 1	
48.	kamienica	Długa 65	
49.	kamienica	Długa 6	
50.	kamienica	Długa 47	
51.	kamienica	Dąbrowskiego 1	
52.	kamienica	Dąbrowskiego 2	
53.	budynek mieszkalny	Jeziorna 2	
54.	kamienica	Czarnkowskiego 2	
55.	budynek mieszkalny	Drahimska 25	
56.	cmentarz		ewangelicki
57.	gorzelnia		
58.	cmentarz		ewangelicki
59.	zespół folwarczny		
60.	rezydencja	Leśników 25	
61.	rezydencja	Leśników 27	
62.	budynek mieszkalny	Moniuszki 1	
63.	bank (cz. Mieszkalny)	Sikorskiego 9	
64.	budynek mieszkalny	Czarnkowskiego 8	
65.	kamienica	Drahimska 60	
66.	budynek administracji	Jeziorna 50	
67.	budynek mieszkalny	Jeziorna 48	
68.	budynek mieszkalny	Wałęcka 55	
69.	budynek mieszkalny	Grunwaldzka 8-6e	
70.	budynek mieszkalny	Wałęcka 25	
71.	szkoła	Grunwaldzka 1	
72.	budynek mieszkalny	Górna 2	
73.	budynek mieszkalny	Dworcowa 4	
74.	budynek mieszkalny	Dworcowa 2	
75.	budynek mieszkalny	Drahimska 22	
76.	budynek mieszkalny	Drahimska 62	
77.	budynek mieszkalny	Drahimska 25	
78.	budynek mieszkalny	Drahimska 52	
79.	budynek mieszkalny	Drahimska 5	
80.	budynek mieszkalny	Drahimska 49	
81.	budynek mieszkalny	Drahimska 41	
82.	budynek mieszkalno – uś	Drahimska 39	
83.	budynek mieszkalny	Drahimska 39	
84.	młyn	Drahimska 3	
85.	cmentarz	Kamienna	żydowski
86.	budynek mieszkalny	Drahimska 7	
87.	budynek mieszkalny	Wałęcka 61	
88.	kamienica	Wałęcka 7	
89.	kamienica	Wałęcka 9	
90.	budynek mieszkalny	Wąska 5	
91.	budynek mieszkalny	Zbożowa 1	
92.	budynek mieszkalny	Złocieniecka 7	
93.	budynek mieszkalny	Wałęcka 59	
94.	kamienica	Wałęcka 21	

Źródło: WUOZ Szczecin

4.3.2. Wykaz obiektów i obszarów chronionych na terenie gminy Czaplinek

A. wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków:

1. Broczyno – park dworski, nr rej. 1105 z dnia 12.06.1980r.;
2. Głębocek – młyn wodny z 1898 r., nr rej. 1139 z dnia 14.10.1980 r.;
3. Kluczewo – kościół pw. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela wraz z otoczeniem, nr rej. 381 z dnia 29.12.2008 r.;
4. Łazice – park krajobrazowy leśny, XIX w., nr rej. 1108 z dnia 12.06.1980 r.;
5. Piaseczno – kościół pw. NMP Wspomożenia Wiernych, murowany z XVII w., nr rej. 437 z dnia 19.03.1965 r.;
6. Rzepowo – kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, nr rej. 650 z dnia 07.07.2010r.;
7. Rzepowo – cmentarz przykościelny, nr rej. 650 z dnia 07.07.2010 r.;
8. Siemczyno – kościół p.w. Matki Boskiej Różańcowej, nr rej. 649 z dnia 07.07.2010r.;
9. Siemczyno – cmentarz przykościelny, nr rej. 649 z dnia 07.07.2010 r.;
10. Siemczyno – park dworski, XVIII w., nr rej. 1103 z dnia 12.06.1980 r.;
11. Siemczyno – barokowy pałac z 1722-28 r. i park dworski nr rej. 249 z dnia 19.03.1960 r.;
12. Stare Drawsko – ruiny gotyckiego zamku obronnego z otoczeniem (fosa, wał, drzewostan), gotyk z połowy XIV w., nr rej. 190 z 29.04.1959 r.;
13. Trzciniec – założenie pałacowe z parkiem krajobrazowym z k. XIX w., nr rej. 1222 z 25.06.1991 r..

B. wykaz zabytków nieruchomości ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków:

Tab. 14 Wykaz zabytków nieruchomości ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków

Lp.	Obiekt	Adres	Nazwa własna
1.	park	Broczyno	park pałacowy
2.	młyn	Broczyno 57	
3.	dwór z zabudowaniami gosp.	Broczyno 77	
4.	cmentarz	Broczyno	ewangelicki
5.	cmentarz	Broczyno	parafialny
6.	szkoła	Broczyno 73	
7.	dwór	Brzezinka	(czerwona szkoła)
8.	Zespół folwarczny	Buszcze	
9.	Zespół parkowo – dworski	Byszkowo 11	
10.	cmentarz	Byszkowo	ewangelicki
11.	cmentarz	Czarne Małe	ewangelicki
12.	Kościół	Czarne Małe	pw. Wniebowzięcia NMP
13.	Budynek mieszkalny z zabudowa gospodarczą	Czarne Małe 4	
14.	Budynek mieszkalny	Czarne Małe 25	
15.	Budynek mieszkalny z oborą	Czarne Małe 21	
16.	Budynek mieszkalny z zabudowa gospodarczą	Czarne Małe 20	
17.	Budynek mieszkalny ze stodołą	Czarne Małe	szkoła
18.	Trafostacja	Czarne Małe	

19.	Kolejowa wieża ciśnień	Czarne Małe	
20.	gorzelnia	Czarne Małe	
21.	cmentarz	Czarne Wielkie	parafialny
22.	Kościół filialny	Czarne Wielkie	Pw. Najświętszego Serca Jezusowego
23.	Budynek mieszkalny	Czarne Wielkie 47	
24.	Cmentarz	Czarne Wielkie	ewangelicki
25.	Budynek mieszkalny	Czarne Wielkie 25	
26.	Zespół folwarczny	Dobrzyca Mała	
27.	Cmentarz	Dobrzyca Mała	ewangelicki
28.	Cmentarz	Drahimek	rodowy
29.	Zespół folwarczny	Drahimek 9	
30.	łamus	Głęboć 5	Nr 5
31.	Zespół folwarczny	Kamienna Góra 1	
32.	Zespół parkowo - dworski	Kamienna Góra	
33.	Zespół folwarczny	Karsno	
34.	Układ przestrzenny	Kluczewo	
35.	Młyn i budynek mieszkalny	Kluczewo, ul. Białego Orła 3	
36.	Plebania	Kluczewo, Gminna 10	
37.	Budynek mieszkalny	Kluczewo, 5 -go Marca 5	
38.	Mleczarnia	Kluczewo, 5 -go Marca 3	
39.	Kamień milowy	Kluczewo, Gminna/ Orła Białego	
40.	cmentarz	Kluczewo	parafialny
41.	Budynek mieszkalny z zabud. gospodarczymi	Kluczewo, Orła Białego 43	
42.	poczta	Kluczewo, Kościelna 7	
43.	cmentarz	Kuszewo	ewangelicki
44.	cmentarz	Kuźnica Drawska	ewangelicki
45.	Zespół folwarczny	Łąka	
46.	cmentarz	Łysinin	ewangelicki
47.	Budynek mieszkalny z zab. Gosp.	Łysinin 19	
48.	gorzelnia	Łysinin 2	
49.	Budynek mieszkalny	Łysinin 20	
50.	Budynek mieszkalny	Łysinin 9	
51.	cmentarz	Machliny	parafialny
52.	Budynek mieszkalny z zab. gosp.	Machliny 44	
53.	Cmentarz leśny	Machliny (leśnictwo Busino)	ewangelicki
54.	Budynek mieszkalny	Machliny 14	
55.	Zespół parkowo - dworski	Miłkowo	
56.	Cmentarz	Miłkowo	ewangelicki
57.	Zespół folwarczny	Miłkowo 1	
58.	Dwór z założeniem parkowym	Motarzewo	
59.	Zespół folwarczny	Motarzewo	
60.	cmentarz	Nowa Wieś	ewangelicki
61.	Kościół filialny	Ostroróg	pw. Św. Antoniego Padewskiego
62.	Budynek mieszkalny z zab. gosp.	Ostroróg 15	
63.	Cmentarz	Ostroróg	ewangelicki
64.	Cmentarz	Ostroróg	ewangelicki
65.	cmentarz	Piaseczno	parafialny

66.	Wieża transformatorowa	Piaseczno	
67.	Kościół filialny	Piaseczno	NMP Wspomożenia Wiernych
68.	Zespół folwarczny	Piaseczno	
69.	gorzelnia	Pławno 21	
70.	Dwór z założeniem parkowym	Pławno	
71.	Zespół folwarczny	Pławno 22	
72.	Cmentarz	Prosinko	ewangelicki
73.	młyn	Prosinko 1	
74.	Cmentarz	Prosino	ewangelicki
75.	remiza	Psie Głowy	
76.	Budynek mieszkalny z zab. gospodarczymi	Psie Głowy 20	
77.	Cmentarz	Psie Głowy	parafialny
78.	Zespół folwarczny	Rzepowo 31	
79.	Zespół folwarczny	Rzepowo 12, 13	
80.	Kostnica	Rzepowo	
81.	dwór	Rzepowo	
82.	Cmentarz	Rzepowo	parafialny
83.	Budynek mieszkalny z zab.	Siemczyno 57	
84.	Układ przestrzenny	Siemczyno	
85.	Budynek mieszkalny z zab. gosp.	Siemczyno 64	
86.	Budynek mieszkalny	Siemczyno 108	
87.	Budynek mieszkalny z zab.	Siemczyno 101	
88.	Cmentarz	Siemczyno	parafialny
89.	Budynek mieszkalny	Siemczyno 66	
90.	Kościół filialny	Sikory	Pw. Św. Stanisław BM
91.	Budynek mieszkalny	Sikory 33	
92.	Budynek mieszkalny z zab. gosp.	Sikory 42	
93.	cmentarz	Sikory	ewangelicki
94.	cmentarz	Sikory	parafialny
95.	Szkoła	Sikory 43	
96.	Układ przestrzenny	Stare Drawsko	
97.	Kościół filialny	Stare Drawsko	pw. Wszystkich Świętych
98.	Szkoła	Stare Drawsko 25	
99.	Cmentarz	Stare Drawsko	ewaneglicki
100.	Trafostacja	Stare Drawsko	
101.	Cmentarz	Stare Gonne	ewangelicki
102.	Zespół folwarczny	Stare Kaleńsko	
103.	Zespół folwarczny	Stare Piekary 5	
104.	Zespół folwarczny	Trzciniec	
105.	Zespół parkowo - dworski	Żeliszawie	
106.	Dwór z zab. gosp.	Żeliszawie 1	
107.	Zespół folwarczny	Żeliszawie	
108.	rządówka	Żeliszawie 14	
109.	leśniczówka	Żeliszawie 19	
110.	Cmentarz	Żerdno	ewangelicki
111.	Budynek mieszkalny	Żerdno 1	
112.	Budynek mieszkalny z zab. gosp.	Żerdno 4	

113.	Remiza strażacka	Żerdno 5	
------	------------------	----------	--

Źródło: WUOZ Szczecin

C. zabytki archeologiczne - wpisane do rejestru zabytków

Tab. 15 Wykaz zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków

Lokalizacja	Nr stanowiska
PROSINO	Stan. 1 Kluczewo Grodzisko z okresu wczesnośredniowiecznego, późnośredniowiecznego. Przykład dobrze zachowanych pozostałości osiedla obronnego. Nr rej. 693 z dnia 11.12.1968 r.
PIASECZNO	Stan. 1 Grodzisko (domniemane) nizinne typu stożkowatego, silnie zniszczone. Przykład zachowanych pozostałości słowiańskiego osadnictwa obronnego. Nr rej. 705 z dnia 11.12.1968 r.
KOŁOMĄT	Stan. 1 Sikory Grodzisko nizinne, podkowiaste z wypukłym majdanem z okresu wczesnośredniowiecznego. Przykład dobrze zachowanego wczesno-średniowiecznego osiedla obronnego Słowian. Nr rej. 708 z dnia 11.12.1968 r.
STARE DRAWSKO	Stan. 2 Grodzisko wyżynne dwuczłonowe typu cyplowego z wałem poprzecznym, dwiema fosami. Przykład dobrze zachowanego wczesnośredniowiecznego osiedla obronnego Słowian. Nr rej. 711 z dnia 11.12.1968 r.

Źródło: WUOZ Szczecin

4.3.3. Wykaz założeń pałacowo-dworskich (parkowych) w gminie Czaplinek

Wykaz założeń pałacowo – dworskich (parkowych) na terenie gminy Czaplinek opracowano na podstawie „Waloryzacji wartości kulturowych gminy Czaplinek” (Redan Sp. z o.o.). Tłustym drukiem w niniejszym wykazie oznaczono nazwy miejscowości, w których założenia pałacowo - dworskie wpisane zostały do rejestru zabytków. Pozostałe parki ujęte w wykazie proponowane są do wpisu do rejestru zabytków.

Tab. 16 Wykaz założeń pałacowo - dworskich

Lp.	Miejscowość:	Pow.	Okr. założenia:	Charakterystyka:
1.	Broczyno	2,25 ha	I poł. XIX w.	park przypałacowy ma charakter założenia krajobrazowego powiązany widokowo i kompozycyjnie z Jeziorem Broczyno Duże. Część północną założenia zajmuje podwórze - dawny dziedziniec folwarku, na którym znajduje się historyczna stodoła i magazyn. Z podwórza prowadzi przed front pałacu droga dojazdowa, park wpisany do rejestru pod nr 1105
2.	Byszkowo	9,19 ha	XIX/XX w.	zespół pałacowo dworski usytuowany jest w zachodniej części wsi, założenie zabudowane tworzy dwa dziedzińce, podobnie założenie parkowe dzieli się na dwie części wschodnią i zachodnią, rozległe założenie krajobrazowe o cechach naturalistycznych. powstało na przełomie XIX/XX wieku. Składa się na nie polana usytuowana przy dworze, otoczona grabami, lipami, klonami, wiązami i kasztanowcami

3.	Dobrzyca Mała	0,89 ha	I poł. XIX w.	mały park krajobrazowy otacza południowy dziedziniec dworu z elementami architektonicznymi w stylu „Rudbogen” (dwór nie istnieje od pocz. lat 90 – tych XX w.)
4.	Drahimek	9,33 ha	poł. XIX w.	park podworski - krajobrazowy
5.	Kamienna Góra	1,90 ha	II poł. XIX w.	park podworski wraz z warzywnikiem, szpalery świerków na granicach założenia
6.	Łazice	3,49 ha	II poł. XIX w.	park leśny, w stylu krajobrazowym i pozostaje w granicach pierwotnego założenia. Zachował się budynek leśniczówki pochodzący z początku XX wieku oraz starodrzew wzbogacony gatunkami obcego pochodzenia wpisany do rejestru zabytków pod nr 1108,
7.	Miłkowo	9,31 ha	XIX/XX w.	park i łąki ze stawami są częścią terenów dworskich, usytuowanych w południowo-zachodniej części osady
8.	Motarzewo	10,06 ha	I poł. XIX w.	park krajobrazowy stanowił część dawnych terenów dworskich, zachowane pozostałości lodowni o konstrukcji murowanej - ceglanej
9.	Nowe Kaleńsko	1,73 ha	poł. XIX w.	park podworski, krajobrazowy, pomiędzy linią kolejową a zabudowaniami dworskimi
10.	Pławno	5,91 ha	II poł. XIX w.	tereny parkowo - dworskie zlokalizowane są w zachodniej części wsi, założenie składa się z dziedzińca, parku, sadu i pastwisk.
11.	Rzepowo	4,49 ha	II poł. XIX w.	park podworski, krajobrazowy
12.	Siemczyno	2,02 ha	poł. XVIII w.,	park pałacowy barokowy, wpisany do rejestru zabytków nr rej. 1103 z dn. 12.06.1980 r., założenie parkowe w stylu ogrodu francuskiego istniało już w drugiej połowie XVIII w. a w XIX nastąpiła jego przebudowa, było częścią dawnych terenów dworskich z pałacem
13.	Trzciniec	6,6 ha	II poł. XIX w.	park krajobrazowy wraz z pałacem stanowi aktualnie teren Salezjańskiego Ośrodka Wychowawczego p.w. św. J. Bosko, park wpisany do rejestru zabytków pod nr 1222
14.	Żeliszewie	3,83 ha	pocz. XX w.	park podworski krajobrazowy

Źródło: WUOZ Szczecin

Na terenie gminy występuje wiele historycznych układów zieleni wysokiej, w formie alei stanowiących integralną część fizjonomii krajobrazu wiejskiego, szczególnie na terenie czytelných i dobrze zachowanych założeń wiejskich (w szczególności aleje Studniczka, Byszkowo, Kamienna Góra). Aleje należy bezwzględnie chronić ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Zaleca się przeprowadzanie zabiegów pielęgnacyjnych i konserwacyjnych w przypadku egzemplarzy chorych bądź uszkodzonych.

4.3.4. Wykaz zabytkowych cmentarzy w gminie Czaplinek

Przytoczony poniżej wykaz zabytkowych cmentarzy na terenie gminy Czaplinek opracowano na podstawie „Waloryzacji wartości kulturowych gminy Czaplinek” (Redan Sp. z o.o.)

Tab. 17 Wykaz zabytkowych cmentarzy

Lp.	Miejscowość:	Pow.(ha):	Datowanie:	Rodzaj:	Zachowane elementy:
1.	Broczyno	0, 29 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	fragm. nagrobków z I poł. XX, częściowo wykorzystywany jako cmentarz komunalny, zach. brama
2.	Broczyno	0, 42 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	nieczytelny
3.	Brzezinka	0,11 ha		ewangelicki	w lesie na skraju łąki przy drodze do Kluczewa, zachowane pozostałości nagrobków i ogrodzenia z luźno ułożonego kamienia
4.	Byszkowo	0, 30 ha	poł. XIX w.	ewangelicki	pozostałości nagrobków (najmłodszy 1935), mur ogrodzen.
5.	Czaplinek	1, 3 ha	II poł. XVIII w.	parafialny	ul. Szczecinecka, użytkowany od 1988, zachowana brama, kaplica
6.	Czaplinek	4,1 ha	I poł. XIX w.	ewangelicki	obecnie (po 1945 r.) park, ul. wałęcka, zachowana brama, 14 fragm. nagrobków
7.	Czaplinek	0, 22 ha	I poł. XIX w.	parafialny	pomnik z tablicami z 1868 i 1912 wystawiony po likwidacji starszych grobów
8.	Czarne Małe	0,40 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	pozostałości muru ogrodzeniowego
9.	Czarne Wielkie	0,21 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	pozostałości ogrodzenia, zniszczony przez gosp. rolne
10.	Dobrzyca Mała	0,11 ha	poł. XIX w.	ewangelicki	fundamenty muru ogrodzeniowego, nagrobki zniszczone, nieczytelne
11.	Drahimek	0,01 ha	rok założenia 1920	cm. rodowy	w pd.wsch. części parku pałacowego ok. 100 m od dziedzica w pobliżu rowu (Friedrich von Schmitterlow 1851 – 1931, Friedrich Scheck 1879 – 1924), kształt regularny zachowany krzyż cmentarny
12.	Drahimek	0,01 ha	rok założenia 1900	cm. rodowy	sklepione komory grobowe, zniszczone, w pn-zach części parku pałacowego ok. 60 m od dziedzica
13.	Kluczewo	0,7 ha	II poł. XIX w.	parafialny (dawny ewangelicki),	położony na wsch. od kościoła z 1850 r. na wzniesieniu przy szosie Czaplinek – Połczyn, obok szkoły, pomnik z piaskowca „Polegli na polu chwały”
14.	Kuszewo	0,12 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	w pld - wschodniej cz. wsi przy szosie do Czaplinka, fund. muru ogrodzeniowego
15.	Kuźnica Dawska	0,12 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	pozostałości ogrodzenia, na wys. posesji nr 7
16.	Łysinin	0,21 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	1km na ptn w kier. Ostroroga, pozostałości muru ogrodzeniowego pozostałości nagrobków
17.	Machliny	0,93 ha	II poł XIX w.	parafialny	najstarszy nagrobek 1942 r., zachowane częściowo ogrodzenie z kamienia, podwójny szpaler lip w części centralnej
18.	Machliny	0,08 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	przy zniszczonej leśniczówce ok. 3 km na wschód od szosy Wałcz – Czaplinek, zachowana stela granitowa bez inskrypcji
19.	Miłkowo	0,31 ha	poł. XIX w.	ewangelicki	zachowane dwa grobowce – z 1876 r, oraz z końca XIX w. w wystrojem neoklasycystycznym, nieliczne pozostałości nagrobków, pozostałości ogrodzenia
20.	Nowa Wieś	0,20 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	usunięte nagrobki
21.	Ostroróg	0,111 ha	poł. XIX w.	ewangelicki	przy drodze do Noblin, pozostałości

					ogrodzenia i bramki
22.	Ostroróg	0,16 ha	koniec XIX w.,	ewangelicki	w lesie na pñ – zach. od wsi ok. 300 m , pozostałości ogrodzenia i nielicznych nagrobków
23.	Piaseczno	0,50 ha	II poł. XIX w.	parafialny nieczynny, dawniej ewangelicki	pochówki po 1945 r., kształt nieregularnego wielokąta
24.	Prosinko	0,54 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	aleja za szkołą, nagrobki usunięte, pozostałości ogrodzenia
25.	Prosinko	0,21 ha	pocz. XX w.,	ewangelicki	nieopodal szkoły
26.	Prosino	0,20 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	w lesie, pozostałości ogrodzenia i nielicznych nagrobków
27.	Psie Głowy	0,53 ha	II poł. XIX w.	parafialny, dawniej ewangelicki	najstarszy zachowany nagrobek 1886 r.
28.	Rzepowo	0,60 ha	II poł. XIX w.,	parafialny, dawniej ewangelicki	czynny częściowo, w pd. części wsi, najstarszy nagrobek 1918, zachowany mur ogrodzeniowy, brama nagrobki wolnostojące
29.	Siemczyno	0,62 ha	II poł. XIX w.	parafialny, dawniej ewangelicki	zachowana aleja lipowa, szpalery iglaków oraz fragmenty nagrobków z I poł. XX w.
30.	Siemczyno	0,23 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	we wsch. części wsi, nie ogrodzony, fragmenty nagrobków pochodzą z I połowy XX w. zachowany układ przestrzenny oraz starodrzew
31.	Siemczyno	0,05 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	w pñ. części wsi, ok. 1 km od siedliska, 70 m na wschód od drogi ze wsi do Polnego. Zachowane granice pierwotnego układu przestrzennego, fundamenty kamiennego muru ogrodzeniowego, studnia, starodrzew
32.	Sikory	0,05 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	nad jeziorem, układ regularny zbliżony do prostokąta, pozostałości ogrodzenia
33.	Sikory	0,23 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	na końcu wsi, bardzo zarośnięty, nagrobki zniszczone
34.	Stare Drawsko	0,54 ha	II poł. XX w.	ewangelicki	w pd. części wsi, na wzniesieniu, nieopodal szosy do Czaplinka, nie ogrodzony, zachowany starodrzew
35.	Stare Gonne	0,10 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	w lesie, przy drodze do Prosinka, pozostałości ogrodzenia i nieliczne ślady nagrobków
36.	Stare Gonne	0,22 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	przy drodze do Kluczewa, przy skrzyżowaniu drogi gruntowej do Prosina, nieopodal nieistniejącej osady Bielice, nieczytelny, bardzo zarośnięty
37.	Żerdno	0,20 ha	II poł. XIX w.	ewangelicki	w północnej części wsi ok. 300 m od zabudowań, przy drodze gruntowej, pozostałości ogrodzenia

Źródło: WUOZ Szczecin

4.3.5. Wykaz stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na terenie miasta i gminy Czaplinek

Poniższe zestawienie przedstawia wykaz stanowisk archeologicznych występujących na terenie miasta i gminy Czaplinek.

Tab. 18 Wykaz stanowisk archeologicznych

Lp.	Miejscowość	Stanowisko	Numer
1.	Stare Gonne	stan. 3	AZP 25-21/42
2.	Stare Gonne	stan. 4	AZP 25-21/43
3.	Stare Gonne	stan. 15	AZP 25-21/56
4.	Kluczewo	stan. 3	AZP 26-21/7
5.	Kluczewo	stan. 7	AZP 26-21/11
6.	Kluczewo	stan. 9	AZP 26-21/13
7.	Kluczewo	stan. 10	AZP 26-21/14
8.	Kluczewo	stan. 11	AZP 26-21/15
9.	Kluczewo	stan. 12	AZP 26-21/16
10.	Kluczewo	stan. 13	AZP 26-21/17
11.	Kluczewo	stan. 14	AZP 26-21/18
12.	Kluczewo	stan. 15	AZP 26-21/19
13.	Kluczewo	stan. 17	AZP 26-21/21
14.	Kluczewo	stan. 19	AZP 26-21/23
15.	Kluczewo	stan. 21	AZP 26-21/25
16.	Kluczewo	stan. 22	AZP 26-21/26
17.	Kluczewo	stan. 24	AZP 26-21/28
18.	Kluczewo	stan. 25	AZP 26-21/29
19.	Kluczewo	stan. 26	AZP 26-21/30
20.	Kluczewo	stan. 27	AZP 26-21/31
21.	Kluczewo	stan. 1	AZP 26-21/34, nr rej. 693 z dnia 11.12.1968r
22.	Kluczewo	stan. 30	AZP 26-21/35
23.	Kluczewo	stan. 31	AZP 26-21/36
24.	Kluczewo	stan. 32	AZP 26-21/37
25.	Prosino	stan. 3	AZP 26-21/40
26.	Prosino	stan. 4	AZP 26-21/41
27.	Prosino	stan. 5	AZP 26-21/42
28.	Prosinko	stan. 1	AZP 26-21/43
29.	Prosinko	stan. 2	AZP 26-21/44
30.	Prosinko	stan. 3	AZP 26-21/45
31.	Prosinko	stan. 4	AZP 26-21/46
32.	Kuźnica Drawska	stan. 1	AZP 26-21/47
33.	Kuźnica Drawska	stan. 2	AZP 26-21/48
34.	Kuźnica Drawska	stan. 3	AZP 26-21/49
35.	Kuźnica Drawska	stan. 4	AZP 26-21/50
36.	Kuźnica Drawska	stan. 6	AZP 26-21/52
37.	Kuźnica Drawska	stan. 7	AZP 26-21/53
38.	Kuźnica Drawska	stan. 8	AZP 26-21/54
39.	Drahimek	stan. 1	AZP 26-21/55
40.	Drahimek	stan. 2	AZP 26-21/56
41.	Drahimek	stan. 4	AZP 26-21/55
42.	Drahimek	stan. 5	AZP 26-21/58
43.	Kuszewo	stan. 5	AZP 26-22/68
44.	Czarne Wielkie	stan. 1	AZP 26-22/69

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czaplinek

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy - cz. I

45.	Czarne Wielkie	stan. 2	AZP 26-22/70
46.	Czarne Wielkie	stan. 3	AZP 26-22/71
47.	Czarne Wielkie	stan. 4	AZP 26-22/72
48.	Czarne Wielkie	stan. 7	AZP 26-22/75
49.	Czarne Wielkie	stan. 8	AZP 26-22/76
50.	Czarne Wielkie	stan. 9	AZP 26-22/77
51.	Czarne Wielkie	stan. 10	AZP 26-22/78
52.	Czarne Wielkie	stan. 11	AZP 26-22/79
53.	Czarne Wielkie	stan. 12	AZP 26-22/80
54.	Czarne Wielkie	stan. 13	AZP 26-22/81
55.	Czarne Wielkie	stan. 15	AZP 26-22/83
56.	Rzepowo	stan. 3	AZP 27-19/24
57.	Rzepowo	stan. 7	AZP 27-19/28
58.	Rzepowo	stan. 8	AZP 27-19/29
59.	Piasieczno	stan. 1	AZP 27-20/1, nr rej. 705 z dnia 11.12.1968r.
60.	Piasieczno	stan. 2	AZP 27-20/2
61.	Piasieczno	stan. 3	AZP 27-20/3
62.	Piasieczno	stan. 4	AZP 27-20/4
63.	Piasieczno	stan. 5	AZP 27-20/5
64.	Piasieczno	stan. 6	AZP 27-20/6
65.	Piasieczno	stan. 7	AZP 27-20/7
66.	Piasieczno	stan. 8	AZP 27-20/8
67.	Rzepowo	stan. 1	AZP 27-20/9
68.	Rzepowo	stan. 2	AZP 27-20/10
69.	Rzepowo	stan. 3	AZP 27-20/11
70.	Rzepowo	stan. 4	AZP 27-20/12
71.	Rzepowo	stan. 5	AZP 27-20/13
72.	Rzepowo	stan. 6	AZP 27-20/14
73.	Głęboczek	stan. 6	AZP 27-20/15
74.	Głęboczek	stan. 7	AZP 27-20/16
75.	Drahimek	stan. 7	AZP 27-21/1
76.	Drahimek	stan. 8	AZP 27-21/2
77.	Drahimek	stan. 9	AZP 27-21/3
78.	Drahimek	stan. 11	AZP 27-21/5
79.	Drahimek	stan. 12	AZP 27-21/6
80.	Drahimek	stan. 13	AZP 27-21/7
81.	Drahimek	stan. 14	AZP 27-21/8
82.	Drahimek	stan. 15	AZP 27-21/9
83.	Drahimek	stan. 16	AZP 27-21/10
84.	Drahimek	stan. 17	AZP 27-21/11
85.	Drahimek	stan. 18	AZP 27-21/12
86.	Drahimek	stan. 19	AZP 27-21/13
87.	Drahimek	stan. 20	AZP 27-21/14
88.	Drahimek	stan. 21	AZP 27-21/15
89.	Stare Drawsko	stan. 11	AZP 27-21/16
90.	Stare Drawsko	stan. 12	AZP 27-21/17
91.	Stare Drawsko	stan. 13	AZP 27-21/18
92.	Stare Drawsko	stan. 14	AZP 27-21/19
93.	Stare Drawsko	stan. 1	AZP 27-21/20
94.	Stare Drawsko	stan. 5	AZP 27-21/21
95.	Stare Drawsko	stan. 2	AZP 27-21/22 nr rej. 711 z dnia 11.12.1968r.
96.	Stare Drawsko - Bielawa	stan. 4	AZP 27-21/23

97.	Stare Drawsko - Bielawa	stan. 4a	AZP 27-21/25
98.	Stare Drawsko - Bielawa	stan. 4b	AZP 27-21/25
99.	Stare Drawsko	stan. 3	AZP 27-21/26
100.	Stare Drawsko	stan. 9	AZP 27-21/30
101.	Stare Drawsko	stan. 10	AZP 27-21/31
102.	Nowe Drawsko	stan. 1	AZP 27-21/32
103.	Żerdno	stan. 3	AZP 27-21/36
104.	Żerdno	stan. 4	AZP 27-21/37
105.	Żerdno	stan. 5	AZP 27-21/38
106.	Kuszewo	stan. 1	AZP 27-21/39
107.	Sikory	stan. 6	AZP 27-21/40
108.	Sikory	stan. 7	AZP 27-21/41
109.	Sikory	stan. 8	AZP 27-21/42
110.	Sikory	stan. 9	AZP 27-21/43
111.	Sikory	stan. 10	AZP 27-21/44
112.	Sikory	stan. 11	AZP 27-21/45
113.	Sikory	stan. 12	AZP 27-21/46
114.	Sikory	stan. 13	AZP 27-21/47
115.	Sikory	stan. 14	AZP 27-21/48
116.	Sikory	stan. 15	AZP 27-21/49
117.	Sikory	stan. 16	AZP 27-21/50
118.	Sikory	stan. 17	AZP 27-21/51
119.	Sikory	stan. 18	AZP 27-21/52
120.	Sikory	stan. 19	AZP 27-21/53
121.	Sikory	stan. 20	AZP 27-21/54
122.	Sikory	stan. 21	AZP 27-21/55
123.	Sikory	stan. 22	AZP 27-21/56
124.	Sikory	stan. 23	AZP 27-21/57
125.	Sikory	stan. 24	AZP 27-21/58
126.	Sikory	stan. 25	AZP 27-21/59
127.	Sikory	stan. 26	AZP 27-21/60
128.	Sikory	stan. 27	AZP 27-21/61
129.	Sikory	stan. 28	AZP 27-21/62
130.	Sikory	stan. 29	AZP 27-21/63
131.	Sikory	stan. 30	AZP 27-21/64
132.	Sikory	stan. 31	AZP 27-21/65
133.	Sikory	stan. 33	AZP 27-21/67
134.	Kołomąt, Sikory	stan. 1, stan. 3	AZP 27-21/68, nr rej. 708 z dn. 11.12.1968r.
135.	Kołomąt	stan. 2	AZP 27-21/69
136.	Kołomąt	stan. 3	AZP 27-21/70
137.	Kołomąt	stan. 4	AZP 27-21/71
138.	Kołomąt	stan. 5	AZP 27-21/72
139.	Kołomąt	stan. 6	AZP 27-21/73
140.	Kołomąt	stan. 7	AZP 27-21/74
141.	Kołomąt	stan. 10	AZP 27-21/77
142.	Kołomąt	stan. 13	AZP 27-21/80
143.	Kołomąt	stan. 15	AZP 27-21/82
144.	Kołomąt	stan. 17	AZP 27-21/84
145.	Kołomąt	stan. 18	AZP 27-21/85
146.	Kołomąt	stan. 19	AZP 27-21/86
147.	Kołomąt	stan. 20	AZP 27-21/87
148.	Kołomąt	stan. 21	AZP 27-21/88
149.	Kołomąt	stan. 22	AZP 27-21/89

150.	Kołomąt	stan. 23	AZP 27-21/90
151.	Kołomąt	stan. 24	AZP 27-21/91
152.	Kołomąt	stan. 27	AZP 27-21/94
153.	Kołomąt	stan. 28	AZP 27-21/95
154.	Kołomąt	stan. 29	AZP 27-21/96
155.	Kołomąt	stan.31	AZP 27-21/98
156.	Kołomąt	stan. 32	AZP 27-21/99
157.	Kołomąt	stan. 33	AZP 27-21/100
158.	Kołomąt	stan. 34	AZP 27-21/101
159.	Kołomąt	stan. 35	AZP 27-21/102
160.	Kołomąt	stan. 36	AZP 27-21/103
161.	Kołomąt	stan. 37	AZP 27-21/104
162.	Kołomąt	stan. 38	AZP 27-21/105
163.	Kołomąt	stan. 39	AZP 27-21/106
164.	Czaplinek	stan. 53	AZP 27-21/107
165.	Czaplinek	stan. 54	AZP 27-21/108
166.	Czaplinek	stan. 55	AZP 27-21/109
167.	Czaplinek	stan. 56	AZP 27-21/110
168.	Czaplinek	stan. 57	AZP 27-21/111
169.	Sikory	stan. 2	AZP 27-22/20
170.	Głęboćek	stan. 2	AZP 28-20/2
171.	Głęboćek	stan. 4	AZP 28-20/4
172.	Siemczyno	stan. 3,	AZP 28-20/8
173.	Siemczyno	stan. 4	AZP 28-20/9
174.	Siemczyno	stan. 5	AZP 28-20/10
175.	Siemczyno	stan. 7	AZP 28-20/12
176.	Siemczyno	stan. 12	AZP 28-20/17
177.	Siemczyno	stan. 13	AZP 28-20/18
178.	Siemczyno	stan. 17	AZP 28-20/22
179.	Siemczyno	stan. 18	AZP 28-20/23
180.	Żeliszawie	stan. 3	AZP 28-20/35
181.	Żeliszawie	stan. 4	AZP 28-20/36
182.	Żeliszawie	stan. 5	AZP 28-20/37
183.	Siemczyno	stan. 28	AZP 28-21/1
184.	Chmielewo	stan. 2	AZP 28-21/3
185.	Niwka	stan. 1	AZP 28-21/5
186.	Niwka	stan. 2	AZP 28-21/6
187.	Niwka	stan. 3	AZP 28-21/7
188.	Niwka	stan. 4	AZP 28-21/8
189.	Niwka	stan. 5	AZP 28-21/9
190.	Niwka	stan. 6	AZP 28-21/10
191.	Niwka	stan. 8	AZP 28-21/12
192.	Niwka	stan. 9	AZP 28-21/13
193.	Niwka	stan. 10	AZP 28-21/14
194.	Niwka	stan. 11	AZP 28-21/15
195.	Niwka	stan. 12	AZP 28-21/16
196.	Niwka	stan. 13	AZP 28-21/17
197.	Niwka	stan. 14	AZP 28-21/18
198.	Niwka	stan. 15	AZP 28-21/19
199.	Niwka	stan. 17	AZP 28-21/21
200.	Niwka	stan. 18	AZP 28-21/22
201.	Niwka	stan. 19	AZP 28-21/23
202.	Niwka	stan. 20	AZP 28-21/24
203.	Niwka	stan. 22	AZP 28-21/26

204.	Niwka	stan. 23	AZP 28-21/27
205.	Niwka	stan. 25	AZP 28-21/29
206.	Niwka	stan. 26	AZP 28-21/30
207.	Czaplinek	stan. 4	AZP 28-21/31
208.	Czaplinek	stan. 5	AZP 28-21/32
209.	Czaplinek	stan. 2	AZP 28-21/34
210.	Czaplinek	stan. 1	AZP 28-21/35
211.	Czaplinek	stan. 6	AZP 28-21/36
212.	Czaplinek	stan. 7	AZP 28-21/37
213.	Czaplinek	stan. 8	AZP 28-21/38
214.	Czaplinek	stan. 9	AZP 28-21/39
215.	Czaplinek	stan. 10	AZP 28-21/40
216.	Czaplinek	stan. 11	AZP 28-21/41
217.	Czaplinek	stan. 13	AZP 28-21/43
218.	Czaplinek	stan. 14	AZP 28-21/44
219.	Czaplinek	stan. 17	AZP 28-21/47
220.	Czaplinek	stan. 18	AZP 28-21/48
221.	Czaplinek	stan. 19	AZP 28-21/49
222.	Czaplinek	stan. 24	AZP 28-21/54
223.	Czaplinek	stan. 25	AZP 28-21/55
224.	Czaplinek	stan. 28	AZP 28-21/58
225.	Czaplinek	stan. 29	AZP 28-21/59
226.	Czaplinek	stan. 30	AZP 28-21/60
227.	Czaplinek	stan. 32	AZP 28-21/62
228.	Czaplinek	stan. 33	AZP 28-21/63
229.	Czaplinek	stan. 34	AZP 28-21/64
230.	Czaplinek	stan. 35	AZP 28-21/65
231.	Czaplinek	stan. 39	AZP 28-21/69
232.	Czaplinek	stan. 41	AZP 28-21/71
233.	Czaplinek	stan. 43	AZP 28-21/73
234.	Czaplinek	stan. 44	AZP 28-21/74
235.	Czaplinek	stan. 46	AZP 28-21/76
236.	Czaplinek	stan. 47	AZP 28-21/77
237.	Czaplinek	stan. 48	AZP 28-21/78
238.	Czaplinek	stan. 50	AZP 28-21/80
239.	Czaplinek	stan. 51	AZP 28-21/81
240.	Czaplinek	stan. 52	AZP 28-21/82
241.	Łazice	stan. 1	AZP 28-21/83
242.	Łazice	stan. 2	AZP 28-21/84
243.	Łazice	stan. 3	AZP 28-21/85
244.	Łazice	stan. 4	AZP 28-21/86
245.	Łazice	stan. 5	AZP 28-21/87
246.	Łąka	stan. 9	AZP 28-21/94
247.	Łąka	stan. 10	AZP 28-21/95
248.	Łąka	stan. 1	AZP 28-21/97
249.	Łąka	stan. 2	AZP 28-21/98
250.	Łąka	stan. 3	AZP 28-21/99
251.	Łąka	stan. 5	AZP 28-21/101
252.	Łysinin	stan. 1	AZP 28-22/1
253.	Łysinin	stan. 2	AZP 28-22/2
254.	Łysinin	stan. 3	AZP 28-22/3
255.	Łysinin	stan. 4	AZP 28-22/4
256.	Łysinin	stan. 5	AZP 28-22/5
257.	Łysinin	stan. 6	AZP 28-22/6

258.	Łysinin	stan. 7	AZP 28-22/7
259.	Czarne Małe	stan. 1	AZP 28-22/8
260.	Czarne Małe	stan. 2	AZP 28-22/9
261.	Czarne Małe	stan. 3	AZP 28-22/10
262.	Czarne Małe	stan. 4	AZP 28-22/11
263.	Czarne Małe	stan. 5	AZP 28-22/12
264.	Czarne Małe	stan. 6	AZP 28-22/13
265.	Czarne Małe	stan. 7	AZP 28-22/14
266.	Czarne Małe	stan. 8	AZP 28-22/15
267.	Czarne Małe	stan. 9	AZP 28-22/16
268.	Czarne Małe	stan. 10	AZP 28-22/17
269.	Czarne Małe	stan. 11	AZP 28-22/18
270.	Czarne Małe	stan. 12	AZP 28-22/19
271.	Czarne Małe	stan. 13	AZP 28-22/20
272.	Broczyno	stan. 10	AZP 28-22/21
273.	Broczyno	stan. 11	AZP 28-22/22
274.	Broczyno	stan. 12	AZP 28-22/23
275.	Ostroróg	stan. 1	AZP 28-23/4
276.	Ostroróg	stan. 2	AZP 28-23/5
277.	Psie Głowy	stan. 1	AZP 29-21/1
278.	Psie Głowy	stan. 2	AZP 29-21/2
279.	Psie Głowy	stan. 3	AZP 29-21/3
280.	Psie Głowy	stan. 4	AZP 29-21/4
281.	Studniczka	stan. 1	AZP 29-21/5
282.	Płowno	stan. 1	AZP 29-21/6
283.	Płowno	stan. 2	AZP 29-21/7
284.	Płowno	stan. 3	AZP 29-21/8
285.	Płowno	stan. 4	AZP 29-21/9
286.	Płowno	stan. 5	AZP 29-21/10
287.	Płowno	stan. 6	AZP 29-21/11
288.	Machliny	stan. 2	AZP 29-22/2
289.	Machliny	stan. 3	AZP 29-22/3
290.	Machliny	stan. 4	AZP 29-22/4
291.	Machliny	stan. 5	AZP 29-22/5
292.	Machliny	stan. 6	AZP 29-22/6
293.	Machliny	stan. 7	AZP 29-22/7
294.	Byszków	stan. 1	AZP 29-22/8
295.	Byszków	stan. 2	AZP 29-22/9
296.	Broczyno	stan. 1	AZP 29-22/10
297.	Broczyno	stan. 2	AZP 29-22/11
298.	Broczyno	stan. 3	AZP 29-22/12
299.	Broczyno	stan. 4	AZP 29-22/13
300.	Broczyno	stan. 5	AZP 29-22/14
301.	Broczyno	stan. 6	AZP 29-22/15
302.	Broczyno	stan. 7	AZP 29-22/16
303.	Broczyno	stan. 8	AZP 29-22/17
304.	Broczyno	stan. 9	AZP 29-22/18
305.	Trzciniec	stan. 1	AZP 29-22/19
306.	Dobrzyca	stan. 2	AZP 29-22/21
307.	Dobrzyca	stan. 3	AZP 29-22/22
308.	Machliny	stan. 2	AZP 30-22/6
309.	Machliny	stan. 4	AZP 30-22/8
310.	Turze	stan. 1	AZP 30-22/9
311.	Turze	stan. 1a	AZP 30-22/10

312.	Nowa Wieś	stan. 1	AZP 30-22/11
------	-----------	---------	--------------

Źródło: WUOZ Szczecin

4.4. Struktura przestrzenna gminy, sieć osadnicza, walory krajobrazu kulturowego

Zasadniczy obszar gminy to tereny otwarte – rolne, tereny systemu przyrodniczego, a więc lasy i zadrzewienia, wody i ciekі obejmują w stosunku do innych gmin znacznie większy procent obszaru.

Jak już to opisano w p. 4.3.1 aktywność osadnicza rozpoczęła się w środkowej i młodszej epoce kamienia. Najstarsze znaleziska na Ziemi Czaplineckiej pochodzą z epoki brązu i zostały ujawnione Starym Drawsku i Komorzu. Wtedy to kształtowały się szlaki ludów wędrujących w poszukiwaniu dogodnych miejsc do osiedlenia. Teren obecnej gminy był często przemierzany jak i też ze względu na szczególnie korzystne uwarunkowania geograficzno – fizjograficzne stał się miejscem osiedlania pierwotnych ludów. W okresie powstawania nowych organizmów społecznych – plemiennych związków terytorialnych formułę się struktura wczesnośredniowiecznego społeczeństwa feudalnego. Pomiędzy VII i IX wiekiem środkowej części pogranicza wielkopolsko-pomorskiego wykształciło się kilka znaczących skupisk osadniczych w tym interesujące nas skupisko 7 grodzisk i ok. 20 osad otwartych zgrupowanych wokół Starego Drawska – była to prawdopodobnie wspólnota terytorialna typu opole. Centralnym było grodzisko w miejscu obecnych ruin zamku, drugie grodzisko zachowane po dziś dzień (na cyplu Jeziora Drawsko ok. 1 km na południe od wsi) miało charakter pomocniczy i służyło schronieniu w momentach zagrożenia. Źródła podają (W. Łęga „Kultura Pomorza we wczesnym średniowieczu na podstawie wykopalisk” Toruń 1930 r.) , że grodzisko znajdowało się w samym Czaplinku a było nazwane Schlosberg. Badacze przypuszczają, że gród zlokalizowany był na wzniesieniu w miejscu obecnego kościoła p.w. Św. Trójcy, a pozostałe grody były zlokalizowane między innymi w Sikorach, Piasecznie, Rakowie.

W późniejszym okresie (połowa XVI w.) w pobliżu grodzisk dawne osady przekształcały się lub były zakładane nowe wsie a wśród nich Kluczewo, Czarne Wielkie, Sikory, Piaseczno i w tym czasie wykształciły się ich układy przestrzenne zachowane do dziś.

Założenia folwarczne i kościoły zaczęły powstawać od połowy XVII wieku. W XVII i XVIII w. większość kościołów pobudowano w konstrukcji ryglowej, by w XIX w. zastąpić je w większości neogotyckimi, ceglanymi. Także budownictwo wiejskie do połowy XIX w. realizowano w konstrukcji szachulcowej, a dachy kryto wówczas strzechą. W drugiej połowie XIX w. budowano już domy murowane z cegły. Charakter tej zabudowy jest bardzo jednolity na znacznie większym obszarze niż gmina Czaplinek i cechuje się podobnymi gabarytami budynku parterowego z dwuspadowym dachem z nielicznymi elementami wzbogacającymi (lukarny, naczółki, ganki). Elewacje cechują się zwykle symetrycznością (cztero i pięcioosiowe), z wejściem i sienią od strony ulicy i wejściem gospodarczym od strony podwórza. Na przestrzeni wieków zmieniał się charakter, koloryt, detale budynków, ale

pozostawały stosunkowo niezmiennie gabaryty budynków ich rozplanowanie w obrębie zagrody, linie rozgraniczające dróg i podział na parcele. Rozwój ekonomiczny tych terenów pod koniec XIX w. skutkował zakładaniem majątków ziemskich a co za tym idzie wznoszeniem dworów i pałaców z założeniami folwarcznymi i parkowymi. Charakterystyka tych majątków ocalałych i straconych bezpowrotnie została opisana w p. 3.2.

Na mapie Gillygo z 1789 r. przedstawiono obok wspomnianych wcześniej miejscowości także szereg innych, a ponadto młyny, tartaki wiatraki itp. Sieć dróg uwidoczniła na tej mapie pokrywa się w większości z dziś istniejącymi.

Na 48 wsi i osad, ponad 27 ma wyraźnie wykształconą strukturę przestrzenną i skupioną zabudowę. Kilkanaście wsi ma cenny historycznie i charakterystyczny układ przestrzenny, w wielu z nich zlokalizowane są założenia podworskie wraz z parkami. Najcenniejsze układy przestrzenne, a także najatrakcyjniejsze założenia ruralistyczne posiadają następujące wsie: Czarne Wielkie, Stare Drawsko, Głębocek, Kluczewo, Nowe Drawsko, Piaseczno, Rzepowo, Siemczyno, Sikory, Żerdno, Broczyno, Machliny, Trzciniec i Psie Głowy. Pałace, dwory, założenia podworskie zlokalizowane są w miejscowościach: Siemczyno, Trzciniec, Broczyno, Kamienna Góra, Miłkowo, Motarzewo, Pławno, Żeliszewo, Drahimku. Miasto i wsie tworzące wyraźne struktury osadnicze koncentrują większość mieszkańców obszarów wiejskich gminy Czaplinek. Wsie pozostałe charakteryzują się bardziej rozproszoną zabudową. Zabudowa wsi to głównie zagrody złożone z budynków mieszkalnych i zabudowań gospodarczych. W wielu wsiach zlokalizowano obiekty o charakterze przemysłowym służącym produkcji rolnej lub na rzecz rolnictwa (dawne PGR lub spółdzielnie rolnicze). Część większych wsi wyposażona jest w usługi oświaty i kultury.

Struktura miasta Czaplinka opiera się o średniowieczny układ urbanistyczny skupiony wokół rynku. Miasto przytulone jest do Jeziora Drawsko, nad którym przebiega bulwar spacerowy z południa na północ, łączący centrum miasta z terenami sportowo-rekreacyjnymi, w tym kąpieliskiem w północnej jego części. Główną oś przestrzenną układu urbanistycznego tworzy ul. Długa równoległa do linii brzegowej jeziora, będąca od południa przedłużeniem ul. Wałeckiej i przechodząca w kierunku północnym w ul. Drahimską. Główne przestrzenie publiczne tworzy reprezentacyjny rynek otoczony zwartą historyczną zabudową, nieco mniej kształtny Plac 3 Marca, połączone deptakiem w ciągu ul. Władysława Sikorskiego. Obszar centralnej części miasta otoczony jest strefą ochrony konserwatorskiej. Większość zabudowy z obszaru objętego strefą ochrony konserwatorskiej pochodzi z XIX i początku XX w. W tym rejonie zlokalizowana jest też większość usług ponadpodstawowych z siedzibą władz miasta i gminy na czele. W części terenu przyległego do południowego brzegu Jeziora Drawsko zlokalizowano zespół zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tworzący na pofalowanej powierzchni terenu przykład dobrego współczesnego założenia urbanistycznego.

Pozostała zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna zlokalizowana jest w peryferyjnych częściach miasta. Ważnym obszarem jest zespół rekreacyjno – sportowo – turystyczny zlokalizowanych na pięknych i rozległych terenach zieleni w północnej części miasta przy brzegu jeziora. Na szczęście w tej części miasta nie zlokalizowano znaczących zakładów przemysłowych, a zabudowa istniejących ma także walory historyczne, współczesne obiekty natomiast związane są głównie z obsługą tych terenów (m.in. infrastruktura techniczna). Na południowym krańcu obszaru zabudowanego miasta zlokalizowano niewielkie współczesne osiedle zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Jest to zabudowa blokowa z lat 80 –tych o niezbyt ciekawej strukturze przestrzennej i wizerunku estetycznym. Standardy zagospodarowania i obsługi mieszkańców w nowej części osiedla odpowiadają w zasadzie współczesnym wymogom, czego nie można powiedzieć o starej, historycznej części miasta. Rejon historyczny wymaga rewitalizacji i modernizacji zabudowy w szczególności w pasie pomiędzy ulicami Jeziorną i Długą, zakłóconym dodatkowo zabudową blokową z lat 60 –tych i 70 - tych. W części południowej miasta zlokalizowana jest większość znaczących zakładów przemysłowych w tym znaczny zakład przemysłu drzewnego. Bardzo niekorzystnie położona jest baza Zakładu Gospodarki Komunalnej położona przy samym brzegu jeziora, przy południowym jego krańcu.

Ewolucja struktury przestrzennej Czaplinka od otwartej osady w czasach prehistorycznych po dzisiejsze ukształtowanie, była wynikiem złożonego procesu historycznego i szczególnych uwarunkowań fizjograficznych. W chwili obecnej nie znamy kształtu ani charakteru wsi w okresie przedlokacyjnym. Mogła to być zarówno skromna osada rybacka jak i złożenie przestrzenne grodu obronnego i rozłożonej w sąsiedztwie osady typu otwartego, która mogła stać się zalążkiem nowopowstającego układu miejskiego. Prawdopodobnie wykształcone wówczas główne osie dróg pokrywające się ze szlakami komunikacyjnymi, place targowe i inne elementy zamierzonego ukształtowania przetrwały w obecnej strukturze przestrzennej miasta jak i wielu innych jednostek osadniczych. Przełomową datą w dziejach miasta był rok 1286, kiedy to ziemie czaplinecką nadano zakonowi templariuszy, którzy ustanowili tu siedzibę swojej komandorii. Zakon wznosił rychło niewielki drewniano - ziemny zamek (a raczej gródek), najprawdopodobniej w miejscu dawnego grodziska i obecnej lokalizacji kościoła p.w. Św. Trójcy.

Lokacja miasta w okresie między 1290 a 1334 r. wiązała się z wytyczeniem nieopodal komandorii rynku o wymiarach 80 x 65 m, z charakterystyczną dla średniowiecza prostokątną przylegającą do niego siatką ulic. Początkowo zabudowa miasta ograniczała się do niewielkiego obszaru, ograniczonego niemal w całości naturalnymi przeszkodami spełniającymi funkcje obronne. Skarpy wzmocnione ścianami oporowymi z kamienia stanowiły swoiste mury obronne miasta, poprzez które dostęp umożliwiały trzy bramy. Przypuszcza się, że w niektórych miejscach umocnienia były

realizowane poprzez drewniane palisady. Ówczesne granice miasta o wyraźnie owalnym kształcie, są bardzo czytelne do dnia dzisiejszego, zachowały się znaczne fragmenty skarp wzmocnianych murami oporowymi.

Opisywany wyżej zasięg starego miasta wraz z charakterystycznym układem ulic (pamiętającym założenie miasta w XIV w.) wraz z historyczną zabudową, głównie z końca XIX i początku XX w. został uznany jako niezwykle cenny i jako historyczny kompleks staromiejski został wpisany do rejestru zabytków. Z końcem XVIII wieku zabudowa zaczęła wykraczać poza opisywane wyżej ramy przestrzenne i miała głównie charakter rolniczy. Dawne charakterystyczne zagrody przetrwały do dnia dzisiejszego i skupione są choćby przy ulicach Wałęckiej, Drahimskiej, Słonecznej.

Tradycje rolnicze miasta przetrwały w innym wyraźnym uformowaniu przestrzennym – szeregach stodół kamiennych i murowanych z cegły zlokalizowanych głównie przy ulicach Pławieńskiej, Złocienieckiej i Szczecinieckiej. Położenie Czaplinka i okolicznych wsi na polodowcowych morenach obfitujących w kamienie spowodowało użycie jego zarówno przy wznoszeniu murów oporowych jak i domów mieszkalnych, budynków gospodarczych w tym w szczególności stodół.

5. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym określone przez audyt krajobrazowy granice krajobrazów priorytetowych

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. 2015 poz. 774 ze zm.) Sejmiki poszczególnych województw uchwalą audyty krajobrazowe w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do dnia 11 września 2018 r. Aktualnie na obszarze województwa zachodniopomorskiego nie obowiązują audyty krajobrazowe.

6. Warunki i jakość życia mieszkańców

Pod hasłem „jakość życia” rozumiemy ogół warunków życia ludności. Składają się na to i warunki mieszkaniowe, i poziom wyposażenia gminy w usługi, i dostępność rynku pracy, ale także jakość środowiska przyrodniczego oraz poziom wyposażenia zabudowy w infrastrukturę techniczną.

Oceniając poziom życia mieszkańców gminy Czaplinek przeprowadzono analizę porównawczą – gmina na tle województwa zachodniopomorskiego i kilku gmin miejsko - wiejskich. W przeprowadzonej analizie poziomu życia zostały uwzględnione następujące mierniki:

- warunki zamieszkania
- sytuacja w zakresie: oświaty i wychowania, kultury, ochrony zdrowia
- elementy charakteryzujące organizację życia codziennego.

Tab. 19 Porównanie mierników warunków życia mieszkańców w województwie zachodniopomorskim oraz gminach Kalisz Pomorskim, Drawsko Pomorskie oraz Czaplinku w 2016r.

Miernik	Województwo	Kalisz Pomorski	Drawsko Pomorskie	Czaplinek
liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym [%]	17,3	21,3	17,5	18,9
bezrobotni [%]	6,2	12,2	8,8	8,4
dochód budżetu na 1 mieszkańca [zł]	4 681,34	6 282,48	4 429,74	3 662,85
wydatki budżetu na 1 mieszkańca [zł]	4 337,77	5 785,98	4 301,35	3 581,86
przeciętna pow. użytkowa mieszkania [m ²]	70,6	70,8	68,6	75,7
przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 mieszkańca [m ²]	26,7	23,7	25,4	24,7
liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	377,9	335,4	369,8	325,5
szkoły podstawowe	497	2	3	2
liczba uczniów w szkołach podstawowych	97 733	447	868	674
średnia liczba uczniów w szkole podstawowej	196,6	223,5	289,3	337
liczba przedszkoli	402	2	3	3
liczba dzieci w przedszkolach	3 8863	213	526	394
średnia liczba dzieci w przedszkolach	96,7	106,5	175,3	131,3
liczba ludności /placówkę biblioteczną	3 544	2 469	2 334	1 1974
liczba ludności/aptekę	2 971	3 703	3 267	3 991
przychodnie na 10 tys. mieszkańców	6	5	7	3
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [%]	96,3	94,4	92,2	93,5
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [%]	80,8	63,1	78,2	57,8
ludność korzystająca z sieci gazowych [%]	59,1	23,6	68,8	52,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Powyższe zestawienie przedstawia zróżnicowany poziom życia w gminie, w zależności od uwzględnianej dziedziny. Struktura demograficzna Czaplinka na tle pozostałych miejscowości oraz województwa wypada korzystnie. Pomimo, wykazanego wcześniej spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym nadal klasyfikuje się powyżej średniej województwa (17,3%). Negatywnym zjawiskiem wpływającym na jakość życia mieszkańców gminy jest dosyć wysoki wskaźnik bezrobocia (wyższy niż średnia w województwie). Niewątpliwie odbija się to na dochodzie budżetu na jednego mieszkańca gminy, który w porównaniu z pozostałymi miejscowościami jest niższy oraz nie przekracza średniej w województwie.

Powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie Czaplinek na tle porównywanych miejscowości jest stosunkowo duża i wynosi 75,7 m², tym samym przekracza średnią wojewódzką. Jednak przeciętna

powierzchnia użytkowa na 1 mieszkańca oraz liczba mieszkań na 1000 mieszkańców klasyfikuje się już poniżej normy, co może świadczyć o zajmowaniu mieszkań przez liczne lub wielopokoleniowe rodziny.

Gmina Czaplinek posiada instytucje oświatowo – wychowawcze, co stanowi udogodnienie dla mieszkańców. W przypadku przedszkoli i szkół podstawowych średnia liczba uczniów w placówkach jest znacznie wyższa od średniej w gminach i województwie. Niekorzystnie wypada również dostęp do pozostałych usług. Liczba ludności na placówkę biblioteczną oraz liczba ludności na aptekę znacznie przekracza średnie w gminach i województwie. Analizując wskaźniki dotyczące dostępności technicznej sieci należy stwierdzić, że nie przekracza ona średnich dla województwa. Najgorzej w tym zestawieniu wypada sieć kanalizacyjna, której różnica w stosunku do województwa wynosi aż 23%.

Mierniki warunków życia mieszkańców gminy Czaplinek na tle innych miejscowości i województwa wypadają w większości korzystnie. Gmina wyposażona jest w usługi podstawowe, choć nie wszystkie są w jednakowym stopniu rozwinięte. Istnieje duża dysproporcja w wyposażeniu w usługi podstawowe między obszarem wiejskim a miastem. Siedziba gminy skupia większość instytucji oświatowo – wychowawczych poza jedną szkołą podstawową. Jednak liczba dzieci uczęszczających do placówki na wsi jest znacznie mniejsza niż w Czaplinku. Dodatkowym atutem dla miasta jest posiadanie szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszcza nie tylko młodzież z terenu gminy Czaplinek.

6.1. Demografia

Według danych Urzędu Miasta i Gminy Czaplinek (na dzień 31.12.2017r.) Gmina Czaplinek liczyła 11 459 mieszkańców, przy czym 5 850 kobiet oraz 5 609 mężczyzn. Analizując okres minionych dwunastu lat (2006-2017) można zauważyć dynamiczne zmiany zachodzące w liczbie ludności. Od 2006 r. następował nieznaczny spadek liczby ludności. Sytuacja zmieniła się w 2010 r., kiedy to liczba mieszkańców nieoczekiwanie zwiększyła się o 343 osoby. W kolejnych dwóch latach liczba ta nieznacznie zmalała, lecz później ponownie wzrosła osiągając najwyższą jak dotąd liczbę mieszkańców równą 12 028 osób w 2014 roku. W kolejnych latach naprzemiennie liczba ludności malała i rosła.

W 2017 r. roku w gminie 6 847 osób zamieszkiwało w mieście Czaplinek, zaś 4 612 osób na terenach wiejskich. Liczba mieszkańców miasta od 2006 r. naprzemiennie malała i wzrastała. Do 2009 r. liczba ta oscylowała wokół 6,8-6,9 tys. mieszkańców, zaś w 2010 r. przekroczyła 7,1 tys. W okresie do 2016 r. liczba ludności mieściła się w przedziale 7,1-7,2 tys. Liczba ludności terenów wiejskich podobnie do liczby mieszkańców miasta wzrastała i spadała naprzemiennie z roku na rok. Do 2011 r.

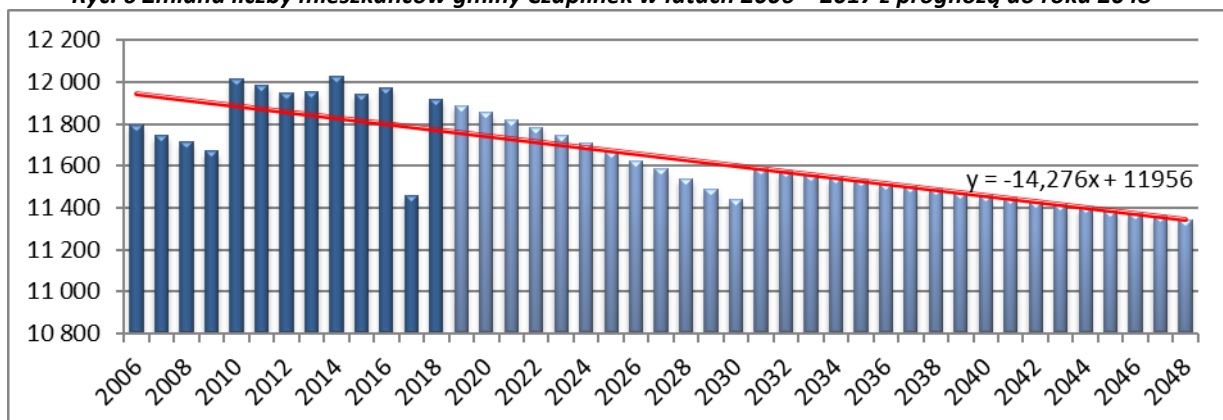
liczba ta wahała się wokół 4,8 tys. osób. W okresie 2012 – 2015 r. spadła do ok. 4,7 tys. mieszkańców, zaś 2016 r. wzrosła ponownie do ponad 4,8 tys. osób.

Tab. 20 Liczba ludności w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
gmina	11 794	11 743	11 712	11 670	12 013	11 986	11 947	11 950	12 028	11 942	11 974	11 459
miasto	6 905	6 851	6 852	6 838	7 167	7 145	7 200	7 188	7 201	7 158	7 143	6 847
wieś	4 889	4 892	4 860	4 832	4 846	4 841	4 747	4 762	4 827	4 784	4 831	4 612

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 6 Zmiana liczby mieszkańców gminy Czaplinek w latach 2006 – 2017 z prognozą do roku 2048

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Przedstawiony poniżej wykres piramidy płci i wieku mieszkańców gminy Czaplinek w 2017 roku przyjmuje typ zastojowy. Jego charakterystyczną cechą jest wyrównany udział poszczególnych grup wiekowych. Odstępstwem od tego rodzaju wykresu jest wyż demograficzny z lat 50. – obecna ludność w przedziale wiekowym 55-69 oraz jego echo z lat 80. – obecna ludność w wieku 25-44 lat. Zgodnie z tą tendencją kolejne echo wyżu demograficznego powinno pojawić się około 2010 roku – ludność w wieku 0-14 lat. Jednak liczba kobiet jest porównywalna od 1998 r. – przedział wiekowy 0-9, zaś liczba mężczyzn jest nieznacznie większa w przedziale 0-4 w porównaniu do przedziału wiekowego 5-14. W związku z tym można zauważyć, że za około 20 lat piramida ludności z typu zastojowego zacznie zmieniać się w regresywny. Charakterystyczną cechą typu regresywnego jest wąska podstawa, która wskazuje na niski udział dzieci i młodzieży przy wzrastającej liczbie ludności korzystającej ze świadczeń emerytalnych. Taki długotrwale utrzymujący stan spowoduje prowadzi do starzenia się społeczeństwa.

Tab. 21 Liczba ludności w gminie Czaplinek według płci w latach 2006 – 2017

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0-4	K	319	316	302	294	297	302	287	278	293	308	293	296
	M	301	296	295	294	325	310	305	327	327	317	324	323
5-9	K	327	308	310	323	320	312	316	316	311	299	307	292
	M	364	355	331	301	320	313	316	319	327	324	317	292

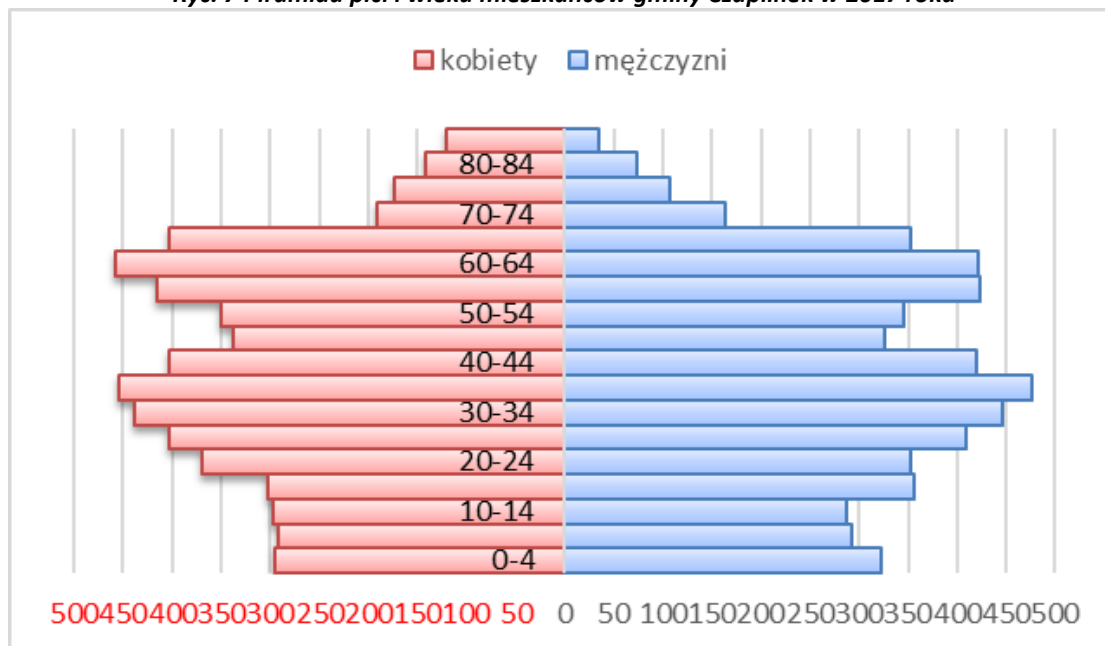

10-14	K	402	409	383	360	366	347	318	314	329	317	311	298
	M	391	358	349	362	379	389	367	344	316	313	312	287
15-19	K	424	405	394	385	402	383	423	421	387	371	339	303
	M	456	418	414	398	452	440	380	358	398	335	343	356
20-24	K	525	536	521	451	399	418	412	414	420	423	408	370
	M	591	596	560	535	425	415	424	446	444	434	414	352
25-29	K	425	415	443	477	475	456	445	426	418	398	424	403
	M	492	497	557	568	498	489	463	440	418	411	409	410
30-34	K	382	394	384	386	482	494	488	489	486	464	457	438
	M	419	436	404	438	498	493	494	515	501	471	467	446
35-39	K	349	339	349	373	409	415	432	432	434	469	480	454
	M	341	342	374	384	431	439	464	429	468	480	481	476
40-44	K	351	353	336	321	360	353	351	362	397	404	423	404
	M	386	363	341	325	347	351	347	388	412	420	430	420
45-49	K	487	453	422	394	372	365	367	355	344	360	351	338
	M	462	463	437	417	416	396	377	358	332	332	337	326
50-54	K	479	497	511	503	490	484	450	414	394	365	361	350
	M	500	490	490	480	478	463	457	431	425	410	392	346
55-59	K	442	449	475	474	497	477	492	502	493	470	476	416
	M	448	473	484	469	497	485	474	466	453	443	435	423
60-64	K	216	251	287	348	396	431	443	466	473	476	457	458
	M	203	222	273	332	368	418	445	459	438	455	459	422
65-69	K	226	220	204	191	186	201	230	267	320	371	396	404
	M	173	171	167	160	182	183	210	250	298	324	359	352
70-74	K	211	216	214	208	215	212	204	193	181	170	181	191
	M	133	135	128	126	126	131	133	135	137	154	156	163
75-79	K	196	185	190	190	189	194	191	185	187	187	184	173
	M	98	92	85	90	97	99	105	101	108	101	111	108
80-84	K	131	143	149	150	151	149	150	150	142	143	152	141
	M	47	48	45	50	45	43	45	52	57	59	63	73
85 i więcej	K	72	74	73	84	93	103	114	117	126	130	127	121
	M	25	25	31	29	30	33	28	31	34	34	38	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 7 Piramida płci i wieku mieszkańców gminy Czaplinek w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Gęstość zaludnienia gminy w 2017 r. wynosiła 33 os./km², przy powierzchni 364,91 km². W związku z większą liczbą mieszkańców miasta, wskaźnik na tych obszarach wynosi 525 os./km². Gęstość zaludnienia obszarów wiejskich w tymże okresie była znacznie mniejsza, o czym świadczy wskaźnik 14 os./km². Jak wynika z przytoczonych poniżej danych gęstość zaludnienia na terenie gminy w ciągu ostatnich dziesięciu lat utrzymywała się na jednakowym poziomie. Największe wahania w tym zakresie zauważalne były jedynie na terytorium miasta Czaplinka.

Tab. 22 Gęstość zaludnienia w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017 [os/km²]

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
gmina	32	32	32	32	33	33	33	33	33	33	33	33
miasto	507	503	503	502	526	525	529	528	529	526	524	525
wieś	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wzrost liczby ludności z gminie w 2016 r. w porównaniu z poprzednim rokiem wpłynął na zmianę przyrostu naturalnego, który w 2015 roku był ujemny i wynosił -10 osób, co dało -0,83. Liczba urodzeń na przestrzeni badanego okresu 11 lat zmieniała się, podobnie jak liczba zgonów. W związku z tym, przyjmowane wartości nie pozwalają na ustalenie stałej tendencji rosnącej lub malejącej badanego zjawiska. Różnice te wpłynęły na pojawienie się zarówno przyrostu naturalnego dodatniego, jak i ujemnego na przestrzeni lat. Najniższą wartość przyrost naturalny odnotowano w 2008 r., kiedy to wskaźnik ten osiągnął -15 osób, co w przeliczeniu na 1000 ludności przyjmuje

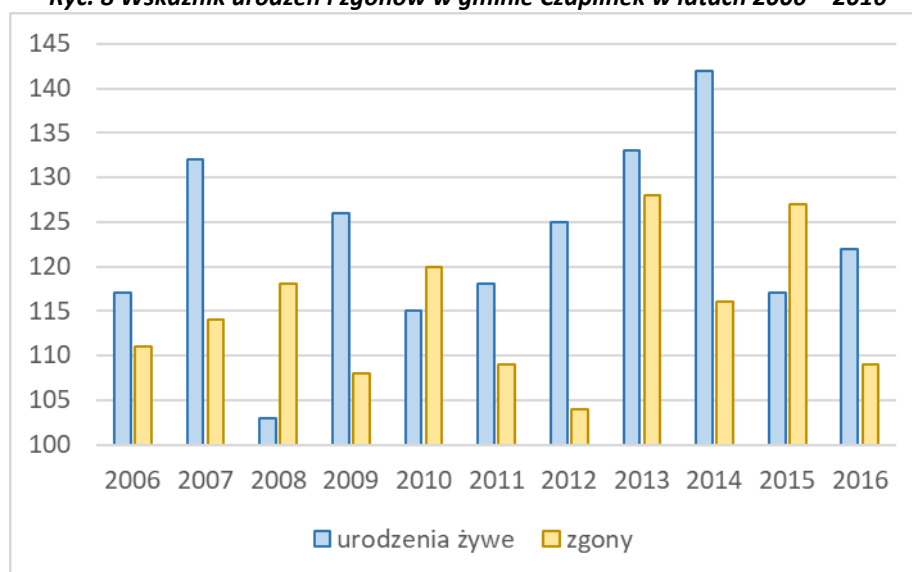
wartość -1,26. Najwyższa wartość przyrostu naturalnego została odnotowana w 2014 r. i wynosiła 26 osób, czyli 2,18 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Tab. 23 Przyrost naturalny w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
urodzenia żywe	117	132	103	126	115	118	125	133	142	117	122
zgony	111	114	118	108	120	109	104	128	116	127	109
przyrost naturalny	6	18	-15	18	-5	9	21	5	26	-10	13
przyrost naturalny na 1000 ludności	0,50	1,50	-1,26	1,52	-0,42	0,75	1,75	0,42	2,18	-0,83	1,09

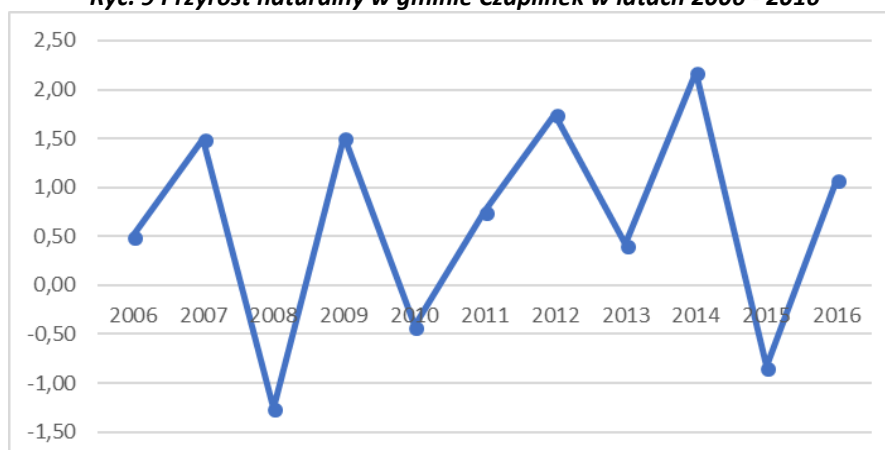
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 8 Wskaźnik urodzeń i zgonów w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 9 Przyrost naturalny w gminie Czaplinek w latach 2006 - 2016

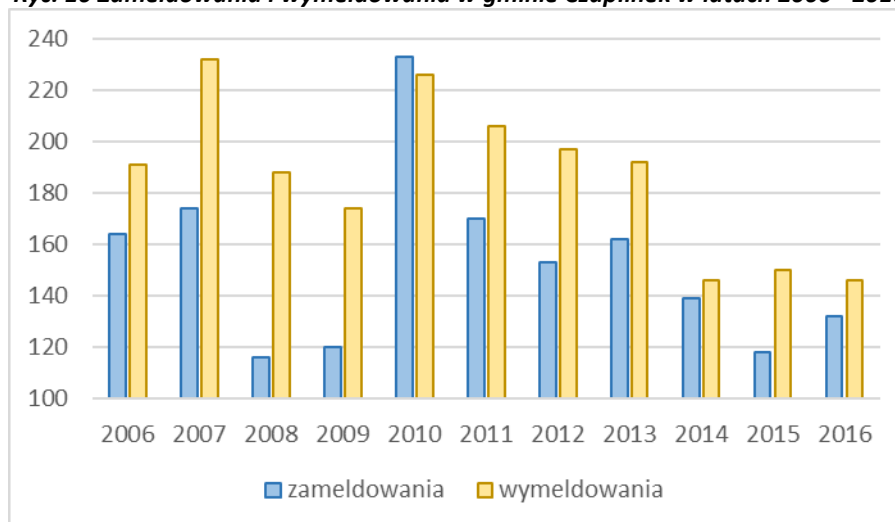
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Istotny wpływ na liczbę mieszkańców mają również migracje. Dokonują się one wewnątrz gminy oraz pomiędzy miejscowościami z innych gmin oraz wiążą się z innymi krajami. Na przestrzeni jedenastu lat na terenie gminy widoczne są znaczące zmiany w ruchu ludności. Od 2010 r. następuje

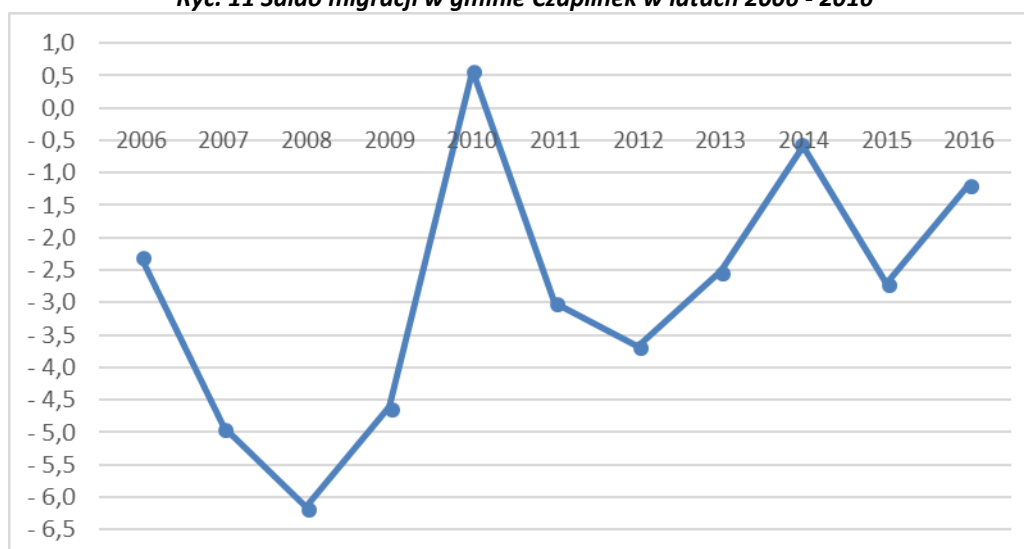
tendencja malejąca zarówno w liczbie zameldowań i wymeldowań. Saldo migracji zwiększa się, jednak niezmiennie jest na ujemnym poziomie. Jedynie w 2010 r. współczynnik ten przyjmował wartości dodatnie i wynosił wartość 0,6. Zameldowania w Gminie Czaplinek związane są w dużej mierze z napływem ludności pochodzącej z większych miast. Napływ oraz odpływ mieszkańców obszarów wiejskich gminy dokonuje się na znacznie mniejszą skalę.

Ryc. 10 Zameldowania i wymeldowania w gminie Czaplinek w latach 2006 - 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 11 Saldo migracji w gminie Czaplinek w latach 2006 - 2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Tab. 24 Migracje w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
zameldowania ogółem	164	174	116	120	233	170	153	162	139	118	132
zameldowania z miast	109	91	56	67	88	71	91	92	82	83	91
zameldowania ze wsi	55	79	59	50	144	95	59	69	55	35	40
zameldowania z zagranicy	0	4	1	3	1	4	3	1	2	0	1

wymeldowania ogółem	191	232	188	174	226	206	197	192	146	150	146
wymeldowania do miast	101	157	113	96	178	131	108	121	77	97	84
wymeldowania na wieś	90	64	68	70	46	64	79	61	55	53	61
wymeldowania za granicę	0	11	7	8	2	11	10	10	14	0	1
saldo migracji na 1000 os.	-2,3	-4,9	-6,2	-4,6	0,6	-3,0	-3,7	-2,5	-0,6	-2,7	-1,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Struktura wieku ludności stanowi o liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym mobilnym oraz niemobilnym, a także poprodukcyjnym. Największy spadek liczby mieszkańców następuje w grupie wieku produkcyjnym niemobilnym, różnica pomiędzy pierwszym a ostatnim badanym rokiem wynosi -319. Podobna sytuacja ma miejsce w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym, gdzie ta różnica wynosi -110. Liczba osób w wieku produkcyjnym mobilnym utrzymuje się na stałym poziomie z niewielkimi jej wzrostami i spadkami. Wzrost liczby ludności występuje wyłącznie w grupie wieku poprodukcyjnego, gdzie zdecydowanie przeważa liczba kobiet nad mężczyznami. W 2017 roku 19,0% mieszkańców gminy to ludność w wieku przedprodukcyjnym, 38,7% w wieku produkcyjnym mobilnym oraz 22,9% w wieku produkcyjnym niemobilnym i 19,4% w wieku poprodukcyjnym.

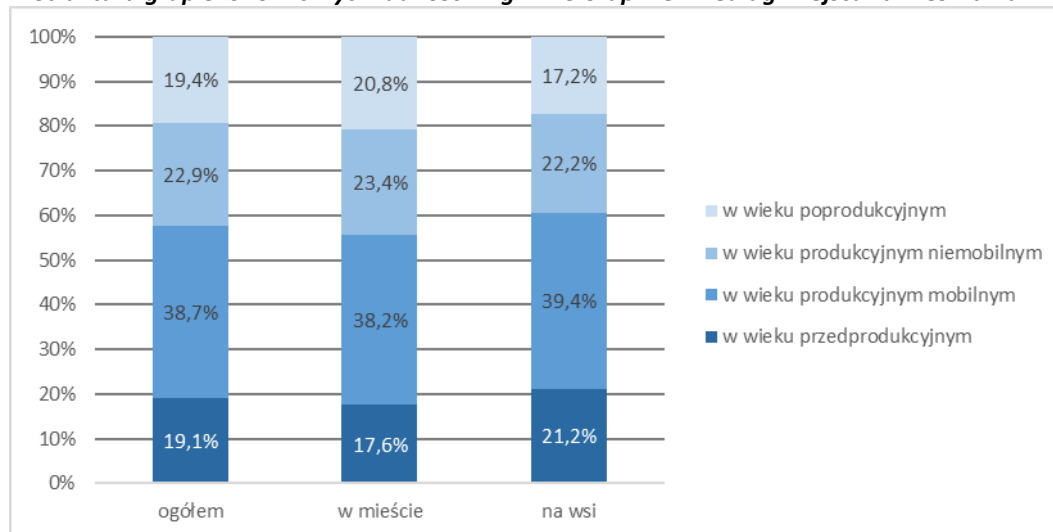
Tab. 25 Liczba ludności wg grup ekonomicznych w gminie Czaplinek w latach 2012 – 2017

		2012	2013	2014	2015	2016	2017
w wieku przedprodukcyjnym	w gminie	2 383	2 366	2 384	2 292	2 265	2 183
	w miastach	1 388	1 379	1 354	1 321	1 273	1 206
	na wsi	995	987	1 030	971	992	977
w wieku produkcyjnym mobilnym	w gminie	4 649	4 652	4 702	4 666	4 674	4 437
	w miastach	2 740	2 725	2 756	2 727	2 736	2 618
	na wsi	1 909	1 927	1 946	1 939	1 938	1 819
w wieku produkcyjnym niemobilnym	w gminie	3 062	2 985	2 879	2 835	2 811	2 621
	w miastach	1 895	1 838	1 777	1 742	1 715	1 599
	na wsi	1 167	1 147	1 102	1 093	1 096	1 022
w wieku poprodukcyjnym	w gminie	1 853	1 947	2 063	2 149	2 224	2 218
	w miastach	1 177	1 246	1 314	1 368	1 419	1 424
	na wsi	676	701	749	781	805	794

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 12 Struktura grup ekonomicznych ludności w gminie Czaplinek według miejsca zamieszkania w 2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W gminie Czaplinek systematycznie wzrastają wskaźniki obciążenia demograficznego na przestrzeni badanych dwunastu lat. Porównując pierwszy i ostatni badany rok, największą różnicę zauważyć można we wskaźniku przeliczającym ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, wynoszącą 43,3. W 2017 roku liczba ta wyniosła 102,1, oznacza to, że na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypada 102,1 osób w wieku poprodukcyjnym. Rozbieżności zachodzące w pozostałych wskaźnikach nie są tak znaczące. Różnica ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym pomiędzy 2006 a 2017 rokiem wynosi 8,5, natomiast różnica ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym równa jest 11,6.

Tab. 26 Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	53,8	53,2	52,4	52,5	54,3	54,5	54,9	56,5	58,7	59,2	60,0	62,3
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	58,8	62,0	64,1	68,0	68,0	72,6	77,8	82,3	86,5	93,8	98,2	102,1
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	19,9	20,4	20,5	21,2	22,0	22,9	24,0	25,5	27,2	28,6	29,7	31,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W analizowanym okresie, w latach 2006 - 2016 oraz 2017 r.:

- liczba mieszkańców gminy zmalała z 11974 do 11459 osób,
- przyrost naturalny ulegał wahaniom i ostatecznie osiągnął 1,09‰,
- ujemne saldo migracji -1,2, gdzie odpływ i napływ mieszkańców obejmuje głównie ludność z obszarów miast; zmiany struktury ludności,

- spadek liczby mieszkańców w wieku do 24 lat (największy w przedziale 10-24) oraz w wieku 45-54 lat,
- wzrost liczby ludności powyżej 60 roku życia, co głównie dotyczy kobiet (wydłużanie długości życia, starzenie się społeczeństwa),
- wpływ zmian struktury ludności (w okresie 2012-2017) na grupy osób w wieku:
 - przedprodukcyjnym – spadek ludności o 200 osób,
 - produkcyjnym mobilnym – spadek o 212 osób,
 - produkcyjnym niemobilnym – spadek o 441 osób,
 - poprodukcyjnym – wzrost o 365 osoby,
- oddziaływanie wskaźników obciążenia demograficznego:
 - ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – wzrost o 8,5,
 - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – wzrost o 43,3,
 - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 11,6.

Tab. 27 Wykaz ludności Gminy Czaplinek, stan na dzień 31.XII.2017r.

Lp.	SOŁECTWO	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa	Ludność w poszczególnych miejscowościach	Ludność w sołectwie ogółem
1	BRO CZYNO	Broczyno Miłkowo Dobrzyca Mała	426 167 0	593
2	BYSZKOWO	Byszkowo Kamienna Góra	105 63	168
3	CZARNE MAŁE	Czarne Małe Zdziersko	174 6	180
4	CZARNE WIELKIE	Czarne Małe do nr 51 (włącznie)	245	245
5	DRAHIMEK	Drahimek Sulibórz	111 2	113
6	GŁĘBOCZEK	Głęboczek	43	43
7	KOŁOMĄT	Kołomąt	185	185
8	KLUCZEWO	Kluczewo Brzezinka	311 1	312
9	ŁAZICE	Łazice Karsno Piekary Wełnica	28 86 60 52	226
10	ŁYSININ	Łysin	72	72

11	MACHLINY	Machliny Kosin Motarzewo Turze Podstrzesze Nowa Wieś	187 22 69 4 2 15	299
12	NOWE DRAWSKO	Nowe Drawsko	39	39
13	NIWKA	Niwka	113	113
14	OSTRORÓG	Ostroróg	85	85
15	PIASECZNO	Piasieczno	91	91
16	PŁAWNO	Pławno	143	143
17	PROSINO	Prosino	52	52
18	PROSINKO	Prosinko Kuźnica Drawska	126 14	140
19	PSIE GŁOWY	Psie Głowy Studniczka	73 3	76
20	RZEPOWO	Rzepowo	232	232
21	SIEMCZYNO	Siemczyno	399	399
22	SIKORY	Sikory Kuszewo Kol. Czarne Wielkie od nr 52 do nr 60	311 20 19	350
23	STARE DRAWSKO	Stare Drawsko	131	131
24	STARE GONNE	Stare Gonne	28	28
25	TRZCINIEC	Trzciniec	154	154
26	ŻERDNO	Żerdno	55	55
27	ŻELISŁAWIE	Żeliszawie Cichorzecze Stare Kajeńsko Wrzeźnica	82 13 1 20	116
28	ŁĄKA	Łąka	115	115

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Czaplinku

W skład gminy Czaplinek wchodzi 49 miejscowości. Główny ośrodek stanowi miasto Czaplinek, które skupia 6 847 mieszkańców (stan na dzień 31 grudnia 2017r.). Największymi wsiami gminy są Broczyno (426 osób), oraz Siemczyno (399 osób), Sikory (311 osób). Najmniej mieszkańców liczą wsie Zdziarsko (6 osób), Turze (4 osoby), Studniczka (3 osoby), Sulibórz (2 osoby), Podstrzesze (2 osoby), Stare Kajeńsko (2 osoby), Brzezinka (1 osoba) natomiast Dobrzyca Mała jest niezamieszkiwana.

6.2. Rynek pracy

Bezrobocie

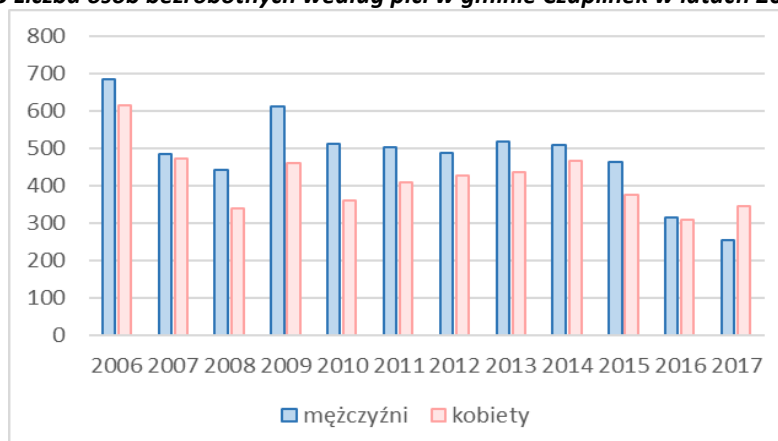
Liczba osób bezrobotnych w gminie Czaplinek maleje. Nie jest to jednak stały spadek. Istnieją lata, kiedy bezrobocie rośnie względem roku poprzedniego. Więcej bezrobotnych jest mężczyzn niż kobiet, wyjątkiem jest rok 2017, kiedy to liczba bezrobotnych kobiet była większa niż liczba mężczyzn. Mimo, iż trudno jest określić jednoznaczne tendencje dotyczące sytuacji rozwoju liczby osób bezrobotnych na terenie gminy Czaplinek warto zauważyć, iż na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat ich liczba zmalała o 700 osób.

Tab. 28 Liczba osób bezrobotnych według płci w gminie Czaplinek w latach 2006-2017

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ogółem	1 301	959	780	1 070	874	912	915	954	977	837	625	600
mężczyźni	685	486	441	611	513	503	487	519	510	462	315	254
kobiety	616	473	339	459	361	409	428	435	467	375	310	346

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 13 Liczba osób bezrobotnych według płci w gminie Czaplinek w latach 2006-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Udział ludzi bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności wykazuje tendencję malejącą. Bezrobocie w ostatnim badanym roku (2017 r.) w porównaniu do pierwszego (2006 r.) spadło aż o 8,9%. Większy spadek bezrobocia zanotowano wśród mężczyzn – 10,4% niż u kobiet, gdzie wartość ta wyniosła 6,9%.

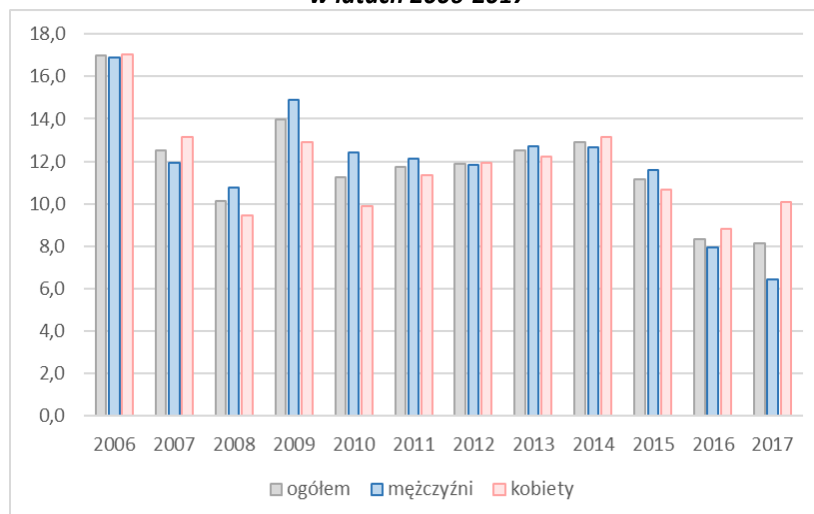
Tab. 29 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Czaplinek w latach 2006-2017

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ogółem	17,0	12,5	10,1	14,0	11,2	11,8	11,9	12,5	12,9	11,2	8,4	8,1
mężczyźni	16,9	11,9	10,8	14,9	12,4	12,1	11,8	12,7	12,7	11,6	8,0	6,4
kobiety	17,0	13,2	9,4	12,9	9,9	11,3	11,9	12,2	13,2	10,7	8,8	10,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 14 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Czaplinek w latach 2006-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

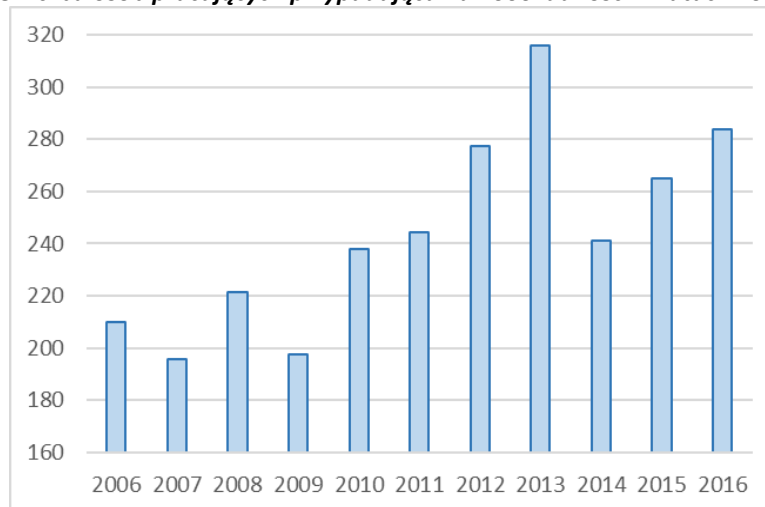
Liczba osób przypadająca na 1000 ludności wykazuje tendencję rosnącą. W ostatnich trzech badanych latach liczba ta rosła o ok. 20 osób. Istnieją dwie przyczyny tego zjawiska. Pierwszą jest zwiększająca się liczba miejsc pracy w gminie Czaplinek oraz w gminach sąsiednich. Drugą natomiast jest zwiększająca się liczba ludności w gminie w wieku pozwalającym na podjęcie pracy. Najwięcej osób pracujących na 1000 mieszkańców przypadło w 2013 r. – 316, zaś najmniej w 2007 r. – 196.

Tab. 30 Liczba osób pracujących przypadająca na 1000 ludności w latach 2006-2016

2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
210	196	221	197	238	244	277	316	241	265	284

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 15 Liczba osób pracujących przypadająca na 1000 ludności w latach 2006-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

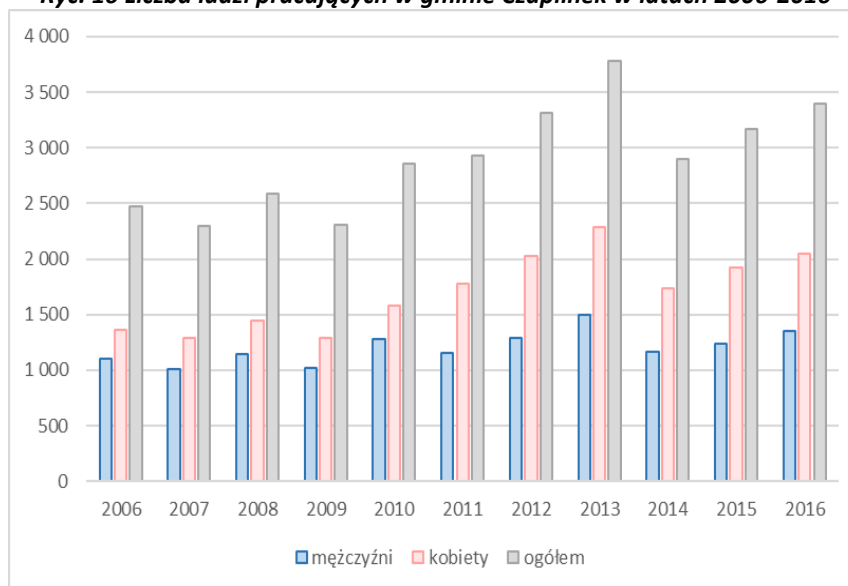
Liczba osób pracujących w gminie wykazuje tendencję rosnącą. Pracujących kobiet jest więcej niż pracujących mężczyzn. Najwięcej, bo aż 3 778 osób pracowało na terenie gminy w 2013 r.

Tab. 31 Liczba ludzi pracujących w gminie Czaplinek w latach 2006-2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ogółem	2 473	2 297	2 591	2 304	2 859	2 926	3 311	3 778	2 901	3 164	3 398
mężczyźni	1 106	1 004	1 145	1 015	1 282	1 152	1 286	1 495	1 162	1 242	1 347
kobiety	1 367	1 293	1 446	1 289	1 577	1 774	2 025	2 283	1 739	1 922	2 051

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 16 Liczba ludzi pracujących w gminie Czaplinek w latach 2006-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Podmioty gospodarcze

Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Czaplinek wykazuje tendencję rosnącą. Największą liczbę podmiotów gospodarczych z sektora publicznego w badanym okresie (60 podmiotów) zanotowano w 2017 roku, wynosiła ona 5%.

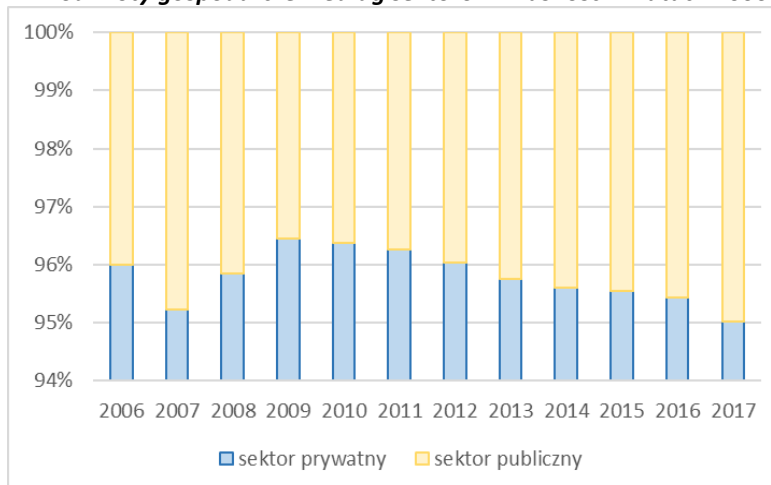
Tab. 32 Podmioty gospodarcze według sektorów własności w latach 2006-2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
sektor prywatny	1106	1096	1108	1113	1170	1132	1161	1126	1130	1136	1127	1146
sektor publiczny	46	55	48	41	44	44	48	50	52	53	54	60
podmioty gospodarki narodowej ogółem	1152	1151	1156	1154	1214	1176	1209	1176	1182	1191	1185	1215

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 17 Podmioty gospodarcze według sektorów własności w latach 2006-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W gminie Czaplinek najwięcej jest małych podmiotów gospodarczych (0-9 osób). Liczba przedsiębiorstw zatrudniających od 10-49 osób w badanym okresie waha się od 33 w 2009 roku do maksymalnie 45 w 2007 r. Liczba większych podmiotów gospodarczych nie przekracza 10. W gminie Czaplinek nie ma podmiotów zatrudniających więcej niż 1000 osób. Ogólna liczb podmiotów gospodarczych wykazuje tendencję rosnącą.

Tab. 33 Podmioty gospodarcze według klas wielkości w latach 2006-2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0 - 9	1 102	1 100	1 113	1 114	1 173	1 132	1 161	1 130	1 134	1 140	1 135	1 163
10 - 49	44	45	36	33	34	37	39	37	39	42	41	44
50 - 249	5	5	5	5	5	5	7	7	7	7	7	6
250 - 999	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
1000 i więcej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ogółem	1 152	1 151	1 156	1 154	1 214	1 176	1 209	1 176	1 182	1 191	1 185	1 215

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Dochody i wydatki

W gminie Czaplinek dochody oraz wydatki wykazują tendencję rosnącą. Tylko w 2016 r. kwota dochodów była większa od kwoty wydatków, różnica wynosiła 1 mln zł. Wtedy to również kwota dochodów i wydatków przekroczyła 40 mln zł. W poprzednich badanych latach zawsze dochody były mniejsze niż wydatki.

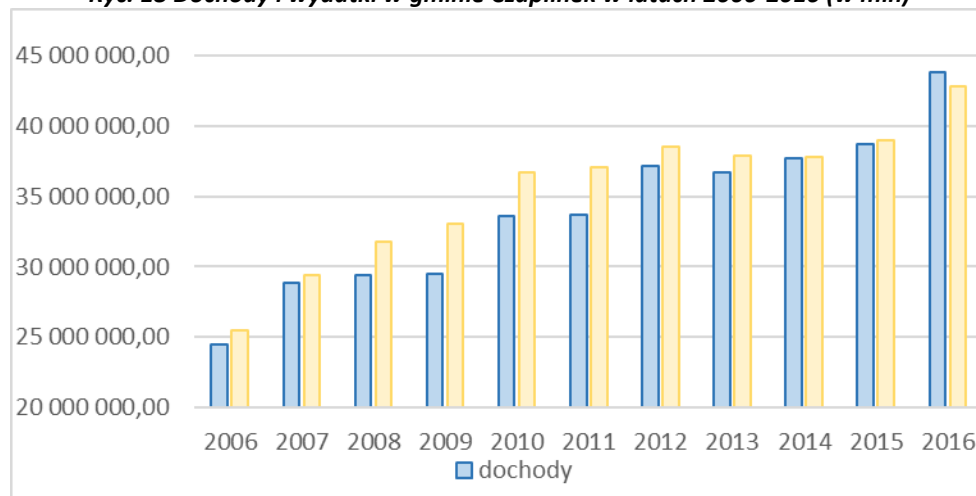
Tab. 34 Dochody i wydatki w gminie Czaplinek w latach 2006-2016 (w mln)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
dochody	24,5	28,8	29,4	29,5	33,6	33,7	37,2	36,7	37,7	38,7	43,8
wydatki	25,4	29,4	31,8	33,1	36,7	37,1	38,5	37,9	37,8	39,0	42,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 18 Dochody i wydatki w gminie Czaplinek w latach 2006-2016 (w mln)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

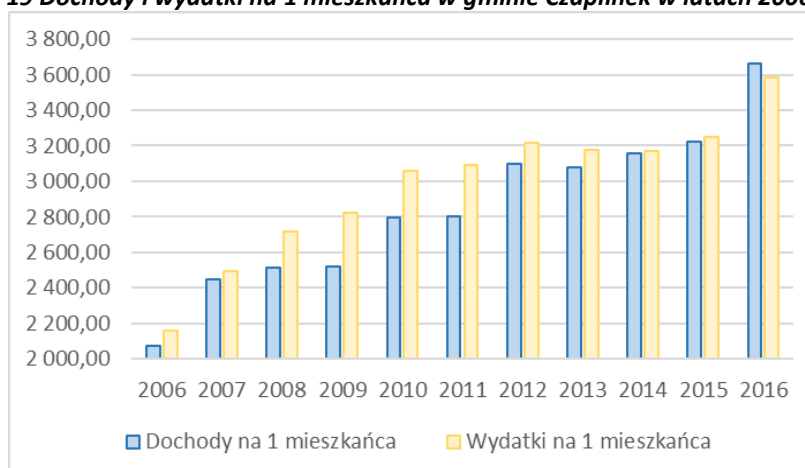
Dochody i wydatki na 1 mieszkańca wykazują tendencję rosnącą. Różnica w dochodzie na 1 mieszkańca pomiędzy pierwszym (2006 r.) a ostatnim rokiem analizowanego okresu wynosi 1590 zł, zaś wydatków 1425 zł.

Tab. 35 Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w gminie Czaplinek w latach 2006-2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Dochody na 1 mieszkańca	2 073	2 448	2 513	2 518	2 798	2 805	3 100	3 076	3 155	3 225	3 663
Wydatki na 1 mieszkańca	2 157	2 496	2 715	2 825	3 059	3 089	3 214	3 176	3 168	3 248	3 582

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ryc. 19 Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w gminie Czaplinek w latach 2006-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

6.3. Mieszkalnictwo

Liczba mieszkań w gminie Czaplinek z roku na rok jest coraz większa. Największy wzrost zauważyć można w mieście Czaplinek. Ilość mieszkań na wsi wzrasta mniej dynamicznie niż w mieście. Łącznie liczba mieszkań, na przestrzeni jedenastu badanych lat w gminie Czaplinek, wzrosła o 343 mieszkań.

Tab. 36 Liczba mieszkań w gminie Czaplinek

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
gmina	3 555	3 564	3 586	3 616	3 723	3 736	3 771	3 805	3 837	3 876	3 898
miasto	2 215	2 221	2 239	2 264	2 356	2 365	2 385	2 410	2 427	2 452	2 462
wieś	1 340	1 343	1 347	1 352	1 367	1 371	1 386	1 395	1 410	1 424	1 436

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Analogicznie do wzrostu liczby mieszkań wrasta liczba izb. Zjawisko to jest dynamiczniejsze w mieście niż na wsi. Łącznie liczba izb w gminie Czaplinek zwiększyła się o 1688 w badanych okresie.

Tab. 37 Liczba izb w gminie Czaplinek, w mieście i na wsi w latach 2006 – 2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
gmina	14 057	14 098	14 218	14 345	14 872	14 944	15 133	15 314	15 476	15 632	15 745
miasto	8 708	8 739	8 831	8 936	9 326	9 368	9 485	9 613	9 719	9 806	9 858
wieś	5 349	5 359	5 387	5 409	5 546	5 576	5 648	5 701	5 757	5 826	5 887

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wzrost liczby mieszkań generuje również wzrost ich powierzchni użytkowej. Wartość ta rośnie równomiernie w mieście i na wsi, z czego w mieście wzrost jest większy. Łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła o ponad 40 258 m².

Tab. 38 Powierzchnia użytkowa mieszkań [tys. m²] w gminie Czaplinek, w mieście i na wsi w latach 2006 – 2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
gmina	254,9	255,9	258,9	262,0	273,1	274,9	279,4	283,9	288,3	291,9	295,2
miasto	152,3	153,0	155,4	157,7	165,3	166,3	169,1	172,5	175,2	177,4	179,0
wieś	102,6	102,9	103,6	104,3	107,8	108,6	110,2	111,4	113,1	114,5	116,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Liczba mieszkań oddanych do użytku jest zróżnicowana. W okresie pomiędzy 2006 a 2010 następuje systematyczny wzrost liczby mieszkań, a co za tym idzie również wzrost liczby izb i powierzchni użytkowej mieszkań. W roku 2012 następuje spadek liczby mieszkań w porównaniu do roku poprzedniego. Od tego momentu liczba mieszkań przyjmuje wartość mniejszą lub większą w porównaniu do roku poprzedniego.

Tab. 39 Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2006-2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mieszkania	7	12	25	32	58	17	38	34	38	46	22
Izby	30	56	136	138	207	90	196	181	187	193	113
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m²]	574	1 304	3 418	3 316	4 930	2 152	4 571	4 543	4 755	4 880	3 291

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Sytuacja mieszkaniowa w gminie Czaplinek ulega systematycznej poprawie. Powyższa tabela przedstawia dwa rodzaje danych. Pierwsze trzy zmienne ulegają systematycznemu wzrostowi,

natomiast ostatnie dwie systematycznemu spadkowi. Jednak zarówno wzrost pierwszych trzech jak spadek ostatnich dwóch wpływają pozytywnie na rozwój gminy. Głównymi przyczynami tego stanu badanych zjawisk są między innymi coraz większa powierzchnia nowo wybudowanych mieszkań oraz zróżnicowana liczba ludności w badanym okresie.

Tab. 40 Zasoby mieszkaniowe w gminie Czaplinek w latach 2006-2016

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	71,7	71,8	72,2	72,5	73,4	73,6	74,1	74,6	75,1	75,3	75,7
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	21,6	21,8	22,1	22,5	22,7	22,9	23,4	23,8	24,0	24,4	24,7
mieszkania na 1000 mieszkańców	301,4	303,5	306,2	309,9	309,9	311,7	315,6	318,4	319,0	324,6	325,5
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	3,32	3,29	3,27	3,23	3,23	3,21	3,17	3,14	3,13	3,08	3,07
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,84	0,83	0,82	0,81	0,81	0,80	0,79	0,78	0,78	0,76	0,76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wyposażenie mieszkań w instalacje jest zróżnicowane. Najwięcej mieszkań podłączonych jest do sieci wodociągowej. Zarówno w mieście jak i na wsi odsetek ten przekracza 90%. Do sieci kanalizacyjnej w mieście podłączona jest minimalnie mniejsza liczba mieszkań niż do sieci wodociągowej. Na wsi natomiast jedynie niewielki odsetek mieszkań korzysta z sieci kanalizacyjnej. Z podłączenia gazowego w mieście korzysta prawie 90% mieszkań, natomiast na wsi niecałe 0,5%.

Tab. 41 Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań w gminie Czaplinek w latach 2010-2016

instalacja	obszar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
wodociągi	miasto	94,7	95,0	95,1	95,1	95,2	95,1	95,2
	wieś	76,6	76,8	77,0	77,0	91,3	91,1	91,1
kanalizacja	miasto	93,4	93,4	93,5	93,5	93,5	93,4	93,4
	wieś	3,9	3,9	3,9	3,9	5,1	5,1	5,1
gaz	miasto	88,8	88,5	89,8	89,1	88,6	88,5	88,3
	wieś	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W końcu 2017 roku zasoby mieszkaniowe gminy Czaplinek składały się z 3.898 mieszkań. Składały się one z 15,7 tys. izb, a ich łączna powierzchnia użytkowa wynosiła 295 tys. m². Średnia liczba izb w mieszkaniu kształtowała się na poziomie 3 a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania to 75,7 m². Wskaźniki opisujące relację występującą pomiędzy liczbą mieszkańców a liczbą i wielkością mieszkań wskazywały na stosunkowo duże obciążenie zasobów mieszkaniowych w gminie Czaplinek. Liczba osób przypadających na 1 mieszkanie i 1 izbę, wynosiła odpowiednio 2,9 oraz 0,76. Natomiast powierzchnia użytkowa mieszkań przypadająca na 1 mieszkańca wynosiła 25,8 m².

Sytuacja w zakresie wyposażenia mieszkań w instalacje ulega systematycznej poprawie. W instalację wodociągową na terenie miasta wyposażone jest około 95,2%, do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 93,4% mieszkań, natomiast do instalacji gazowej około 88,3%. Sytuacja na wsi przedstawia się zdecydowanie gorzej w instalację wodociągową wyposażone jest około 91,1% mieszkań, do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest tylko 5,1% mieszkań, natomiast do instalacji gazowej jedynie 0,2%.

6.4. Usługi

Oświata

Na terenie gminy w samym mieście Czaplinek istnieją obecnie trzy przedszkola, w tym przedszkola niepubliczne: prowadzone przez siostry zakonne oraz przez osobę fizyczną. Jedno przedszkole znajduje się w miejscowości Broczyno. W sumie w przedszkolach istnieje 16 oddziałów, do których uczęszcza 314 dzieci (stan na 30.09.2015r.)

Miasto charakteryzuje się bardzo dobrym wskaźnikiem ilości dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3 – 6 lat – wynosi on 692. Jest to lepszy wskaźnik od Koszalina i jeden z najlepszych w całym byłym województwie. Niestety na wsi wskaźnik ten kształtuje się znacznie gorzej.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat liczba dzieci w szkołach zmniejszyła się z 970 do 741, co związane jest ze zmniejszeniem liczby mieszkańców w wieku 5-14 lat. Doprowadziło to do ograniczenia liczby oddziałów w szkołach z 45 do 39. Obecnie na terenie gminy Czaplinek działają dwie szkoły podstawowe w mieście oraz w Broczynie.

Tab. 42 Szkoły Podstawowe na terenie gminy Czaplinek

szkoła	liczba uczniów
Szkoła Podstawowa w Czaplinku	668
Szkoła Podstawowa w Broczynie	72

Źródło: Dane własne gminy, dane I. 2016.

Podobnie jak w szkołach podstawowych, liczba dzieci w gimnazjach zmniejszyła się z 651 do 335, co jest efektem zmniejszenia liczby mieszkańców w wieku 13-16. Na terenie gminy działają trzy gimnazja dwa w mieście, a trzecie w Trzcińcu.

Tab. 43 Gimnazja na terenie gminy Czaplinek

szkoła	liczba uczniów
Gimnazjum w Czaplinku	350
Gimnazjum Specjalne Towarzystwa Salezjańskiego im. św. Jana Bosko - Trzciniec	74
Gimnazjum Specjalne nr 2 W Czaplinku	20

Źródło: Gmina Czaplinek, dane na I 2016r.

Niewątpliwym atutem gminy jest rozwinięta sieć szkolnictwa średniego. Wymienić można tutaj Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych oraz jedną prywatną. Do szkół ogólnokształcących uczęszcza publicznych uczęszcza łącznie 300 uczniów.

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych składa się z:

- Liceum Ogólnokształcącego im. 3 Dywizji Strzelców Karpackich w Czaplinku.
- Technikum.
- Zasadniczej Szkoły Zawodowej im. Stefana Czarneckiego.
- Internatu.

Szkoła dla dorosłych „Edukacja”, posiadająca uprawnienia szkół publicznych, składa się z:

- Liceum ogólnokształcącego.
- Szkoły policealnej.

Zdrowie i pomoc społeczna

W zakresie służby zdrowia ludność gminy obsługują trzy niepubliczne zakłady zdrowia. Opieka zdrowotna na terenie gminy Czaplinek została całkowicie sprywatyzowana. Podstawową i specjalistyczną opieką zdrowotną zapewniają trzy niepubliczne ZOZ-y.

- Przychodnia Lekarza Rodzinnego „MEDYK II” s.c.,
- Zakład Opieki Zdrowotnej „Ova-Med” Sp. z o.o.,
- NZOZ Balticmed Przychodnia Medycyny Rodzinnej i Pediatrii.

Pod względem wskaźnika ilości personelu służby zdrowia na 10 tys. mieszkańców gmina plasuje się mniej więcej na poziomie innych gmin nie posiadających na swoim terenie szpitala ani izby przyjęć. Szpital powiatowy znajduje się w Drawsku Pomorskim, oddalonym od Czaplinka o ok. 30 km. W gminie znajdują się również trzy apteki, zlokalizowane w Czaplinku. W ramach specjalistycznej opieki zdrowotnej w gminie funkcjonują:

- 3 gabinety stomatologiczne.
- 1 gabinet ginekologiczny.
- gabinet okulistyczny.

W zakresie pomocy społecznej działa miejsko – gminny ośrodek pomocy społecznej, udzielający pomocy nie tylko z powodu bezrobocia czy długotrwałej choroby, ale także z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i bytowych. Jak na potrzeby występujące na terenie gminy Dom Pomocy Społecznej w swej dotychczasowej wielkości jest niewystarczający. Obecnie z pomocy społecznej korzysta 622 gospodarstw domowych, w 2009 roku było ich 843, co świadczy o poprawie sytuacji finansowej rodzin mieszkających w gminie. Liczba osób, którym udzielana jest

pomoc wynosi 1658, a ze świadczeń korzysta 437 osób. W obu przypadkach liczba osób znacznie się zmniejszyła.

Kultura

Sferą kultury w gminie zajmuje się Czaplinecki Ośrodek Kultury w Czaplinku oraz Gminna Biblioteka Publiczna, która nie posiada punktów bibliotecznych we wsiach gminy. Duże znaczenie w ożywieniu życia kulturalnego w mieście i gminie odgrywa Ośrodek Kultury utworzony w 1980 r. Organizuje on koncerty, warsztaty, spektakle, spotkania i kursy, w których chętnie biorą udział mieszkańcy. W strukturę Czaplineckiego Ośrodka Kultury wchodzi Izba Muzealna. Ponadto na terenie Gminy Czaplinek funkcjonują: Ośrodek Sportów Wodnych i świetlice wiejskie. Obiekty funkcjonują w ramach Urzędu Miejskiego w Czaplinku.

Kalendarz imprez Gminy Czaplinek jest bardzo bogaty, a sztandarowymi imprezami Gminy Czaplinek są: Dni Czaplinka, Puchar Pomorza Bałtyckiego Cross Country, Puchar Polski Jachtów Kabinowych o Puchar Czaplinka, Święto Wody i Ryby, Spinningowy Turniej Trzech Miast - Festiwal Wędkarski, Puchar Pomorza Nordic Walking.

Sport i rekreacja

Czaplinek jako gmina o walorach wybitnie turystyczno – rekreacyjnych, omówionych zresztą w osobnym rozdziale, dysponuje dla swoich mieszkańców szeroką bazą sportową. W mieście znajduje się Hala Widowiskowo - Sportowa, boiska Orlik oraz w sezonie zimowym lodowisko. Hala wyposażona jest m.in w siłownię, fitness, salę do tenisa stołowego, saunę, salę rehabilitacyjną i solarium. Na terenie Gminy Czaplinek znajdują się wiejskie boiska sportowe, place zabaw, 3 zielone siłownie, plenerowa szachownica oraz miejsca slipowania łodzi. Na terenie osiedla Wieszców znajduje się kompleks rekreacyjno – sportowy wyposażony w plac zabaw, zieloną siłownię, boisko do piłki siatkowej i boisko do piłki nożnej. W centrum Czaplinka nad jeziorem Drawsko zlokalizowany jest Ośrodek Sportów Wodnych. W sezonie ośrodek oferuje imprezy okolicznościowe, koncerty, rejs statkiem spacerowym „Perkoz” oraz regaty. Ośrodek oraz tereny lasów i jezior stanowią bogate zaplecze rekreacyjne gminy i umożliwia mieszkańcom spędzanie czasu na świeżym powietrzu. Ponadto w Gminie Czaplinek dostępne są następujące obiekty sportowe: lodowisko, Tor Motocrossowy Niwka, Tor Szutrowy - lotnisko Broczyno, strzelnica o długości 25 m - lotnisko Broczyno, teren komunikacji lotniczej (w planie zagospodarowania) oraz park linowy w Czaplinku przy ul. Drahimskiej.

7. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Na obszarze gminy Czaplinek brak jest zakładów i obiektów, dla których istnieje ryzyko wystąpienia poważnych awarii. W niniejszym Studium nie wyznacza się także terenów pod takie inwestycje. W związku z tym, nie jest możliwe określenie prawdopodobieństwa wystąpienia awarii.

8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Przy określaniu potrzeb i możliwości rozwoju gminy sporządzono bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę zgodnie z wymogami wprowadzonymi Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2017, poz. 1023 ze zm.). W celu zobrazowania aktualnej sytuacji gminy pod względem terenów przeznaczonych pod zabudowę wraz z najbardziej prawdopodobną prognozą na przyszłość kierowano się przepisami zawartymi w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020r. poz.293).

8.1. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z analizy środowiskowej

Obszar gminy Czaplinek według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego (2002) zlokalizowany jest w granicach: prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie, makroregionu Pojezierze Południowopomorskie, oraz mezoregionów: Pojezierze Szczecińskie, Równina Wałecka, Pojezierze Drawskie. Dominującym typem krajobrazu na obszarze całej gminy jest krajobraz młodoglacjalny, pagórkowaty pojezierny, poprzecinany dolinami i równinami akumulacyjnymi.

W granicach administracyjnych gminy Czaplinek wyróżnić należy: Drawski Park Krajobrazowy, Obszar Natura 2000 Jeziora Czaplineckie i Obszar Natura 2000 Ostoja Drawska. Drawski Park Krajobrazowy utworzony został w celu ochrony najcenniejszego pod względem przyrodniczym, kulturowym, historycznym i krajobrazowym fragmentu Pojezierza Drawskiego. Najistotniejszym elementem wpływającym na krajobraz Parku jest jego ukształtowanie terenu. Ponadto na walory przyrodnicze DPK składają się także: występujące licznie jeziora, rzeki, małe potoki, źródłiskowe, mokradła, torfowiska i lasy. Bogactwo ekosystemów w niewielkim stopniu przekształconych przez człowieka oraz występowanie wielu rzadko spotkanych gatunków roślin i zwierząt jest niebagatelnym atutem tego terenu. Na obszarze gminy występują również trzy rezerваты przyrody: rezerwat przyrody „Brunatna Gleba”, rezerwat przyrody „Jezioro Prosino” oraz rezerwat przyrody „Brzozowe Bagno koło Czaplinka”. W granicach tejże jednostki znajduje się także powołany w 1975 r. Obszar Chronionego Krajobrazu, mający za zadanie ochronę krajobrazu i naturalnych walorów środowiska przyrodniczego Pojezierza Drawskiego. Wspomnieć należy także o obiektowej ochronie przyrody,

którą objęte są pomniki przyrody zlokalizowane na obszarze gminy w postaci grupy drzew, alei drzew oraz głazów narzutowych.

Wysoka jeziorność, charakteryzująca gminę, sprawia, że na jej obszarze występują wszystkie typy zbiorników wodnych, zróżnicowane pod względem wielkości, głębokości i linii brzegowej. Część z tych jezior wykorzystywana jest jako kąpieliska. Wśród z nich wymienić należy m.in. jezioro: Drawsko, Czaplinek oraz Żerdno. Jeziora stanowią znaczny potencjał dla rozwoju turystyki i rekreacji, na co zwrócono również uwagę w Strategii Rozwoju Gminy Czaplinek na lata 2014-2020. Wśród celów strategicznych określonych w powyższym dokumencie znalazły się m.in. takie jak: Jezioro Drawsko przystanią dla turystyki i przedsiębiorczości oraz wydłużenie sezonu turystycznego. Realizacja zadań zawartych w strategii przyczyni się do dalszego rozwoju gminy i wzrostu atrakcyjności jej oferty turystycznej na tle regionu.

Ze względu na atrakcyjne środowisko przyrodnicze gminy Czaplinek stanowiące potencjał do rozwoju tejże jednostki należy zwrócić szczególną uwagę na potrzebę zrównoważonego i rozsądnego zarządzania zasobami środowiska oraz dbania o jego stan.

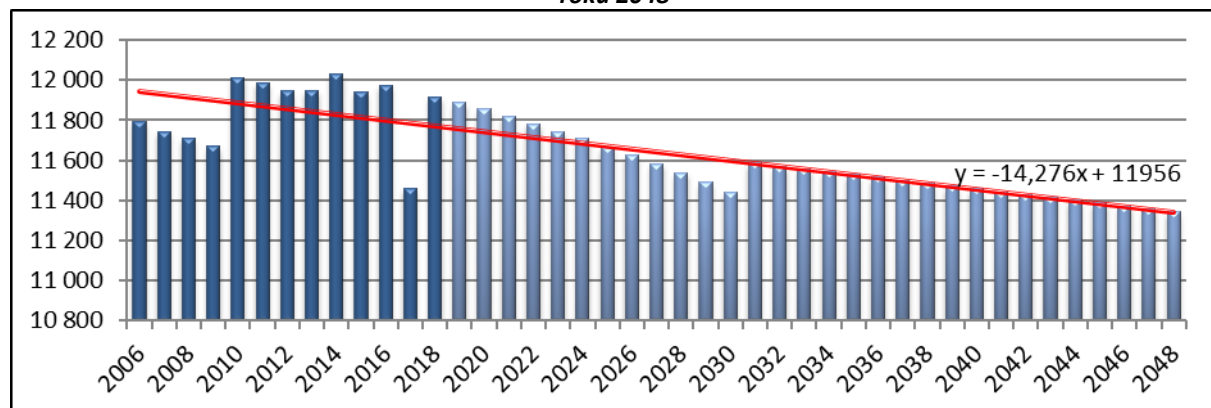
8.2. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z analizy społecznej i prognoz demograficznych

W gminie Czaplinek w latach 2006 – 2018 występowały stałe wahania liczby mieszkańców wpływające na ogólną tendencję rozwojową ludności w gminie. Przygotowane przez Główny Urząd Statystyczny prognozy demograficzne dla gminy Czaplinek nie należą do optymistycznych. Zakładają bowiem stały, choć niewielki spadek liczby mieszkańców. W konsekwencji prognozując na rok 2030 w gminie ubędzie prawie 480 osób. Uwzględniając obecną sytuację demograficzną gminy oraz prognozy przygotowane przez GUS należy spodziewać się dalszej tendencji spadkowej w odniesieniu do liczby mieszkańców. W związku z powyższym przewiduje się, że do roku 2048 liczba mieszkańców gminy spadnie o około 570 osób.

Oczywiście obecna spadkowa tendencja może zostać zahamowana ze względu na atrakcyjność terenów pod zabudowę turystyczną i stopniowy ewentualny wzrost zainteresowania ludności tymi obszarami. Obecni właściciele zabudowań letniskowych, stanowiący jedynie okresowych mieszkańców analizowanej jednostki mogą w przyszłości osiedlić się w gminie na stałe przyczyniając się tym samym do wzrostu liczby ludności zamieszkującej gminę. W chwili obecnej z dużym prawdopodobieństwem spodziewać należy się, jednakże dalszego utrzymania niewielkich tendencji spadkowych liczby mieszkańców przeplatanych okresami niewielkich wzrostów liczby urodzeń.

Ryc. 20 Zmiana liczby mieszkańców gminy Czaplinek w latach 2006 – 2018 wraz z prognozą demograficzną do roku 2048

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Spadek liczby mieszkańców w gminie wpływa również na sytuację przyrostu naturalnego. W 2016 r. wskaźnik ten był dodatni a za razem korzystniejszy w porównaniu z rokiem poprzednim i wynosił 1,09. Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat liczba urodzeń zmieniała się proporcjonalnie do liczby zgonów. Różnice te wpłynęły na pojawianie się dodatniego i ujemnego przyrostu naturalnego. W ostatnich latach można, jednakże zauważyć niewielką tendencję wzrostową w przypadku liczby urodzeń, co jest pozytywnym zjawiskiem dla rozwoju gminy.

Pozytywny trend utrzymuje się także w zakresie powierzchni użytkowej przypadającej na jednego mieszkańca. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca w 2017 r. wynosiła 24,7 m². Widoczna tendencja zwiększania się powierzchni użytkowej mieszkania na mieszkańca świadczyć może o dążeniu społeczeństwa do bardziej komfortowych warunków życia. Dla porównania średnia europejska wynosi 40 m² na osobę.

Wahania wskaźników odnoszących się do przyrostu naturalnego oraz salda migracji w gminie Czaplinek sprawiają, iż z pewnym prawdopodobieństwem można przyjąć, iż liczba mieszkańców analizowanej jednostki nie ulegnie w przyszłości drastycznemu spadkowi. Jak wynika z przeprowadzonych analiz liczba mieszkańców gminy na przestrzeni ostatnich lat utrzymywała się na podobnym poziomie dzięki czemu przedstawione prognozy demograficzne zakładają spadek liczby mieszkańców na przestrzeni 30 lat zaledwie o około 570 osób. Wśród pozytywnych czynników wpływających na sytuację demograficzną gminy znajduje się również wzrostowa tendencja salda migracji. Pomimo, iż saldo to nadal pozostaje ujemne i wynosi obecnie -1,2, to liczba mieszkańców opuszczających teren gminy powoli maleje.

Zgodnie z wyznaczoną na podstawie ostatnich 10 lat linią trendu liczba mieszkańców gminy Czaplinek w 2048 roku może wynieść 11 343 osoby. Uwzględniając to, że dodatkowo około 2% mieszkańców nie jest zameldowanych, a więc dane z GUS-u nie uwzględniają ich do prognozowanej

liczby ludności doliczyć należy wspomniany odsetek ludności. **Prognozując w 2048 roku, liczba faktycznych mieszkańców gminy może wynieść 11 570 osób.**

8.3. Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z analizy ekonomicznej i możliwości finansowych

Sytuację finansową gminy, rozumianą jako zdolność do obsługi zobowiązań i utrzymania płynności finansowej można ocenić jako dość stabilną. Budżet gminy Czaplinek w 2017 r. przyniósł bowiem dochody w wysokości 52 166 377,47 zł oraz wydatki na poziomie 53 007 846,84 zł. Z przedstawionych przez GUS informacji wynika, że w ciągu ostatnich lat, analizowana jednostka samorządowa notuje ciągły wzrost osiąganych dochodów. Na przestrzeni ostatnich 10 lat odnotowano ich 2-krotny wzrost. Dochód gminy w 2017 r. zwiększył się w porównaniu z rokiem 2016 aż o 16%. Osiągnięcie wskazanego w budżecie w 2017 r. dochodu wiązało się, jednakże z dość znacznym, bo wynoszącym ok 19% wzrostem wydatków w stosunku do roku 2016. W okresie kilku ostatnich lat w gminie obserwowana jest także tendencja wzrostowa w zakresie dochodów i wydatków przypadających na jednego mieszkańca. W 2017 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 4 367,21 zł. Wydatki gminy na osobę wyniosły natomiast 4 437,66 zł.

Zgodnie z Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Czaplinek na lata 2011-2023, przewiduje się wzrost dochodów o około 2,5% rocznie. Wyższy poziom pozyskiwanych dochodów prognozowany jest w związku z oczekiwanym wpływem z tytułu otrzymanych z zewnątrz dotacji w ramach refundacji poniesionych kosztów na zadania inwestycyjne, jak również zaliczek na zadania realizowane w danym roku zgodnie z podpisanymi umowami. Prognozowany jest jednocześnie wzrost wydatków bieżących związanych z funkcjonowaniem i rozwojem gminy. Wydatki inwestycyjne w latach, dla których opracowana została prognoza finansowa zostały zaplanowane w ramach środków jakie gmina będzie miała do swojej dyspozycji. Środki te będą mogły być spożytkowane na jej dalszy rozwój, czy też spłatę ciążących na niej zobowiązań.

Zgodnie z Prognozą, z dużym prawdopodobieństwem zakładać należy, iż zarówno dochody, jak i wydatki gminy Czaplinek przyjmą w kolejnych latach tendencję rosnącą. W Wieloletniej Prognozie Finansowej nie uwzględniono środków, które gmina ma zamiar pozyskać na dofinansowanie inwestycji. Zadania z zakresu infrastruktury stanowią zadania własne gminy, w związku z czym są finansowane z jej budżetu, jednakże kapitał potrzebny do ich realizacji może być pozyskiwany także z innych źródeł, takich jak fundusze strukturalne, pożyczki i kredyty preferencyjne, a także poprzez wykonywanie inwestycji w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. Obecnie rozwój przestrzenny opiera się w głównej mierze na sukcesywnym wypełnianiu i realizacji nowo wytyczonych terenów

w obszarach zwartych jednostek osadniczych nie wymagających uruchomienia nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową położonych z dala od jednostek osadniczych.

8.4. Uwarunkowania wynikające z bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

8.4.1. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę

W ostatnich latach w gminie Czaplinek obserwuje się zmiany użytkowania terenów na cele mieszkaniowe i usługowe. Coraz więcej obszarów w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczonych jest pod inwestycje. W dużej mierze prowadzą one do zwiększania powierzchni terenów zabudowanych. Zważywszy na atrakcyjność turystyczną gminy Czaplinek znaczny udział terenów przeznaczonych pod zagospodarowanie stanowią także obszary przeznaczone na funkcje rekreacyjno – wypoczynkowe.

Obecna zabudowa w gminie, skupiająca się w jednostkach osadniczych oraz w mieście Czaplinek, ma w przeważającej części zwarty charakter. Nowa zabudowa powstaje głównie wokół istniejących struktur przestrzennych, co nie powoduje nadmiernego rozproszenia – wylewania się istniejących jednostek osadniczych poza jej zwarty obszar.

Prognoza demograficzna dla gminy Czaplinek zakłada nieznaczny spadek liczby mieszkańców, bo zaledwie o 570 osób, w perspektywie 30 lat. Sytuacja ta wiąże się z koniecznością weryfikacji istniejących założeń planistycznych zakładających tworzenie nowych obszarów przeznaczonych pod zabudowę. Przyjmując uproszczone założenia nie uwzględniające prawdopodobnego, nagłego wzrostu liczby mieszkańców spowodowanego podniesieniem atrakcyjności turystycznej oraz ekonomicznej analizowanej jednostki należy przyjąć, iż gmina będzie rozwijała się z dotychczasową dynamiką. W związku z powyższym prognozując na dłuższy okres 30 lat należy przyjąć, iż liczba mieszkańców gminy w 2048 roku wynosić będzie 11 570 osób.

Średni wskaźnik w gminie określający powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 mieszkańca w 2017 roku wynosił 24,7 m². Jednakże przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę w gminie Czaplinek jest niższa od średniej w Polsce oraz krajach Unii Europejskiej. Średnia europejska powyższego wskaźnika wynosi bowiem 40m² na osobę. Ponieważ nieustannie dąży się do poprawy warunków zamieszkania należy zakładać, że średnia powierzchnia mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca w gminie Czaplinek wzrośnie w najbliższych latach i wyrówna się ze standardami europejskimi. Zakłada się, że nie tylko nowi mieszkańcy będą zamieszkiwać w takich mieszkaniach, ale również obecni mieszkańcy gminy zechcą podnieść standard swojego życia poprzez zwiększenie metrażu przypadającego na jednego mieszkańca.

Przy określaniu zapotrzebowania na nową zabudowę należy uwzględnić również fakt, iż część mieszkańców gminy mieszka w zabudowie jednorodzinnej oraz zagrodowej, dla których to przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę jest nieco inna. Określając wskaźnik zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową w gminie Czaplinek przyjęto, iż w tego typu zabudowaniach mieszka 40% wszystkich mieszkańców. Uwzględniając powyższe, szacunek zapotrzebowania na zabudowę mieszkaniową w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tab. 44 Prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę w gminie w 2048 roku w zależności od przyjętego standardu mieszkaniowego

	Liczba mieszkańców gminy	zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej przy zachowaniu wskaźników występujących na terenie gminy Czaplinek w 2017 r.	zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań przy zachowaniu wskaźników obowiązujących w UE
2017	11 459	308 358,6 m ²	509 920,0 m ²
2048	11570	311 339,0 m ²	514 850,0 m ²

Źródło: opracowanie własne

Pomimo tego, iż prognozy demograficzne przewidują spadek liczby ludności w gminie Czaplinek na przestrzeni kolejnych 30 lat zakłada się, iż obecni mieszkańcy gminy dążyć będą do podwyższenia swych standardów mieszkaniowych. W związku z tym szacuje się, że dla dorównania do średniej powierzchni użytkowej mieszkań dla Unii Europejskiej należałoby zwiększyć łączną powierzchnię użytkową dla zabudowy mieszkaniowej o **206 491,4 m²**.

W rezultacie zapotrzebowanie na powierzchnię zabudowy mieszkaniowej wyrażonej w powierzchni użytkowej może wynieść w 2048 roku **206 491,4 m²**. Po uwzględnieniu dopuszczonego ustawą wskaźnika niepewności wynoszącego 30%, zapotrzebowanie to wynieść może **268 438,82 m²**.

Zważywszy na obecne zagospodarowanie występujące na obszarze gminy oraz znaczny udział terenów rolniczych w analizowanej jednostce administracyjnej zakłada się, że 5% wszystkich mieszkańców do roku 2048 stanowić będą osoby zamieszkujące tereny zabudowy zagrodowej. W związku z powyższym szacuje się, że zapotrzebowanie na powierzchnię zabudowy zagrodowej wyrażonej w powierzchni użytkowej może wynieść w 2048 roku **115 800 m²**. Po uwzględnieniu dopuszczonego ustawą wskaźnika niepewności wynoszącego 30%, zapotrzebowanie to wynieść może **150 540 m²**.

Zgodnie ze standardami urbanistycznymi zakłada się, że 5% terenów jednostek osadniczych wiejskich przeznaczonych jest pod zabudowę usługową. W miastach wskaźnik ten wynosi 10%. Z uwagi na charakter analizowanej jednostki administracyjnej tereny zabudowy usługowej odgrywać będą w przyszłości nieco większe znaczenie niż obecnie. Dodatkowo nasilenie rozbudowy ponadlokalnych układów komunikacyjnych, oraz rozpowszechnienie na większą skalę walorów

turystycznych gminy sprawią, że tempo przekształceń struktury osadniczej ulegnie zwiększeniu, a co za tym idzie wpłynie pozytywnie na wzrost zapotrzebowania na rozwój usług podstawowych. W związku z powyższym należy przyjąć założenie, że obecny model urbanizacyjny obszaru gminy ulegnie nieznacznym przekształceniom, a co za tym idzie na przestrzeni 30 lat powierzchnia użytkowa zabudowy usługowej przypadająca na jednego mieszkańca nieco się zwiększy. W związku powyższym prognozując na rok 2048 całkowite zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy usługowej wynosić będzie **173 550 m²**. Po uwzględnieniu dopuszczonego ustawą wskaźnika niepewności wynoszącego 30%, zapotrzebowanie to wynieść może **225 615 m²**.

Zważywszy na atrakcyjność turystyczną gminy Czaplinek i znaczący udział terenów rekreacyjno – wypoczynkowych w strukturze terenów zabudowanych zakłada się, że około 20% mieszkańców gminy związanych będzie z tym rodzajem działalności usługowej. Zapotrzebowanie na tego typu tereny działalności usługowej jest wynikiem założeń polityki przestrzennej, a także indywidualnych wniosków mieszkańców gminy. Należy, jednakże pamiętać, że nowe powierzchnie terenów przeznaczonych pod zabudowę lotniskową w perspektywie najbliższych 30 lat powinny zostać zachowane w pewnych rozsądnych ramach. W związku z powyższym szacuje się, że zapotrzebowanie na powierzchnię zabudowy lotniskowej wyrażonej w powierzchni użytkowej może wynieść w 2048 roku **115 650 m²**. Po uwzględnieniu dopuszczonego ustawą wskaźnika niepewności wynoszącego 30%, zapotrzebowanie to wynieść może **150 345 m²**.

Obecne uwarunkowania wskazują na nieznaczný udział terenów aktywizacji gospodarczej na obszarze gminy, który wynosi 3,5%. W związku z powyższym tereny pod zabudowę przemysłową stanowią obecnie w gminie Czaplinek jedynie 39 ha. Choć w odniesieniu do tego typu zabudowy nie występuje bezpośrednia zależność pomiędzy liczbą ludności a wielkością powierzchni produkcyjnej należy pamiętać, że to właśnie ona może w przyszłości powodować zmiany liczby mieszkańców żyjących na danym terenie. W związku z powyższym biorąc pod uwagę prognozy demograficzne dla gminy Czaplinek istotnym założeniem jest by gmina ta posiadała stosunkowo liczne i atrakcyjne tereny umożliwiające lokalizację zabudowy produkcyjnej. Zapotrzebowanie na tereny aktywizacji gospodarczej jest składową wielu czynników. Uwzględniając powyższe szacuje się, iż zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy związanej z aktywizacją gospodarczą w perspektywie kolejnych 30 lat nie powinno przekroczyć 150% obecnie istniejącego metrażu. W związku z powyższym szacuje się, że zapotrzebowanie na powierzchnię aktywizacji gospodarczej wyrażonej w powierzchni użytkowej może wynieść w 2048 r. **97 500 m²**. Po uwzględnieniu dopuszczonego ustawą wskaźnika niepewności wynoszącego 30%, zapotrzebowanie to wynieść może **142 818 m²**.

Tab. 45 Zapotrzebowanie na zabudowę w skali gminy

Funkcja terenu	Prognozowana powierzchnia użytkowa [m ²]	Prognozowana powierzchnia użytkowa po uwzględnieniu 30% wskaźnika niepewności dopuszczonego ustawą [m ²]
Zabudowa mieszkaniowa	206 491,4 m ²	268 438,8 m ²
Zabudowa zagrodowa	115 800,0 m ²	150 540,0 m ²
Zabudowa usługowa	173 550,0 m ²	225 615,0 m ²
Zabudowa letniskowa	115 650,0 m ²	150 345,0 m ²
Zabudowa aktywizacji gospodarczej	97 500,0 m ²	142 818,0 m ²

Źródło: opracowanie własne

8.4.2. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej

Gmina Czaplinek jest gminą miejsko – wiejską, w której wyróżnić należy 37 miejscowości. Dominującą rolę w strukturze pełni miasto Czaplinek, które stanowi jedyne miasto w gminie, a co za tym idzie jest jednostką świadczącą najwięcej usług wyższego rzędu. Ważną rolę w strukturze przestrzennej gminy odgrywają także wsie takie jak: Broczyno, Miłkowo, Czarne Małe, Czarne Wielkie, Kluczewo, Machliny, Niwka, Ostroróg, Pławno, Rzepowo, Siemczyno, Sikory, Stare Drawsko oraz Trzciniec. Wsie te wyróżniają się spośród pozostałych m.in. bardziej rozwiniętym układem urbanistycznym, liczbą mieszkańców, czy też rodzajem świadczonych usług.

Wyznaczone zwarte jednostki funkcjonalno-przestrzenne pełnią przede wszystkim funkcję mieszkaniową, związaną z nią funkcję usługową dla obsługi mieszkańców, a także funkcję rekreacyjno - wypoczynkową. Łącznie wyznaczono 730,66 ha obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej przeznaczonej pod zabudowę mieszkaniową, zagrodową, usługową, letniskową oraz aktywizacji gospodarczej, co stanowi 2,01% powierzchni gminy. Zdecydowanie największy teren zwartej jednostki funkcjonalno – przestrzennej znajduje się w Czaplinku. Duże obszary zwartej struktury zlokalizowane są również w miejscowościach takich jak: Pławno, Siemczyno, Trzciniec oraz Broczyno. Wyznaczone tereny przedstawione zostały na załączniku nr 1. Wyznaczone tereny w znacznej części wymagają dopełnienia nową zabudową, co w efekcie doprowadzi do powstania spójnych i funkcjonalnych jednostek osadniczych. Łącznie wyznaczono 353,74 ha do potencjalnego uzupełnienia nową zabudową. Stanowi to około 48,4% obszarów o zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej.

W odniesieniu do powyższego wyznaczone na terenie gminy zwarte jednostki funkcjonalno – przestrzenne, w zależności od stopnia rozwoju, zaklasyfikowane zostały do trzech grup, dla których określone zostały szczegółowe założenia niezbędne przy określaniu szacunku chłonności terenów możliwych do zabudowania. Jednakowe wskaźniki przyjęto według następującego podziału na poszczególne jednostki:

- **grupa 1:** stanowiąca obszar miasta Czaplinka jako dominującego ośrodka w strukturze gminy,
- **grupa 2:** do której zaliczają się wsie odkrywające znaczącą rolę w strukturze przestrzennej gminy, tj.: Broczyno, Miłkowo, Czarne Małe, Czarne Wielkie, Kluczewo, Machliny, Niwka, Ostroróg, Pławno, Rzepowo, Siemczyno, Sikory, Stare Drawsko oraz Trzciniec,
- **grupa 3:** w skład której wchodzi pozostałe, niewielkie wsie odgrywające pomniejszą rolę w rozwoju gminy Czaplinek, tj.: Głębołek, Kołomąt, Nowy Czaplinek, Łysinin, Kosin, Motarzewo, Zawada, Nowe Drawsko, Piaseczno, Prosinko, Prosino, Psie Głowy, Studniczka, Chmielewo, Stare Gonne, Drahimek, Byszkowo, Kamienna Góra, Nowe Kaleńsko, Wrzoski, Żeliszewo oraz Żerdno.

W szacunku chłonności terenów możliwych do zabudowania na obszarach o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przyjęto następujące założenia dla **zabudowy mieszkaniowej**:

- średnia powierzchnia działki: 1 000 m² (wskaźnik dla grupy 1), 2 500 m² (wskaźnik dla grupy 2 i 3),
- 30% (w grupie 1) lub 25% (w grupie 2) lub 20% (w grupie 3) powierzchni terenów zostanie przeznaczonych pod lokalny układ komunikacyjny, zieleni towarzyszącą i usługi,
- dla terenów o funkcji mieszanej (mieszkaniowo-usługowej) przeznacza się: 50% pod funkcję mieszkaniową oraz 50% pod usługi (wskaźnik dla grupy 1) lub 70% pod funkcję mieszkaniową oraz 30% pod usługi (wskaźnik dla grupy 2) lub 80% pod funkcję mieszkaniową oraz 20% pod usługi (wskaźnik dla grupy 3),
- współczynnik zmniejszający 0,8 odzwierciedlający zmniejszenie realnej wielkości gruntów pozostających do dyspozycji inwestorów z uwagi na uwzględnienie geometrii terenów (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup),
- jeden budynek mieszkalny na działce (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup),
- 1,25 (w grupie 1) lub 1,5 (w grupie 2 i 3) mieszkania na budynek mieszkalny – jako średnia mieszkań w budynkach oddanych do użytkowania w gminie Czaplinek,
- średnio 3 osoby na mieszkanie (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup).

W szacunku chłonności terenów możliwych do zabudowania na obszarach o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przyjęto następujące założenia dla **zabudowy zagrodowej** jednakowe dla wszystkich wyznaczonych grup:

- średnia powierzchnia działki – 3 000 m²,
- 40% powierzchni terenów zostanie przeznaczonych pod lokalny układ komunikacyjny, zieleni towarzyszącą i usługi,

- współczynnik zmniejszający 0,7 odzwierciedlający zmniejszenie realnej wielkości gruntów pozostających do dyspozycji inwestorów z uwagi na uwzględnienie geometrii terenów,
- 1,25 mieszkania na budynek mieszkalny
- średnio 3 osoby na budynek mieszkalny,

W szacunku chłonności terenów możliwych do zabudowania na obszarach o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przyjęto następujące założenia dla **zabudowy usługowej**:

- współczynnik zmniejszający 0,8 odzwierciedlający zmniejszenie realnej wielkości gruntów pozostających do dyspozycji inwestorów z uwagi na uwzględnienie geometrii terenów (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup),
- współczynnik zmniejszający 0,8 ze względu na częściowe (około 20%) zainwestowanie terenów (w grupie 1) lub współczynnik zmniejszający 0,7 ze względu na częściowe (około 30%) zainwestowanie terenów (w grupie 2 i 3),
- powierzchnia użytkowa odpowiada 40% terenów po uwzględnieniu powyższych wskaźników (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup).

Ze względu na charakter gminy, w szacunku chłonności terenów możliwych do zabudowania wyznaczono także obszary zabudowy letniskowej. W związku z tym w szacunku chłonności terenów możliwych do zabudowania na obszarach o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przyjęto następujące założenia dla **zabudowy letniskowej**:

- średnia powierzchnia działki od 1 000 m² do 2 000 m²;
- współczynnik zmniejszający 0,75 (w grupie 1) lub współczynnik zmniejszający 0,7 (w grupie 2 i 3), odzwierciedlający zmniejszenie realnej wielkości gruntów pozostających do dyspozycji inwestorów z uwagi na uwzględnienie geometrii terenów (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup),
- współczynnik zmniejszający 0,5 ze względu na częściowe (około 50%) zainwestowanie terenów (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup),
- powierzchnia użytkowa odpowiada 50% terenów po uwzględnieniu powyższych wskaźników (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup).

W szacunku chłonności terenów możliwych do zabudowania na obszarach o zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej przyjęto następujące założenia dla **zabudowy aktywizacji gospodarczej** jednakowe dla wszystkich wyznaczonych grup:

- współczynnik zmniejszający 0,7 odzwierciedlający zmniejszenie realnej wielkości gruntów pozostających do dyspozycji inwestorów z uwagi na uwzględnienie geometrii terenów,
- współczynnik zmniejszający 0,3 odzwierciedlający przeznaczenie części terenu pod układ komunikacyjny i zieleń (w grupie 1) lub współczynnik zmniejszający 0,2 odzwierciedlający przeznaczenie części terenu pod układ komunikacyjny i zieleń (w grupie 2 i 3),
- powierzchnia użytkowa odpowiada 30% terenów po uwzględnieniu powyższych wskaźników.

Tab. 46 Chłonność obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej w gminie Czaplinek

	Miejscowość	Chłonność w powierzchni użytkowej terenów mieszkaniowych [m ²]	Chłonność w powierzchni użytkowej terenów zabudowy zagrodowej [m ²]	Chłonność w powierzchni użytkowej terenów usługowych [m ²]	Chłonność w powierzchni użytkowej terenów letniskowych [m ²]	Chłonność w powierzchni użytkowej terenów aktywizacji gospodarczej [m ²]
Broczyno	Broczyno	-	815,17	385,30	-	193,81
	Miłkowo	-	3603,51	-	-	-
Brzezinka		-	-	-	-	-
Czaplinek 01 - 09	Czaplinek	92147	127,26	84858,19	2003,71	1110,37
Czarne Małe	Czarne Małe	-	1712,86	-	-	-
Czarne Wielkie	Czarne Wielkie	-	529,29	77,19	2,867093	-
Głęboć	Głęboć	2076,26	508,42	-	171,9095	-
Kluczewo	Kluczewo	-	2115,96	194,00	-	178,29
Kołomąt	Kołomąt	-	16,13	17,20	-	-
	Nowy Czaplinek	264,76	-	-	8,645655	-
Kuźnica Drawska		-	-	-	-	-
Łazice		-	-	-	-	-
Łysin	Łysin	-	-	-	-	-
Machliny	Machliny	92,96	4612,53	557,94	-	-
	Kosin	-	-	-	-	-
Motarzewo	Motarzewo	-	-	-	-	-
Niwka	Niwka	-	4828,19	228,92	-	160,35
	Zawada	-	1151,52	1228,29	-	-
Nowe Drawsko	Nowe Drawsko	-	1303,62	-	-	-
Ostroróg	Ostroróg	-	899,13	-	6,447168	-
Piaseczno	Piaseczno	1246,19	1814,51	-	209,4283	-
Pławno	Pławno	-	9883,16	-	62,13942	-
Prosinko	Prosinko	-	928,89	-	-	-
Prosino	Prosino	-	-	-	-	-
Psie Głowy	Psie Głowy	71,32	1259,67	-	32,18904	-
	Studniczka	-	-	-	-	-

Rzepowo	Rzepowo	-	4329,38	80,51	1,369206	6,71
Siemczyno	Chmielewo	-	497,47	439,37	-	-
	Siemczyno	523,02	6043,08	2131,87	2,525078	128,32
Sikory	Sikory	-	3118,36	-	-	82,24
Stare Drawsko	Stare Drawsko	1727,27	-	1294,52	169,0481	-
Stare Gonne	Stare Gonne	-	-	-	-	-
Sulibórz	Drahimek	78,63	199,14	212,41	2,567546	-
Trzciniec	Byszkowo	17,52	160,09	-	-	-
	Kamienna Góra	590,08	-	-	-	-
	Trzciniec	0,91	7865,44	-	-	3,25
Żeliszewo	Nowe Kaleńsko	-	1398,41	-	-	-
	Wrzoski	2227,73	-	-	72,74452	-
	Żeliszewo	-	249,17	-	-	-
Żerdno	Żerdno	-	1902,65	916,21	7,790433	-
		101 063,50	61 872,99	92 621,90	2 753,38	1 863,33

Źródło: opracowanie własne

Wyniki szacunku chłonności obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej przeznaczonych pod zabudowę przedstawia Tab. 46. W odniesieniu do całkowitej chłonności terenów zabudowy mieszkaniowej wyrażonej w powierzchni użytkowej wynosi ona 101 063,5m². Największe obszary o tej funkcji znajdują się w Czaplinku, Głębocku, czy Starym Drawsku. Równie wysoki wskaźnik chłonności terenów wolnych od zabudowy związany jest z terenami przeznaczonymi pod funkcję usługową. Chłonność tych terenów wynosi łącznie 92 621,9 m², a największe z nich zlokalizowane są w Czaplinku i Siemczynie. W odniesieniu do chłonności terenów zabudowy zagrodowej wyrażonej w powierzchni użytkowej wynosi ona 61 872,9 m². Tereny te zlokalizowane są głównie w Pławnie, Trzcińcu oraz Siemczynie. Nieco niższe wskaźniki odnoszące się do chłonności terenów wyrażonej w powierzchni użytkowej związane są z terenami zabudowy letniskowej a także terenami aktywizacji gospodarczej. W pierwszym przypadku chłonność ta wynosi 2753,38m², a najwięcej terenów przeznaczonych pod zabudowę letniskową zlokalizowanych jest w samym mieście, Piasecznie oraz Głębocku. Chłonność terenów zlokalizowanych w zwartych strukturach funkcjonalno-przestrzennych przeznaczonych pod aktywizację gospodarczą wynosi 1863,33m². Najwięcej tego typu obszarów znajduje się w Czaplinku, Broczynie oraz Kluczewie.

8.4.3 Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę

W myśl art. 10 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020, poz. 293) przy obliczeniach chłonności obszarów przeznaczanych pod zabudowę w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniono te obszary objęte planami,

które leżą poza wyznaczonymi zwartymi jednostkami funkcjonalno – przestrzennymi. Część z tych terenów przeznaczona jest pod funkcje, których nie uwzględniono przy obliczaniu chłonności. Przy obliczeniach związanych z chłonnością wzięto bowiem pod uwagę tereny zabudowy: mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej, letniskowej oraz tereny aktywizacji gospodarczej.

W szacunku chłonności terenów przeznaczonych w mpzp pod funkcje **mieszkaniowe** przyjęto następujące założenia:

- średnia powierzchnia działki: 1500 m² (wskaźnik dla grupy 1), 2500 m² (wskaźnik dla grupy 2 i 3),
- w przypadku występowania zabudowy mieszkaniowo – usługowej w obliczeniach uwzględniono 1/2 terenów przeznaczoną pod tą funkcję dla grupy 1 oraz 4/5 terenów przeznaczonych pod tą funkcję dla grupy 2 i 3,
- współczynnik zmniejszający 0,8 odzwierciedlający zmniejszenie realnej wielkości gruntów pozostających do dyspozycji inwestorów z uwagi na uwzględnienie geometrii terenów (jednakowy wskaźnik dla wszystkich wyznaczonych grup),
- jeden budynek mieszkalny na działce,
- 1,25 (w grupie 1) lub 1,5 (w grupie 2 i 3) mieszkania na budynek mieszkalny – jako średnia mieszkań w budynkach oddanych do użytkowania w gminie Czaplinek,
- średnio 3 osoby na mieszkanie (jednakowy wskaźnik dla wszystkich wyznaczonych grup),
- współczynnik zmniejszający 0,8 ze względu na częściowe (około 20%) zainwestowanie terenów.

W szacunku chłonności terenów przeznaczonych w mpzp pod funkcje **zabudowy zagrodowej** przyjęto następujące założenia jednakowe dla wszystkich wyznaczonych grup:

- średnia powierzchnia działki – 3 000 m²,
- 40% powierzchni terenów zostanie przeznaczone pod lokalny układ komunikacyjny, zieleni towarzyszącą i usługi,
- współczynnik zmniejszający 0,7 odzwierciedlający zmniejszenie realnej wielkości gruntów pozostających do dyspozycji inwestorów z uwagi na uwzględnienie geometrii terenów,
- 1,25 mieszkania na budynek mieszkalny,
- średnio 3 osoby na budynek mieszkalny.

W szacunku chłonności terenów przeznaczonych w mpzp pod funkcje **zabudowy usługowej** przyjęto następujące założenia:

- w przypadku występowania zabudowy mieszkaniowo – usługowej w obliczeniach uwzględniono 1/2 terenów przeznaczoną pod tą funkcję dla grupy 1 oraz 1/5 terenów przeznaczonych pod tą funkcję dla grup 2 i 3,
- współczynnik zmniejszający 0,7 odzwierciedlający zmniejszenie realnej wielkości gruntów pozostających do dyspozycji inwestorów z uwagi na uwzględnienie geometrii terenów (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup),
- współczynnik zmniejszający 0,6 ze względu na częściowe (około 40%) zainwestowanie terenów (w grupie 1) lub współczynnik zmniejszający 0,7 ze względu na częściowe (około 30%) zainwestowanie terenów (w grupie 2 i 3),
- powierzchnia użytkowa odpowiada 40% terenów po uwzględnieniu powyższych wskaźników (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup).

W szacunku chłonności terenów przeznaczonych w mpzp pod funkcje **zabudowy lotniskowej** przyjęto następujące założenia:

- średnia powierzchnia działki od 1 000 m² do 2 000 m²,
- współczynnik zmniejszający 0,75 (w grupie 1) lub współczynnik zmniejszający 0,7 (w grupie 2 i 3), odzwierciedlający zmniejszenie realnej wielkości gruntów pozostających do dyspozycji inwestorów z uwagi na uwzględnienie geometrii terenów (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup),
- współczynnik zmniejszający 0,5 ze względu na częściowe (około 50%) zainwestowanie terenów (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup),
- powierzchnia użytkowa odpowiada 50% terenów po uwzględnieniu powyższych wskaźników (wskaźnik jednakowy dla wszystkich grup).

Dodatkowo przeprowadzono również szacunek chłonności terenów przeznaczonych w mpzp pod **aktywizację gospodarczą**. Przyjęto w nim następujące założenia:

- współczynnik zmniejszający 0,7 odzwierciedlający zmniejszenie realnej wielkości gruntów pozostających do dyspozycji inwestorów z uwagi na uwzględnienie geometrii terenów,
- współczynnik zmniejszający 0,15 odzwierciedlający przeznaczenie części terenu pod układ komunikacyjny i zieleń (w grupie 1) lub współczynnik zmniejszający 0,1 odzwierciedlający przeznaczenie części terenu pod układ komunikacyjny i zieleń (w grupie 2 i 3),
- powierzchnia użytkowa odpowiada 30% terenów po uwzględnieniu powyższych wskaźników.

Tab. 47 Chłonność obszarów przeznaczonych w obowiązujących mpzp i leżących poza wyznaczonymi obszarami zwartej struktury w gminie Czaplinek

	Miejscowość	Chłonność w powierzchni użytkowej terenów mieszkaniowych [m ²]	Chłonność w powierzchni użytkowej terenów zabudowy zagrodowej [m ²]	Chłonność w powierzchni użytkowej terenów usługowych [m ²]	Chłonność w powierzchni użytkowej terenów letniskowych [m ²]	Chłonność w powierzchni użytkowej terenów aktywizacji gospodarczej [m ²]
Broczyno	Broczyno	-	-	12281,99	133,2781	7050,54
	Miłkowo	-	-	-	-	-
Brzezinka		-	-	-	-	-
Czaplinek 01 - 09	Czaplinek	56165,70	-	7494,65	970,6536	697,55
Czarne Małe	Czarne Małe	-	-	-	-	-
Czarne Wielkie	Czarne Wielkie	-	-	-	-	-
Głęboć	Głęboć	2076,26	-	-	-	-
Kluczewo	Kluczewo	-	-	-	-	-
Kołomąt	Kołomąt	-	-	289,34	-	-
	Nowy Czaplinek	264,76	-	-	-	-
Kuźnica Drawska		-	-	-	-	-
Łazice		-	-	-	-	-
Łysin	Łysin	-	-	-	-	-
Machliny	Machliny	99,16	-	-	-	-
	Kosin	-	-	-	-	-
Motarzewo	Motarzewo	-	-	-	-	-
Niwka	Niwka	-	-	-	-	-
	Zawada	-	-	-	-	-
Nowe Drawsko	Nowe Drawsko	-	-	-	169,344	-
Ostroróg	Ostroróg	-	2651,45	4218,10	1417,571	-
Piaseczno	Piaseczno	1246,19	-	-	506,7164	-
Pławno	Pławno	-	-	-	-	-
Prosinko	Prosinko	-	-	-	-	-
Prosino	Prosino	-	-	-	-	-
Psie Głowy	Psie Głowy	71,32	14960,87	-	-	-
	Studniczka	-	-	-	-	-
Rzepowo	Rzepowo	-	-	-	-	-
Siemczyno	Chmielewo	-	-	-	-	-
	Siemczyno	557,89	-	-	-	-
Sikory	Sikory	-	-	-	-	-
Stare Drawsko	Stare Drawsko	1842,42	-	148,06	3403,529	-
Stare Gonne	Stare Gonne	-	-	-	-	-
Sulibórz	Drahimek	78,63	35521,23	39699,44	4235,007	-
Trzciniec	Byszkowo	17,52	-	-	-	-
	Kamienna Góra	590,08	-	-	-	-
	Trzciniec	0,97	5479,29	-	-	1423,11

Żeliszewie	Nowe Kaleńsko	-	-	-	-	-
	Wrzoski	2227,73	-	-	-	-
	Żeliszewie	-	-	-	-	-
Żerdno	Żerdno	-	-	-	-	-
		65 238,63	58 612,85	64 131,56	1 0836,1	9 171,20

Źródło: opracowanie własne

Wyniki szacunku chłonności obszarów przeznaczonych w obowiązujących mpzp pod zabudowę i leżących poza wyznaczonymi obszarami zwartej struktury przedstawia Tab. 47. W odniesieniu do całkowitej chłonności terenów zabudowy mieszkaniowej wyrażonej w powierzchni użytkowej wynosi ona 65 238,63 m². Największe obszary o tej funkcji znajdują się w Czaplinku, Głębocku i Wrzoscach. Podobny wskaźnik chłonności dotyczy terenów przeznaczonych pod zabudowę usługową i wynosi 64 131,56 m². Najwięcej tego typu terenów zostało wyznaczonych w planach miejscowych w Broczynie, Drahimku i Ostrorogu. W odniesieniu do chłonności terenów zabudowy zagrodowej wyrażonej w powierzchni użytkowej wynosi ona 58 612,85 m². Tereny te zlokalizowane są głównie w Drahimku i Psich Głowach. Chłonność terenów obecnie wolnych od zabudowy na terenach pokrytych planami wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy letniskowej wynosi 10 836,1 m². Najwięcej tego typu terenów przeznaczonych zostało w planach pod zabudowę w Drahimku i Starym Drawsku.

8.4.4. Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością terenów wyznaczonych w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Niezależnie od obliczeń wymaganych ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w niniejszym opracowaniu dokonano obliczeń uzupełniających, które pozwolą w realny sposób określić sytuację rozwojową gminy. W ramach wyznaczonych jednostek funkcjonalno przestrzennych oraz w ramach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego chłonność na poszczególne funkcje zabudowy nie jest w większości zrównoważona z zapotrzebowaniem na nie, w związku z czym można by zaprojektować w studium nowe tereny pod te funkcje. Należy uwzględnić, jednakże fakt, że w obecnie obowiązującym studium są już zaprojektowane tereny pod poszczególne typy zabudowy, które w większości nie są jeszcze zagospodarowane.

Tab. 48 Chłonność obszarów przeznaczonych w obowiązujących studium pod zabudowę i leżących poza wyznaczonymi obszarami zwartej struktury oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Czaplinek

Obręb	Miejscowość	Chłonność w powierzchni użytkowej terenów mieszkaniowych [m ²]	Chłonność w powierzchni i użytkowej terenów zabudowy zagrodowej [m ²]	Chłonność w powierzchni i użytkowej terenów usługowych [m ²]	Chłonność w powierzchni i użytkowej terenów letniskowych [m ²]	Chłonność w powierzchni i użytkowej terenów aktywizacji gospodarczej [m ²]
Broczyno	Broczyno	71993,10	5482,98	345768,30	360,6229	4042,39
	Miłkowo	-	-	-	-	-
Brzezinka		-	-	-	-	-
Czaplinek 01 - 09	Czaplinek	11203,48	-	8496,03	447,9887	90679,89
Czarne Małe	Czarne Małe	-	1314,64	0,00	-	-
Czarne Wielkie	Czarne Wielkie	84,30	2419,15	115,43	5086,839	-
Głęboćek	Głęboćek	357,80	1600,95	1885,94	151,8469	-
Kluczewo	Kluczewo	-	13684,09	11502,14	1040,244	683,68
Kołomąt	Kołomąt	46124,55	9223,22	56373,53	6709,402	245,95
	Nowy Czaplinek	-	-	-	-	-
Kuźnica Drawska		-	-	-	-	-
Łazice		-	175,57	16561,47	606,0286	15062,14
Łysin	Łysin	-	1648,98	-	-	3186,68
Machliny	Machliny	248,95	8769,35	-	298,2514	-
	Kosin	-	-	-	-	-
Motarzewo	Motarzewo	-	-	15258,62	214,317	-
Niwka	Niwka	12149,40	15538,82	13527,13	1877,469	464,86
	Zawada	-	-	-	-	-
Nowe Drawsko	Nowe Drawsko	-	7391,62	-	241,6918	-
Ostroróg	Ostroróg	6000,95	2496,58	5955,28	4010,16	-
Piaseczno	Piaseczno	8262,46	1386,64	47563,34	3003,866	1699,78
Pławno	Pławno	6867,95	795,29	-	5260,885	6432,48
Prosinko	Prosinko	-	2256,59	-	-	-
Prosino	Prosino	-	-	-	-	-
Psie Głowy	Psie Głowy	1318,91	976,35	-	172,271	-
	Studniczka	-	-	-	-	-
Rzepowo	Rzepowo	-	6183,95	509,27	348,1003	3101,70
Siemczyno	Chmielewo	-	-	-	-	-
	Siemczyno	374,38	12433,87	6981,67	7974,799	159,64
Sikory	Sikory	3417,28	19918,12	-	1552,347	1178,37
Stare Drawsko	Stare Drawsko	1499,77	-	3827,60	1527,658	-
Stare Gonne	Stare Gonne	-	-	-	-	-
Sulibórz	Drahimek	124,94	-	-	836,5902	-
Trzciniec	Byszkowo	-	-	-	-	-
	Kamienna Góra	-	-	-	-	-
	Trzciniec	-	4982,36	15893,84	-	1788,53

Żeliszewie	Nowe Kaleńsko	-	-	-	-	-
	Wrzoski	-	-	-	-	-
	Żeliszewie	20161,08	4310,10	-	5994,915	-
Żerdno	Żerdno	-	1229,58	1066,02	406,0672	-
		190 189,29	124 218,79	551 285,64	48 122,36	128 726,08

Źródło: opracowanie własne

Chłonność poszczególnych typów zabudowy dla obszarów wyznaczonych w obowiązującym studium pod zabudowę a leżących poza obszarami zwartych jednostek osadniczych oraz obszarów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego przedstawia Tab. 48. W odniesieniu do całkowitej chłonności terenów zabudowy mieszkaniowej wyrażonej w powierzchni użytkowej wynosi ona 190 189,29 m². Największe obszary o tej funkcji znajdują się w Broczynie, Kołomącie oraz Żeliszewiu. Największy wskaźnik chłonności terenów obecnie wolnych od zabudowy wyrażony w powierzchni użytkowej zabudowy przeznaczony został w studium pod tereny zabudowy usługowej i wynosi 551 285,64m². Tego typu tereny wskazane zostały głównie w Broczynie, Kołomącie oraz Piasecznie. Nieco mniejsze wskaźniki chłonności odnoszą się do terenów zabudowy zagrodowej, aktywizacji gospodarczej oraz terenów zabudowy lotniskowej. Chłonność terenów obecnie wolnych od zabudowy wyrażona w powierzchni użytkowej zabudowy zagrodowej wynosi 124 218 m². Najwięcej tego typu terenów wyznaczonych zostało w studium w Niwce, Trzcińcu oraz Kluczewie. W odniesieniu do chłonności terenów zabudowy aktywizacji gospodarczej wyrażonej w powierzchni użytkowej wynosi ona 128 726 m². Tereny te zlokalizowane są głównie w Czaplinku oraz Łazicach. Chłonność terenów przeznaczonych pod funkcję lotniskową wyrażona w powierzchni użytkowej wynosi natomiast 48 122 m². Najwięcej tego typu terenów wyznaczonych zostało w północnej części gminy, tj. w Kołomącie, Pławnie i Siemczynie.

Tab. 49 Porównanie zapotrzebowania gminy na nową zabudowę z aktualnymi możliwościami z uwzględnieniem terenów położonych poza zwartymi jednostkami funkcjonalno - przestrzennymi i zasięgiem miejscowych planów (powierzchnie przedstawione w m²)

Tereny zabudowy mieszkaniowej	
zapotrzebowanie na rok 2048	268 438,8 (z uwzględnieniem 30%)
chłonność w zwartych strukturach funkcjonalno-przestrzennych	101 064
chłonność w mpzp poza zwartymi strukturami funkcjonalno - przestrzennymi	65 239
chłonność w studium poza zwartymi strukturami funkcjonalno - przestrzennymi	190 189
chłonność razem	356 491
bilans	88 053
Tereny zabudowy zagrodowej	
zapotrzebowanie na rok 2048	150 540,0 (z uwzględnieniem 30%)
chłonność w zwartych strukturach funkcjonalno-przestrzennych	61873

chłonność w mpzp poza zwartymi strukturami funkcjonalno - przestrzennymi	58613
chłonność w studium poza zwartymi strukturami funkcjonalno - przestrzennymi	124219
chłonność razem	244705
bilans	94 165
Tereny zabudowy usługowej	
zapotrzebowanie na rok 2048	177 060 (z uwzględnieniem 30%)
chłonność w zwartych strukturach funkcjonalno-przestrzennych	92622
chłonność w mpzp poza zwartymi strukturami funkcjonalno - przestrzennymi	64132
chłonność w studium poza zwartymi strukturami funkcjonalno - przestrzennymi	551286
chłonność razem	708039
bilans	530 979
Tereny zabudowy letniskowej	
zapotrzebowanie na rok 2048	150 345,0 (z uwzględnieniem 30%)
chłonność w zwartych strukturach funkcjonalno-przestrzennych	2753
chłonność w mpzp poza zwartymi strukturami funkcjonalno - przestrzennymi	10836
chłonność w studium poza zwartymi strukturami funkcjonalno - przestrzennymi	48122
chłonność razem	61712
bilans	-88 633
Tereny aktywizacji gospodarczej	
zapotrzebowanie na rok 2048	142 818,0 (z uwzględnieniem 30%)
chłonność w zwartych strukturach funkcjonalno-przestrzennych	1863
chłonność w mpzp poza zwartymi strukturami funkcjonalno - przestrzennymi	9171
chłonność w studium poza zwartymi strukturami funkcjonalno - przestrzennymi	128726
chłonność razem	139761
bilans	-3 057

Źródło: opracowanie własne

Z ukazanych powyżej obliczeń wynika, że w obecnie obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyznaczonych pod zabudowę zostało więcej terenów niż wynika to z zapotrzebowania na poszczególne funkcje zabudowy. W konsekwencji takiego stanu rzeczy wyliczone chłonności dla poszczególnych typów zabudowy znacznie przewyższają wskazane zapotrzebowanie. Jedynie dla terenów zabudowy letniskowej i aktywizacji gospodarczej istnieje możliwość wyznaczenia nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę, które zrównoważyłyby zapotrzebowanie na tego rodzaju funkcję.

Uwzględniając obecne tendencje demograficzne oraz przyjmując założenie, że wszystkie niezabudowane jak dotąd tereny przeznaczone pod funkcje mieszkaniową zostaną w pełni zamieszkałe przez przyszłych mieszkańców chłonność wolnych terenów pod zabudowę mieszkaniową jest wyższa od zapotrzebowania o 88 053 m². W związku z tym nie ma możliwości wyznaczenia

w studium nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. Podobnie sytuacja ta wygląda w odniesieniu do zabudowy zagrodowej. Obecnie wyznaczone w studium tereny pod tego typu funkcje przewyższają istniejące zapotrzebowanie o 94 165m². W efekcie nie ma możliwości wyznaczenia w studium nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę zagrodową. W odniesieniu do zabudowy usługowej wskaźniki chłonności również przekraczają wskazane zapotrzebowanie. Mimo prognozowanego wzrostu liczby ludności na przestrzeni kilkudziesięciu lat, a co za tym idzie rosnącego zapotrzebowania na usługi podstawowe związane z obsługą mieszkańców tereny wyznaczone w obecnie obowiązującym studium pod tego rodzaju zabudowę są wystarczające i znacząco przewyższają wskazane dla zabudowy usługowej zapotrzebowanie o 530 979 m². W związku z powyższym nie ma możliwości wyznaczenia w studium nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę usługową.

9. Stan prawny gruntów

Struktura własnościowa obszaru gminy jest zróżnicowana. Grunty znajdują się głównie we władaniu osób fizycznych, Skarbu Państwa i w mniejszej części gminy Czaplinek. Własność gminy stanowią głównie tereny publiczne: drogi i ulice dojazdowe i lokalne a także część ulic wewnętrznych. Ponadto własnością gminy są parki, boiska i cmentarze, obiekty oświatowe, administracyjne i kulturalne i niestety stosunkowo niewielki obszar przewidziany do zainwestowania.

10. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze gminy Czaplinek występują obiekty i obszary chronione na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 55) oraz na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 282). Szczegółową charakterystykę określono w pkt. 3 niniejszego Studium pt. „Stan środowiska” oraz w pkt. 4 pt. „Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej”.

Na terenie gminy występują również grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych (I - III), które objęte są ochroną na podstawie przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161). Ich lokalizację wskazano na rysunkach studium stanowiących załączniki nr 3 i nr 4.

11. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego wynika, iż na terenie gminy Czaplinek nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych w postaci osuwisk i obszarów predysponowanych do wystąpienia ruchów masowych. Mogą one mieć charakter jedynie lokalny i występować na małą skalę nie stwarzając zagrożenia dla ludności.

12. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

Złóża kopalin

Rozpoznawanie, dokumentowanie i wydobywanie złóż kopalin prowadzone jest na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2019 r. poz. 868 ze zm). Zgodnie z ustawą prace geologiczne i górnicze wymagają uzyskania odpowiedniej koncesji od wojewody lub starosty. Nadzór górniczy pełni okręgowy urząd górniczy.

We wschodniej części gminy Czaplinek występują złoża torfu oraz piasku ze żwirem. Obecnie wydobywany jest wyłącznie torf z dwóch złóż położonych w miejscowościach Czarne Małe oraz Broczyno. Ich łączna powierzchnia wynosi ok. 69 ha. Aktualnie nieaktywne są już dwa pokłady piasku ze żwirem usytuowane w Piekarach i Karśnie o powierzchni ok. 31,5 ha oraz dwa złoża torfu zlokalizowane w Łysinie o areale równym prawie 9,3 ha. Użytkownikami pokładów są głównie przedsiębiorstwa prywatne. Wyjątek stanowi wyłącznie nieaktywne już złożo piasku i żwiru z Karsna, które eksploatowane było przez Państwowe Przedsiębiorstwo Rolno-Usługowe.

Tab. 50 Aktywne złoża kopalin w gminie Czaplinek

Nazwa	Kod złoża	Powierzchnia	Położenie	Kopalina	Użytkownik	Termin waż
Łazice	TO 9250	54.836 ha	Czarne Małe	Torf	AGROTORF Zakład Torfowo-Borowinowy	2029-09-30
Broczyno	TO 18026	14.468 ha	Broczyno, obręb Broczyno, dz. ewid. 7/6	Torf	WOKAS S.A.	2052-12-31

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.pgi.gov.pl/midas-web.

Tab. 51 Nieaktywne złoża kopalin w gminie Czaplinek

Nazwa	Kod złoża	Powierzchnia	Położenie	Kopalina	Użytkownik
Piekary	KN 3396	1.000 ha	Piekary, dz. ewid. 5, obręb Piekary nr 143	Piasek ze żwirem	
Karsno	KN 3395	30.050 ha	Karsno, dz. ewid. 1, obręb Łazice nr 143	Piasek ze żwirem	Państwowe Przedsiębiorstwo Rolno-Usługowe
Łysinin - pole B	TO 11570	1.944 ha	Łysinin	Torf	Stanisław Oryniak, Jarosław Wyrobek; KARTEL sp. j.
Łysinin	TO 10637	7.400 ha	Łysinin	Torf	Stanisław Oryniak, Jarosław Wyrobek; KARTEL sp. j.

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.pgi.gov.pl/midas-web.

Zasoby wód podziemnych

Występowanie i dokumentowanie zasobów wód podziemnych reguluje ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 310)

Gmina Czaplinek znajduje się w granicy głównego zbiornika wód podziemnych GZWP w utworach czwartorzędowych nr 125 Zbiornik międzymorenowy Wałcz – Piła (zachodni fragment gminy). Powierzchnia zbiornika wynosi 2,531 tys. km². Obejmuje on JCWPd o numerach 27, 28 oraz 36. Zbiornik jest typu porowego. Przeważa klasa jakości wody II, lokalnie występuje I oraz III. Wodoprzewodność mieści się w przedziale 200-500 m²/d. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 270 920 m³/d. Zbiornik zasilany jest bezpośrednio przez wody z opadów atmosferycznych a także przez przepływy pomiędzy warstwami wodonośnymi odbywających się w strefach kontaktów hydraulicznych.

Kompleksy podziemnego dwutlenku węgla

Na terenie gminy Czaplinek nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

13. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze gminy występują dwa teren górnicze - Łazice I, Broczyno. Dokładna lokalizacja terenów górniczych została przedstawiona graficznie na dołączonych do opracowania mapach - zał. nr 3 i zał. nr 4 do uchwały, z nazwą właściwą terenu.

Wydobywanie kopalin ze złóż jest możliwe po uzyskaniu koncesji na warunkach określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 868 ze zm), ustawie z dnia 4 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1161) oraz ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2168 ze zmianami).

Eksploracja odkrywkowa kopalin powoduje trwałe przekształcenia powierzchni ziemi, co wiąże się ze zmianami w krajobrazie i degradacją pokrywy glebowej. Aby ograniczyć negatywny wpływ eksploatacji kopalin na środowisko należy eliminować „dziką eksploatację” i nie dopuszczać do podejmowania wydobycia kopalin bez wymaganej koncesji. Po zakończeniu eksploatacji należy przeprowadzić rekultywację terenu eksploatacji kopalin.

14. Stan systemu komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno - ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

14.1. Stan systemu komunikacji

14.1.1. Komunikacja drogowa

Układ komunikacyjny gminy Czaplinek tworzą drogi:

- krajowa,
- wojewódzkie,
- powiatowe,
- gminne.

Droga krajowa

- **nr 20 - Stargard Szczeciński – Gdynia** - o dł. 16,143 km na terenie gm. Czaplinek /m/-2,200 km/.

Na terenie miasta ulicami krajowymi są ulice: Złocieniecka, Plac 3 Marca, Dąbrowskiego, Al. 7-go Kołobrzieskiego Pułku Piechoty. Droga ta łączy gminę z innymi ważnymi szlakami komunikacyjnymi – drogą krajową nr 11, oraz pośrednio z drogą krajową nr 10.

Zarządcą drogi jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Szczecinie, Rejon Dróg Krajowych w Szczecinku.

Drogi wojewódzkie

- **nr 163 – Kołobrzeg - Wałcz** – o dł. 33,919 km na terenie gm. Czaplinek /m.-4,700 km/,
- **nr 171 – Bobolice - Czaplinek** - o dł. 9,416 km na terenie gm. Czaplinek,
- **nr 177 – Czaplinek – Wieleń** – o dł. 8,31 km na terenie gm. Czaplinek /m.-2,700 km/.

Na terenie miasta ulicami wojewódzkimi są ulice: Wałęcka, Długa, Drahimska (odcinek), Polna, Szczecinecka, Pławieńska.

Łączna długość dróg wojewódzkich na terenie miasta i gminy wynosi 51,65 km.

Drogi wojewódzkie zapewniają połączenia z sąsiednimi gminami i regionami kraju oraz z innymi ważnymi szlakami komunikacyjnymi m.in. drogami krajowymi nr 10, nr 22 i nr 23.

Droga nr 163 jest znacznie obciążona ruchem w szczególności w okresie wakacyjnym, kiedy to jest wybierana jako popularny szlak nad morze przez mieszkańców Śląska i Wielkopolski.

Drogami wojewódzkimi zarządza Zarząd Województwa, Zachodniopomorski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Koszalinie, Rejon Dróg Wojewódzkich w Drawsku Pomorskim.

Drogi powiatowe

Na terenie gminy Czaplinek znajduje się 19 dróg powiatowych:

- **nr 1964Z N. Worowo – Kluczewo** - 3,591 km,
- **nr 1969Z - Rzepowo – Siemczyno** - 7,661 km,
- **nr 1970Z - Rzepowo – Głębozek - Siemczyno** - 6,216 km,
- **nr 1095Z – Ogartowo – Sikory** - 9,232 km,
- **nr 1973Z– Kluczewo – Prosinko – St. Drawsko** - 5,583 km,
- **nr 1974Z – Stare Drawsko – Żerdno** - 2,458 km,
- **nr 1975Z - Nowe Drawsko – Sikory** - 3,358 km,
- **nr 1285Z – Czarne Wielkie – Polne** - 0,821 km,
- **nr 1977Z– Dr. Nr 20 – Rakowo** - 1,304 km,
- **nr 1999Z– Siemczyno – Żeliszewo** - 3,100 km,
- **nr 2000Z – Czaplinek – Nowe Kaleńsko** - 8,112 km,
- **nr 2001Z – Czaplinek – Czarne Małe** - 5,452 km,
- **nr 2002Z- Czarne Małe – Łysinin – Ostroróg** - 7,397 km,
- **nr 2003Z – Broczyno – Motarzewo – Machliny - gr. pow.** - 15,147 km,
- **nr 2004Z – Pławno – Psie Głowy** - 2,662 km,
- **nr 2005Z – Broczyno – Byszkowo** - 2,945 km,
- **nr 2006Z – Trzciniec – dr. Nr 163** - 1,460 km,
- **nr 1282Z – Barwice – Kluczewo** - 4,337 km,
- **nr 2011Z – Łubowo – Czarne Małe** - 3,252 km.

Na terenie miasta Czaplinka ulicami powiatowymi są: Słoneczna, Młyńska, Jagiellońska, Leśników, Jeziorna, Rzeźnicka, Kamienna, Czarnkowskiego, Grunwaldzka, Poznańska, Dworcowa, Słowackiego.

Łączna długość dróg powiatowych na terenie miasta i gminy wynosi ok. 100 km z czego 94,088 km w gminie, a 5,891 km w mieście. Drogami powiatowymi zarządza Zarząd Dróg Powiatowych w Drawsku Pomorskim.

Drogi gminne

Gmina Czaplinek zarządza na swoim terenie drogami o łącznej dł. ok. 109,17 km, w skład których wchodzi drogi na terenie miasta o dł. 21,934 km oraz drogi na terenie gminy o dł. 87,23 km.

Ulice: Akacyjowa, Apteczna, Bema, Brzozowa, Bydgoska, Ceglana, Chrobrego, Długa, Długosza, Drahimska, Dworcowa, Górna, Gdańska, Jaśminowa, Jarzębinowa, Jesionowa, Kalinowa, Kasztanowa, Kaszubska, Kochanowskiego, Kolejowa, Komunalna, Kościuszki, Kręta, Lipowa, Mazurska,

Mickiewicza, Nadbrzeże Drawskie, Ogrodowa, Parkowa, Paska, Pięciu Pomostów, Piłska, P. Wasznika, Pomorska, Różana, Rynek, Rzeczna, Sikorskiego, Skoraczewskiego, Spokojna, Staszica, Studzienna, Tartaczna, Toruńska, Warmińska, Wąska, Wiejska, Zbożowa, Żeromskiego, Żuławska są ulicami gminnymi.

Na terenie gminy położonych jest 9 dróg gminnych oznaczonych:

- nr 17080001 – Żeliszewie – Wrześnica - 2,700 km,
- nr 17080002 – Pławno – Żeliszewie - 1,925 km,
- nr 17080003 – Broczyno – Czarne Małe - 3,260 km,
- nr 17080004 – dr woj. nr 163 – Kluczewo - 0,800 km,
- nr 17080005 – Kluczewo – dr. pow. Nr 17341 - 0,850 km,
- nr 17080006 – Kluczewo – Brzezinka - 3,200 km,
- nr 17080007 – Nowa Wieś – dr. woj. Nr 163 - 0,950 km,
- nr 17080008 – Prosinko – Stare Gonne - 4,500 km,
- nr 17080009 – dr. woj. Nr 171 – Kołomąt – 0,650 km.

Łączna długość dróg gminnych położonych na terenach wiejskich wynosi ok.18,835 km. Układ i gęstość dróg na obszarze gminy zabezpieczają obsługę komunikacyjną w sposób wystarczający /statystycznie/. Należy jednak uznać, że stan techniczny drogi krajowej, oraz dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych wymaga remontu lub odnowienia nawierzchni, poprawienia parametrów technicznych, przebudowy węzłów i skrzyżowań. Odczuwalny jest brak parkingów przydrożnych o odpowiednim standardzie, także chodników.

14.1.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa niezelektryfikowana nr 385 – Runowo Pomorskie – Chojnice prowadząca przewozy pasażerskie w ruchu osobowym i przewozy pasażerskie. Stacja kolejowa wraz z dworcem zlokalizowana jest w mieście Czaplinku przy ul. Dworcowej.

Na terenie gminy zlokalizowane są jeszcze dwa przystanki kolejowe w Żeliszewiu i Czarnem Małym. Linia kolejowa zapewnia dość dogodne połączenia na trasie Stargard Szczeciński – Szczecinek – Chojnice. Wskazane węzły kolejowe umożliwiają przesiadki na pociągi w wielu kierunkach Polski, tym nie mniej połączenia te nie można uznać za sprawne.

14.1.3. Komunikacja autobusowa

Dworzec autobusowy PKS zlokalizowany jest przy Pl. 3 Marca, nie posiada kasy biletowej ani zaplecza dla podróżnych. Połączenia autobusowe realizowane są z większością miejscowości

Pojezierza Drawskiego m.in. Drawskiem Pomorskim, Szczecinkiem, Złocięcem, Barwicami, a ponadto z Wałczem, Poznaniem i Kołobrzegiem.

14.1.4. Szlaki turystyczne

Na terenie gminy wytyczone i oznakowane są liczne szlaki: piesze, rowerowe, przyrodnicze, kajakowe i konne. Wszystkie prowadzą przez najciekawsze fragmenty okolic Czaplinka, umożliwiając poznanie historii geologicznej ziemi czaplineckiej oraz świata flory i fauny.

Do najbardziej znanych szlaków w Polsce należy szlak kajakowy Drawy im. Kardynała Karola Wojtyły, biorący swój początek w Czaplinku na jeziorze Drawsko.

Przez najcenniejsze pod względem przyrodniczym fragmenty gminy prowadzą szlaki piesze i rowerowe. Są wśród nich trasy stosunkowo łatwe, do pokonania nawet przez dzieci, są też adresowane do wąskiego grona odbiorców, którzy wiedzą co chcą zobaczyć i w jakim celu podejmują wysiłek poznawczy.

Do szczególnych atrakcji turystycznych zaliczane są:

- ścieżka przyrodnicza „Spyczyna Góra” - z wieżą widokową umożliwiającą podziwianie krajobrazu w promieniu 15 km;
- ścieżka przyrodnicza „Wyspa Bielawa” - z wieżą umożliwiającą obserwowanie zwierzyny;
- ścieżka przyrodnicza „Jezioro Prosino” - ostoja lęgowa ptactwa: m.in. kolonia czapli siwej;
- ścieżka przyrodnicza „Brunatna Gleba”²¹

Szlaki kajakowe

- Szlak kajakowy Drawy im. Kardynała Karola Wojtyły
- Szlak kajakowy Piławy
- Szlak kajakowy Dobrzyca

Szlaki rowerowe

Gmina Czaplinek ma najdłuższą sieć szlaków rowerowych na terenie województwa zachodniopomorskiego. Wyznaczono 11 szlaków o łącznej długości 605 kilometrów.

- Trasa 1 – „Kraina Zaklętego Trójkąta”
- Trasa 2 – „Dolina Pięciu Jezior”
- Trasa 3 – „Lobeliowe Jeziora”
- Trasa 4 – „Dobrzyca”

²¹ www.czaplinek.bip.net.pl - Ogólna charakterystyka przyrodnicza - Gmina Czaplinek

- Trasa 5 – „Skarby Jeziora Drawsko”
- Trasa 6 – „Łęcka Góra”
- Trasa 7 – „Dolina Dębnicy”
- Trasa 8 – „Górna Drawa i Wogra”
- Trasa 9 – „Jezioro Siecino”
- Trasa 10 – „Racze Góry”
- Trasa 11 – „Wrzosowiska Kłomińskie”

Uwzględniając możliwości finansowe samorządów, należy dążyć do budowy układu dróg rowerowych, z wykorzystaniem sieci dróg lokalnych wraz z siecią parkingów i wypożyczalni oraz przechowalni rowerów. Ścieżki rowerowe mogą być realizowane w postaci wydzielonych ścieżek oraz ulic ruchu mieszanego. Istotna jest budowa parkingów, stojaków i wiat dla rowerów przed obiektami użyteczności publicznej, punktami usługowymi, sklepami oraz w obrębie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych.

Szlaki piesze

Ścieżki przyrodnicze

- Ścieżka „Wyspa Bielawa”
- Ścieżka „Spyczyna Góra – Jezioro Prosino”
- Ścieżka przyrodnicza „Kukówka”

Piesze szlaki turystyczne PTTK

- Szlak wzniesień moreny czołowej
- Szlak Szwajcarii Połczyńskiej
- Szlak solny

14. 2. Stan systemu infrastruktury technicznej

14.2.1. Woda

Przedsiębiorstwem realizującym gospodarkę wodno-ściekową na terenie gminy jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Czaplinku (ZGK), do ich zadań należy m.in. utrzymanie i eksploatacja obiektów i sieci wodociągowej oraz zapewnienie stałej dostawy wody, utrzymanie i eksploatacja oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji oraz stały odbiór ścieków, nadzór i kontrola nad ilością i jakością dostarczanej wody oraz odprowadzonych do kanalizacji ścieków.²²

²² <http://www.zgkczaplinek.pl/>

Tab. 52 Ujęcia wody w gminie Czaplinek (wg stanu na 2017 r.)

Lp.	Miejscowość	Potrzeby [m ³ /doba]	Zasilany teren	Ilość studni	Długość sieci (km)
1	Czaplinek, ul. Ceglana	892	Czaplinek, Niwka, Żeliszawie, Siemczyno, Łąka	5	25,9
2	Stare Drawsko	123	Stare Drawsko, Nowe Drawsko, Żerdno, Drahimek, Kluczewo, Kuźnica Drawska, Prosinko, Prosino	2	13,7
3	Czarne Wielkie	55	Czarne Wielkie, Kuszewo, Sikory, Stare Gonne	1	20
4	Trzciniec	23	Trzciniec	1	2,8
5	Machliny	20	Machliny	1	1,5
6	Broczyno	40	Broczyno	2	5
7	Rzepowo	30	Rzepowo, Piaseczno,	2	3,6
8	Czarne Małe	56	Czarne Małe, Łysinin	2	0,9
9	Pławno	14	Pławno, Psie Głowy	1	6,5
10	Miłkowo	25	Miłkowo, Motarzewo	1	5
11	Wełnica	14	Wełnica, Karsno, Stare Piekary	1	2,7

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Czaplinku

W obecnym stanie ZGK dostarcza wodę gminie Czaplinek w ok. 90% z ujęć komunalnych, pozostałe ok. 10 % zaopatruje się z własnych ujęć - są to nieliczne gospodarstwa domowe w miejscowości: Głęboć, Byszkowo i Kamienna Góra, Osiedle Wieszców w Czaplinku oraz w przeważającej mierze ośrodki wypoczynkowe.

Tab. 53 Długość sieci wodociągowej w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
długość sieci wodociągowej [km]	78,5	82,3	91,4	92,9	93,7	102,7	105,7	110,1	114,0	112,1	112,3	113,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Długość sieci wodociągowej systematycznie się zwiększa. Pomiedzy pierwszym a ostatnim rokiem badanego okresu wzrosła ona o 35,1 km. Wraz ze wzrostem sieci wodociągowej wzrasta odsetek ludności z niej korzystającej. W 2017 r. jedynie 2,3% ludności gminy wykorzystywało wodę z innych źródeł.

Tab. 54 Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [%]	86,5	86,5	86,7	86,9	87,4	87,7	87,9	87,9	93,6	93,5	93,5	97,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W celu regulacji gospodarki wodociągowej obowiązuje uchwała wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Zakładu Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Czaplinku, w której określa się m.in. planowany zakres usług wodociągowo-kanalizacyjnych, przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne w poszczególnych latach oraz przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz

wprowadzanie ścieków.

Ponadto gmina Czaplinek wchodzi w skład Związku Miast i Gmin Pojezierza Drawskiego, który dąży do polepszenia jakości życia, struktury wodno-ściekowej, szczególnie uwzględniając ochronę przyrody, lasów, jezior. W ramach Związku Międzygminnego realizuje się projekty m.in. Gospodarka wodno-ściekowa na terenie Gmin Złocieniec, Czaplinek i Drawsko Pomorskie - Natura oraz Modernizacja oczyszczalni ścieków w Czaplinku - Wodnik.

14.2.2. Kanalizacja

Sieć kanalizacyjna w gminie nie obejmuje terenów wiejskich, skoncentrowana jest w mieście. Kanalizacja sanitarna w Czaplinku doprowadza ścieki do przepompowni głównej zlokalizowanej przy ul. Jeziornej. Z przepompowni głównej ścieki przetłaczane są na oczyszczalnię.

Tab. 55 Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
długość sieci kanalizacyjnej [km]	24,9	25,6	34,2	35,5	35,5	36,3	37,1	37,1	37,1	37,1	37,1	37,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Do 2012 roku długość kanalizacji systematycznie się powiększała, w następnych latach sieć kanalizacji była niezmienna. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej nie rozwijała się tak dynamicznie jak jej długość w badanym okresie. Wartości te mieszczą się w przedziale od 55,4-60,5%, zaś różnicowany ich spadek i wzrost jest nieadekwatny do wzrastającej, a później stałej długości sieci kanalizacyjnej. Przyczyną tego zjawiska jest zróżnicowana liczba ludności w badanym okresie.

Tab. 56 Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [%]	55,6	55,4	56,1	56,3	57,3	57,2	57,9	57,8	58,0	58,0	57,8	60,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

14.2.3. Gospodarka ściekowa

Na terenie Gminy Czaplinek znajdują się dwie oczyszczalnie. Jedna z nich jest oczyszczalnią komunalną, natomiast druga należy do oczyszczalni przemysłowych.

Tab. 57 Dane dotyczące gospodarki ściekowej na terenie gminy Czaplinek

Liczba oczyszczalni ścieków w Gminie Czaplinek, w tym:	2 szt.
- biologiczna oczyszczalnia komunalna	1 szt.
- biologiczna oczyszczalnia przemysłowa	1 szt.
Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w 2016 r.	
- w gminie	7 373
Gromadzenie i wywóz nieczystości ciekłych w 2016 r.	
- zbiorniki bezodpływowe	573
- oczyszczalnie przydomowe	46

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie, *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2017, Gmina miejsko – wiejska Czaplinek, powiat drawski.*

Oczyszczalnia ścieków komunalnych dla Czaplinka zlokalizowana jest nad jeziorem Drawskim. Zarządcą oczyszczalni komunalnej jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Czaplinku. Przepompownia umiejscowiona w Czaplinku jest centralną jednostką zbierającą ścieki sanitarne z obszaru miasta. Oczyszczalnia przeznaczona jest do mechaniczno-biologicznego oczyszczania ścieków bytowo – gospodarczych, których odbiornikiem jest jezioro Drawsko.

Tab. 58 Ścieki oczyszczane w ciągu roku (w dm³)

Ścieki oczyszczane w ciągu roku	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Odprowadzone	336,4	268	292	287	261	251	252	226	228
Oczyszczane	269	268	292	287	261	215	252	226	228

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wydajność oczyszczalni pozwala na oczyszczenie wszystkich ścieków powstających obecnie na terenie gminy.

14.2.3. Energia elektryczna

Na terenie gminy występują:

- linie elektroenergetyczne napowietrzne o napięciu 110kV,
- linie elektroenergetyczne napowietrzne i kablowe o napięciu 15kV i 0,4kV,
- wieżowe, kontenerowe i słupowe stacje transformatorowe 15/0,4kV.

Głównym dystrybutorem jest ENERGA-OPERATOR SA. Energia elektryczna jest dostarczana poprzez główny punkt zasilania (GPZ) w Czaplinku, mieszczący się przy ul. Kamiennej, do którego doprowadzone są napowietrzne linie 110 kV z kierunku Złocieńca i Mirosławca. Przetwarzanie energii z napięcia 110 kV na 15kV odbywa się transformatorem o mocy 10 MVA, który pokrywa zapotrzebowanie na energię w gminie.

Tab. 59 Energia elektryczna i jej zużycie w gospodarstwach domowych na terenie Gminy Czaplinek

Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w miastach	Jednostka miary	2008 r.	2013 r.	2017 r.
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt.	2400	2572	2650
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	4679,57	4790	4481
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca	kWh	685,4	666,8	627,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Powyższa tabela zawiera dane odnośnie liczby odbiorców oraz zużycie energii elektrycznej dla niskiego napięcia. Zestawienie danych dotyczy najliczniejszej grupy odbiorców, a mianowicie gospodarstw domowych. Porównano rok 2008, 2013 z aktualnymi danymi za rok 2017.

14.2.4. Gaz

Sieć gazownicza średniego i niskiego ciśnienia w Gminie obejmuje wyłącznie teren miasta. Baza gazowni zlokalizowana jest w Drawsku Pomorskim przy ul. Złocienieckiej.

Zaopatrzenie w gaz następuje odboczką Dn 80 z gazociągu przesyłowego wysokiego ciśnienia Dn 250 mm Piła- Stargard Szczeciński- Szczecin, przesyłającego gaz z Niżu Wielkopolskiego do Szczecina. Stacja redukcyjno-pomiarowa I^o, zlokalizowana na terenie miasta przy ul. Kamiennej o wydajności 1500 m³/h redukuje ciśnienie z wysokiego na średnie, które zasila bezpośrednio dwie kotłownie z własnymi reduktorami ciśnienia, oraz dwie stacje redukcyjno-pomiarowe II°, zlokalizowane przy ul. Polnej, o wydajności 1500 m³/h i przy ul. Wasznika, o wydajności 1500 m³/h.²³

Tab. 60 Długość sieci gazociągowej w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
długość sieci gazociągowej [km]	23,4	31,9	32,2	32,4	32,5	33,1	33,1	33,1	33,6	34,1	34,5	35,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Gwałtowny wzrost długości sieci gazociągowej nastąpił w 2007 roku, kiedy to jego długość wzrosła o 8,5 km w stosunku do roku poprzedniego. Od tego momentu nastąpił systematyczny jej wzrost o maksymalnie 0,9 km. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazociągowej w badanym okresie przyjmuje zróżnicowane wartości mieszczące się od 52,1-54,2%. Spadek i wzrost tych wartości jest niezgodny z wzrastającą długością sieci gazociągowej.

Tab. 61 Ludność korzystająca z sieci gazociągowej w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ludność korzystająca z sieci gazociągowej [%]	52,4	52,1	52,1	52,1	53,0	52,8	54,2	53,6	53,1	53,1	52,8	52,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W strefie kontrolowanej gazociągu wysokiego ciśnienia obowiązują ustalenia dla poszczególnych typów obiektów według przepisów odrębnych z zakresu prawa budowlanego, warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie oraz bezpieczeństwa i higieny pracy. Wszelkie prawa projektowe i wykonawcze muszą odbywać się na podstawie ww. aktów prawnych oraz po uzgodnieniu dokumentacji z właściwym zarządcą sieci gazowej.

²³ www.czaplinek.bip.net.pl - Ogólna charakterystyka przyrodnicza - Gmina Czaplinek

14.2.5. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Czaplinek nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania odebrane od właścicieli nieruchomości przekazywane były do Międzygminnego Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Wardyniu Górnym, do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów w Mirosławcu oraz na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i opakowania ze szkła do Zakładu Przerobu Stłuczki Szklanej w Pile.

W 2017 r. na terenie gminy Czaplinek nie realizowano zadań inwestycyjnych związanych z gospodarką odpadami. Docelowo planuje się budowę nowego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.

Gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi w 2017 roku zostało objętych 9 026 mieszkańców, w tym 8 138 osoby zadeklarowały prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów.

Tab. 62 Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy Czaplinek

Kod odpadu	Rodzaj odpadów	Ilość (Mg)
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	2 894,138
20 01 99	Inne niż wymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	350,100
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	151,920
20 02 03	Inne nieulegające biodegradacji	5,10
20 01 11	Tekstylia	63,640
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	152,720
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	1,1110
16 01 03	Zużyte opony	12,500
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	0,900
17 01 02	Gruz ceglany	6,500
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	13,901
15 01 07	Opakowania ze szkła	2,500
17 03 80	Odpadowa papa	12,700
17 02 02	Szkło	2,360
15 01 07	Opakowania ze szkła	2,500
Ilość odpadów zebranych selektywnie, przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi na terenie gminy		
19 12 02	Metale żelazne	0,970
19 12 01	Papier tektura	0,150
15 01 07	Opakowania ze szkła	178,244
15 01 05	Opakowania wielomateriałowe	8,830
15 01 04	Opakowania z metali	56,476
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	94,854
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	85,724

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Czaplinek za 2017 r.

Na terenie gminy Czaplinek w 2017 roku poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła wyniósł 38,05%, gdzie zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych minimalny poziom tych frakcji na 2017 r. powinien wynieść 20%.

15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Zgodnie z art. 39 ust. 5 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. w planie zagospodarowania przestrzennego województwa umieszcza się inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Zarząd województwa nie określił dla gminy Czaplinek zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Wskazał tylko, iż planowana budowa obwodnicy m. Czaplinka w ciągu drogi nr 163 nie została ujęta w planach finansowych województwa ze względu na brak danych co do jej przebiegu.

16. Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy określone szczegółowo w przepisach ustawy Prawo wodne (*t.j. Dz. U. 2020 r. poz. 310*). Odstępstwo od tych zakazów uzyskać można na podstawie przepisów tej samej ustawy.

Z danych mapy zagrożenia powodziowego, sporządzonej przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej dla rzeki Drawy, przepływającej przez obszar gminy Czaplinek, wynika, iż teren gminy znajduje się nieznacznie:

- na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. a) ustawy Prawo wodne, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
- obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b) ustawy Prawo wodne, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$),
- obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$).

Zasięgi obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo powodzi jest:

- wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$),
- średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$)
- niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$)

wskazano na załącznikach graficznych.

17. Spis tabel

Tab. 1 Struktura użytkowania terenów w gminie Czaplinek na dzień 1 stycznia 2018 r.....	7
Tab. 2 Struktura użytków rolnych w gminie Czaplinek na dzień 1 stycznia 2018 r.	8
Tab. 3. Wykaz zmian SUIKZP Gminy Czaplinek.....	9
Tab. 4 Litologia i stratygrafia gminy Czaplinek	13
Tab. 5 Ważniejsze jeziora gminy Czaplinek	17
Tab. 6 Ważniejsze rzeki gminy Czaplinek	19
Tab. 7 Pomniki przyrody występujące na terenie gminy Czaplinek.....	26
Tab. 8 Liczba gospodarstw rolnych według powierzchni w gminie Czaplinek w latach 2016 – 2018 ...	34
Tab. 9 Liczba gospodarstw rolnych według powierzchni w gminie Czaplinek w latach 2016 – 2018 ...	35
Tab. 10 Powierzchnia zasiewów zbóż w gminie Czaplinek w 2017 r. [ha]	36
Tab. 11 Powierzchnia upraw w gminie Czaplinek w 2017 r. [ha]	37
Tab. 12 Pogłowie zwierząt gospodarskich w gospodarstwach w gminie Czaplinek w 2017 r.	37
Tab. 13 Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków	50
Tab. 14 Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków	52
Tab. 15 Wykaz zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.....	55
Tab. 16 Wykaz założeń pałacowo - dworskich	55
Tab. 17 Wykaz zabytkowych cmentarzy.....	57
Tab. 18 Wykaz stanowisk archeologicznych.....	59
Tab. 19 Porównanie mierników warunków życia mieszkańców w województwie zachodniopomorskim oraz gminach Kaliszu Pomorskim, Drawsku Pomorskim oraz Czaplinku w 2016r.	69
Tab. 20 Liczba ludności w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017	71
Tab. 21 Liczba ludności w gminie Czaplinek według płci w latach 2006 – 2017	71
Tab. 22 Gęstość zaludnienia w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017 [os/km ²]	73
Tab. 23 Przyrost naturalny w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2016.....	74
Tab. 24 Migracje w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2016	75
Tab. 25 Liczba ludności wg grup ekonomicznych w gminie Czaplinek w latach 2012 – 2017.....	76
Tab. 26 Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017	77
Tab. 27 Wykaz ludności Gminy Czaplinek, stan na dzień 31.XII.2017r.....	78
Tab. 28 Liczba osób bezrobotnych według płci w gminie Czaplinek w latach 2006-2017	80
Tab. 29 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Czaplinek w latach 2006-2017	80
Tab. 30 Liczba osób pracujących przypadająca na 1000 ludności w latach 2006-2016.....	81
Tab. 31 Liczba ludzi pracujących w gminie Czaplinek w latach 2006-2016	82

<i>Tab. 32 Podmioty gospodarcze według sektorów własności w latach 2006-2016</i>	<i>82</i>
<i>Tab. 33 Podmioty gospodarcze według klas wielkości w latach 2006-2016</i>	<i>83</i>
<i>Tab. 34 Dochody i wydatki w gminie Czaplinek w latach 2006-2016 (w mln)</i>	<i>83</i>
<i>Tab. 35 Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w gminie Czaplinek w latach 2006-2016</i>	<i>84</i>
<i>Tab. 36 Liczba mieszkańców w gminie Czaplinek</i>	<i>85</i>
<i>Tab. 37 Liczba izb w gminie Czaplinek, w mieście i na wsi w latach 2006 – 2016</i>	<i>85</i>
<i>Tab. 38 Powierzchnia użytkowa mieszkań [tys. m²] w gminie Czaplinek, w mieście i na wsi w latach 2006 – 2016</i>	<i>85</i>
<i>Tab. 39 Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2006-2016</i>	<i>85</i>
<i>Tab. 40 Zasoby mieszkaniowe w gminie Czaplinek w latach 2006-2016</i>	<i>86</i>
<i>Tab. 41 Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań w gminie Czaplinek w latach 2010-2016</i>	<i>86</i>
<i>Tab. 42 Szkoły Podstawowe na terenie gminy Czaplinek</i>	<i>87</i>
<i>Tab. 43 Gimnazja na terenie gminy Czaplinek</i>	<i>87</i>
<i>Tab. 44 Prognozowane zapotrzebowanie na nową zabudowę w gminie w 2048 roku w zależności od przyjętego standardu mieszkaniowego</i>	<i>95</i>
<i>Tab. 45 Zapotrzebowanie na zabudowę w skali gminy</i>	<i>97</i>
<i>Tab. 46 Chłonność obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej w gminie Czaplinek</i>	<i>100</i>
<i>Tab. 47 Chłonność obszarów przeznaczonych w obowiązujących mpzp i leżących poza wyznaczonymi obszarami zwartej struktury w gminie Czaplinek</i>	<i>104</i>
<i>Tab. 48 Chłonność obszarów przeznaczonych w obowiązujących studium pod zabudowę i leżących poza wyznaczonymi obszarami zwartej struktury oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Czaplinek</i>	<i>106</i>
<i>Tab. 49 Porównanie zapotrzebowania gminy na nową zabudowę z aktualnymi możliwościami z uwzględnieniem terenów położonych poza zwartymi jednostkami funkcjonalno - przestrzennymi i zasięgiem miejscowych planów (powierzchnie przedstawione w m²)</i>	<i>107</i>
<i>Tab. 50 Aktywne złoża kopalin w gminie Czaplinek</i>	<i>110</i>
<i>Tab. 51 Nieaktywne złoża kopalin w gminie Czaplinek</i>	<i>110</i>
<i>Tab. 52 Ujęcia wody w gminie Czaplinek (wg stanu na 2017 r.)</i>	<i>117</i>
<i>Tab. 53 Długość sieci wodociągowej w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017</i>	<i>117</i>
<i>Tab. 54 Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017</i>	<i>117</i>
<i>Tab. 55 Długość sieci kanalizacyjnej w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017</i>	<i>118</i>
<i>Tab. 56 Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017</i>	<i>118</i>
<i>Tab. 57 Dane dotyczące gospodarki ściekowej na terenie gminy Czaplinek</i>	<i>118</i>

<i>Tab. 58 Ścieki oczyszczane w ciągu roku (w dm³)</i>	119
<i>Tab. 59 Energia elektryczna i jej zużycie w gospodarstwach domowych na terenie Gminy Czaplinek</i>	119
<i>Tab. 60 Długość sieci gazociągowej w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017</i>	120
<i>Tab. 61 Ludność korzystająca z sieci gazociągowej w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2017</i>	120
<i>Tab. 62 Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Gminy Czaplinek</i>	121

18. Spis rycin

<i>Ryc. 1 Struktura użytkowania terenów w gminie Czaplinek na dzień 1 stycznia 2018 r.</i>	8
<i>Ryc. 2 Położenie gminy Czaplinek na tle regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego (2002)</i>	11
<i>Ryc. 3 Geologia obszaru gminy Czaplinek</i>	13
<i>Ryc. 4 Korytarze ekologiczne na tle gminy</i>	33
<i>Ryc. 5 Struktura użytków rolnych w gminie Czaplinek na dzień 1 stycznia 2018 r.</i>	34
<i>Ryc. 6 Zmiana liczby mieszkańców gminy Czaplinek w latach 2006 – 2017 z prognozą do roku 2048.</i>	71
<i>Ryc. 7 Piramida płci i wieku mieszkańców gminy Czaplinek w 2017 roku</i>	73
<i>Ryc. 8 Wskaźnik urodzeń i zgonów w gminie Czaplinek w latach 2006 – 2016</i>	74
<i>Ryc. 9 Przyrost naturalny w gminie Czaplinek w latach 2006 - 2016</i>	74
<i>Ryc. 10 Zameldowania i wymeldowania w gminie Czaplinek w latach 2006 - 2016</i>	75
<i>Ryc. 11 Saldo migracji w gminie Czaplinek w latach 2006 - 2016</i>	75
<i>Ryc. 12 Struktura grup ekonomicznych ludności w gminie Czaplinek według miejsca zamieszkania w 2017 r.</i>	77
<i>Ryc. 13 Liczba osób bezrobotnych według płci w gminie Czaplinek w latach 2006-2017</i>	80
<i>Ryc. 14 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Czaplinek w latach 2006-2017</i>	81
<i>Ryc. 15 Liczba osób pracujących przypadająca na 1000 ludności w latach 2006-2016</i>	81
<i>Ryc. 16 Liczba ludzi pracujących w gminie Czaplinek w latach 2006-2016</i>	82
<i>Ryc. 17 Podmioty gospodarcze według sektorów własności w latach 2006-2016</i>	83
<i>Ryc. 18 Dochody i wydatki w gminie Czaplinek w latach 2006-2016 (w mln)</i>	84
<i>Ryc. 19 Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w gminie Czaplinek w latach 2006-2016</i>	84
<i>Ryc. 20 Zmiana liczby mieszkańców gminy Czaplinek w latach 2006 – 2018 wraz z prognozą demograficzną do roku 2048</i>	92